

Naročnina vsakega meseca 20 Din, za leto 240 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 8. Telefon 200, 2122, 2123, 2124, 2125 in 2126.
Maribor: Aleksandrova cesta 1. Telefon št. 440.
Celje: Kocanova ul. 2. Telefon št. 190.
Rokopisi se ne vračajo. - Oglaš po tarifi.

Upraviteljski Ljubljana, Pr. Telefon št. 2122, 2123, 21. Inzeratni oddelki: Ljubljana, ulica 4. Telefon št. 2402. Podružnica Maribor: Aleksandrova ul. št. 12. Telefon št. 455. Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 1. Telefon št. 190. Računi pri pošti. Čet. savodih: Ljubljana št. 11.842; Praha št. 78.160; Wien Nr. 105.241.

JUTRO

Jugoslavija se klanja manom Gregorja Žerjava

Ob ogromni udeležbi naroda, spremljan od zastopnikov naprednega življa iz vse Slovenije in žalnih gostov iz vse države ter od reprezentanta našega narodnega vladarja je dr. Žerjav naredil včeraj svojo pot k večnemu počitku

Ljubljana, 1. julija.

Zaprli se je grob, ki bo še poznim rodovom zgodovinska svetinja: ozka, tiha grobnica je za večno sprejela mirljive ostanke Gregorja Žerjava, moža dela, nemira in boja. Končala se je drama osebnega življenja, spustila se je zavesa večnosti nad tem, kar je bilo namenjeno smrti. Začelo se je duhovno življenje v srcu naroda, v njegovi nepisani in nenapisani zgodovini. Kadar koli se bo naš narod spominjal prvega desetletja svoje svobode in svoje nacionalne države, vselej bo morala hvaležna misel šiniti preko tihega groba na ljubljanskem polju.

Gregor Žerjav je odšel k svojim prednikom.

Turobno triumfalna je bila ta pot, mogočna in pomenljiva kot svojih tragičnosti. Ni bila traganje, marveč kljubujoč izraz vse obsejnega življenja. Življensko delo, ki ga je izvršil Gregor Žerjav, je dobilo s tem pogrebom krasno, zaslužno priznanje našega naroda. Bistra inčativnost, silna inteligenca, vzorna delavnost, odločna, pravična bojevitost — vse te in druge življenske lastnosti pokojnega voditelja so triumfirale na tej zadnji poti nad črnimi silami smrti. Tisoče in tisoče ljudi — njegovih prijateljev in njegovih nasprotnikov — je v hipu proželo zavest, da to življenje ni bilo zaman, da so njegovi rezultati ohranjeni; v veličastju smrti so se razblinili kakor megla nekritični predhodki ozkosrčnih nasprotnikov.

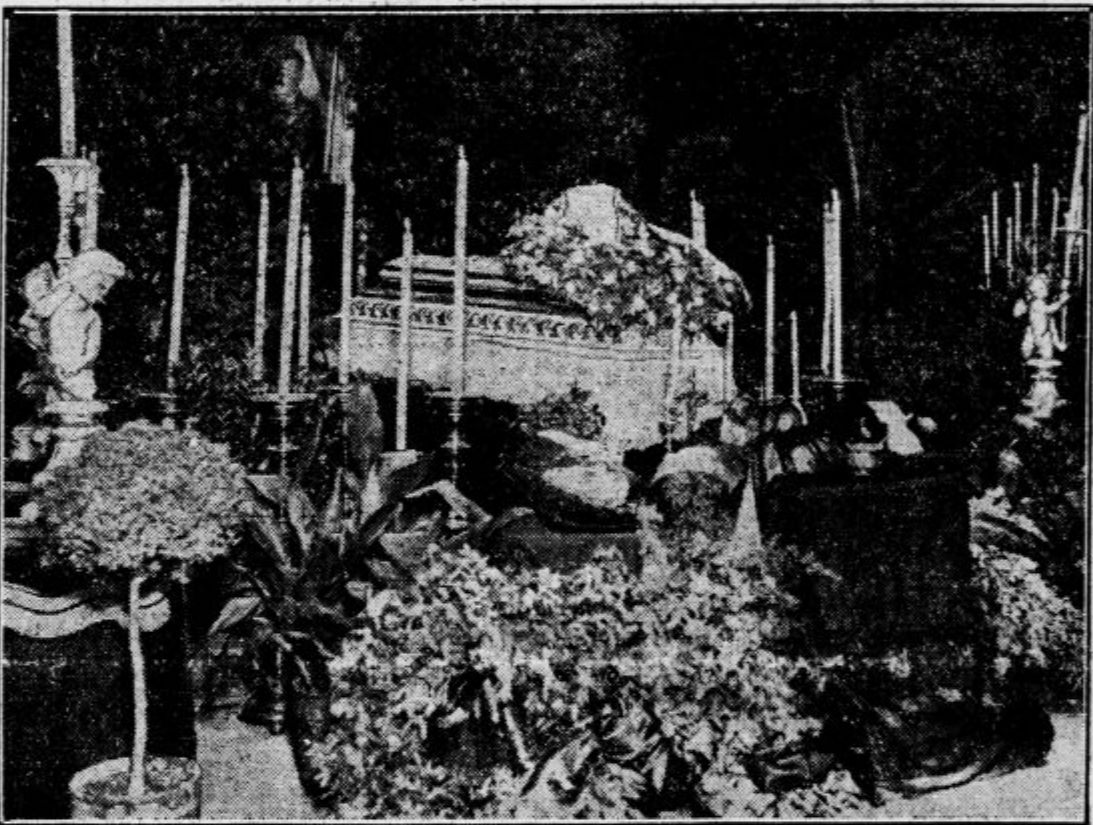
V življenju skromen, brez častihlepja, ves udan svojemu notranjemu gla-

Izginjajo posamezniki, menjavajo se rodovi, a za narod storjeno delo ostane, živi.

Gregorja Žerjava je sprejela zemlja; nas, ki smo ga spremili na zadnji poti, pa čakata še življenje in delo. Če nam ima njegov svetli lik kaj povedati iz kraljestva senc, tedaj je to samo eno:

Delajte! Umrli sem jaz, a ideje niso umrle, naš narod živi, naša država čaka ljudi, ki so voljni zastaviti za njo najboljše sile!

Mi razumemo Tvoj glas, Gregor Žerjav. S Tvoje triumfalne poti do groba se vračamo s Tvojim duhom v življenje!

Pokojni dr. Gregor Žerjav na mrtvaškem odru v dvorani Kazina.

Zadnji odmor v domu dela

Kazina je bila poleg našega uredništva v zadnjih letih Žerjavov delovni dom. Tam je sejal svoje načrte, tam se je posvetoval s svojimi prijatelji in sodelavci, v Kazini so imele svoj sedež organizacije, ki jim je bil veliki pokojnik ustanovitelj in vodja.

Zato je bilo naravno, da so položili truplo dr. Žerjava v ta dom njegovega dela, ko so ga odnesli iz rodbinskega kroga in privatnega stanovanja. V črno drapirani balkonski dvorani so postavili visok mrtvaški oder in nanj položili v noči od petka na soboto dvojno krsto z njeno, za ves jugoslovenski narod tako dragoceno vsebino. Zelenje in cvetje, vencji in trakovi, goreče sveče in baklje — vse to je spremenilo dvorano v veličasten dom smrti.

Na krsti je počival venec otrok, Nadežde, Tanje in Boruta, pred krsto so bila na dveh blazinah pokojnikova odlikovanja, na levi poleg njih mrtvaška maska, posneta po našem znanem medaljerju prof. Tonetu Severju. Na obeh straneh križa so bili še vencji sorodnikov in najintimnejših prijateljev.

Drugi vencji so bili obešeni na stojalih v stranskih sobah in na koridorjih. Vedno več jih je bilo in prihajali so vse do nedelje zjutraj od znancev, prijateljev in spoštovalcev, od organizacij in korporacij, za katere je pokojnik delal in od katerih so mnoge v njem izgubile svojega ustanovitelja.

V soboto ves dan in v nedeljo do pogreba se je neprestano vrstila ogromna množica ljudi vseh stanov in vseh sta-

rosti, iz Ljubljane in okolice, pa tudi iz oddaljenejših krajev Slovenije in ostale Jugoslavije. Stopali so med žalujočim zelenjem po stopnicah v prvo nadstropje, da še enkrat pozdravijo in pokrope svojega znanca, svojega voditelja, svojega dobrotnika, da se poklonijo spominu velikega delavca za narod in državo. Od časa do časa je bil naval tak, da so se strnili ljudje v gosto vrsto po koridorju in stopnicah skozi doli do ulice.

Zastopniki uradov in organizacij in mnogi drugi, ki so hoteli tudi pisмено izraziti svoje sožalje, so se v stranski sobi vpisovali v pripravljene peše. Okrog deset tisoč podpisov nosijo ti dokumenti spoštovanja, priznanja in ljubezni, ki jih je užival pokojnik. A kadar je bil večji naval, je bilo podpisovanje nemogoče, zato se število onih, ki so se poklonili manom dr. Žerjava pri njegovem zadnjem odmoru v Kazini, ne da točneje oceniti.

Odhod na zadnjo pot

Začetek pogreba je bil določen za nedeljo ob 11. dopoldne. Ze mnogo poprej sta bila Selenburgova ulica in trg pred Zvezdo polna občinstva. Dopoldanski vlaki so pripeljali množice žalnih gostov z vseh strani Slovenije, iz južnih krajev pa še one pokojnikove prijatelje in znance, ki niso prispeli v Ljubljano že v soboto. Iz okoliških krajev so se pripeljali ljudje tudi z avtobusi in vozovi.

Kazinski balkon s stebrovjem je bil ovit v črne zavese, vence so bili med tem naložili na vozove. Na Kazini, na

Zastopnik Nj. Vel. kralja arm. general g. Matič in zastopnik min. predsednika vel. župan dr. Vodopivec v žalnem sprevodu.

Prijatelji nesejo krsto iz pokopališke kapelice ob spremstvu Sokolov k odprtemu grobu.

Dr. Kramer govori zadnji pozdrav ob odprtem grobu.

su, ki ga je nenotoma klical k delu in boju za to, kar je smatral za najboljše, je bil spremljan na zadnji poti kakor le redko kdo v našem narodu. Čeprav je umrl mnogo prezgodaj, v hipu, ko je zrl v življenje z novimi nadejami, je vendar mogočno premagal smrt in ostal vsem, ki verujejo v njegove ideale, svetel, živ primer, idealna osebnost, ki bo živela z nami in med nami in nas bodrila k nadaljnjemu delu, k novim bojem za pokojnikove in naše ideale.

Udeležba številnih prominentnih oseb na pogrebu, navzočnost zastopnikov kralja, vlade, bivših političnih strank, kulturnih, gospodarskih, socijalnih in humanitarnih organizacij, udeležba neštetihih poedincev iz mest in s kmetov, ljudi, ki zavzemajo v našem narodnem življenju vplivna mesta: govori, ki so po svoji toploti presegali običajni nivo takih besed ob grobovih, črne zastave cejo na mestni periferiji, hkrati pa skoraj vsa Ljubljana v gostem špalirju ob ulicah, to je bila zunanja slika te turobne, a mogočne manifestacije. Človek gre, človeštvo ostane — tudi Prešeren je ponovil to staro resnico in vsak pogreb velikega moža jo potrjuje znova. V žalosti težko izgube nam je to največja uteha. Silne množice, ki jih je razgibala zadnja pot velikega Vodje naprednih Slovencev in gorečega organizatorja jugoslovenskega edinstva, so vsrkale vase blago uteho te smrti:

Sprevod na Trgu kralja Petra pred sodišča.

Poslovniki govori pred Sokolskim domom na Taboru.

Na tisto tiho domovanje...

Izpred Tabora, kjer je bil izprva napovedan glavni razhod, je pogrebni sprevod le neznatno odkrnel, a obenem še dopolnjen z gručami občinstva, ki se je tam zbralo, nadaljeval poslednjo etapo, k počivališču mrtvih pri Sv. Križu. Ko je med špalirjem Sokolov, ogniegascev in drugih društev prispel mrtvaški voz pred kapelico, so prijatelji pokojnika zopet dvignili krsto z mrtvaškega voza in jo ponesli v cerkveno ter jo takoj nato, po kratkem obredu, ponesli k grobu, kjer so se že pred prihodom sprevoda zbrale večje množice ljudi. Policija je tudi tu na izredno dostojen način vzdržala najpopolnejši red.

Slovo prijatelja in sodelavca

Visoko na gomilo zemlje in kamenja, izgrebenega iz novo izkopane jame, se je povzpeli pokojnikov najbližji prijatelj in sodelavec dr. Albert Kramer. Izgovoril je v zadnje slovo ganljive besede, kakor da jih je odrgal od srca. Menda ni bilo očesa, ki bi se ne orosilo ob tem slovesu.

Pod vodstvom g. Juvanca so združeni pevski zbori zapeli na grobnico »Blagor mu, ki se spočije...« Z neba je tiho rošilo. A le počasi so se množice za pokojnikovimi otročički in v globoko žalost vdanimi sorodniki odpravljale s pokopališča. Iz roke v roko je šla lopatica, — in ko so se poslednji odpravili od sveže gomile, je bila jama že blizu vrha zagrnjena.

Sladak naj bo počitek dr. Gregorju Žerjavu po borbah in trpljenju! Vračali smo se v mesto z mislijo nanj in na našo bodočnost. Vseskozi in povsod nas bo spremljala njegova podoba.

Podrobna poročila o pogrebnih svečanstvih sta priobčila »Ponedeljek« in »Slovenski Narod«.

Gregore, mili družje!

Pred desetak dana ispratio sam Te s drugovima do stanice beogradske. Opraščajući se sa mnomo upitao si me: »Dušane, hoćeš li doći u Poljčje?« — Nikada i ni za što nisam rekao da ne mogu ili neću. Ko je mogao da Tebi ne obeća sve što mu je u snazi, kad si Ti sam radio preko svake ljudske moći i snage!

Spreman sam bio da Te posetim u Poljčama, gde si imao da odmaras svoje izmučeno telo, ali mesto razgovora u Poljčama, ja eva danas imam tužno dužnost da se u našoj Ljubljani oprostim s Tobom za uvek.

Opraščajući se s Tobom u ime najmlajših Tvojih drugova i saradnika u javnom radu poslednjih dveju godina, ja u ime tih najmlajših Tvojih saradnika i u radu Tvojih učenika nad senom Tvoja biča izražavam tvrdju svoju veru, da će mlajša generacija, koja je tu, koja dolazi i koja nastaje, do kraja izvršiti onu veliku i zavetnu misao, koja je Tebe proživela u kost za celog Tvoja mukotrpno života i koja Ti je davala snage da izdržiš i u takoj borbi za život, kakvu ne može da izdrži ni jedan organizam, kojemu velika i svetla ideja ne daje nadčovečansku snagu.

Nama mladima Ti si veliki i mudri radniče ostavio u zavet pre svega veliku i svetlu ljubav prema našoj patrijskoj zemlji i našem mukotrpnom narodu u njoj. Ostavio si u zavet svima Srbima, Hrvatima i Slovencima, da ljube svoju zajedničku državu onako kako si je Ti ljubio do smrti svoje. Ostavio si u zavet naročito nama Srbima, da ljubimo Tvoju lepu Sloveniju onako, kako si Ti do smrti ljubio herojskom slavom ovenčanu Srbiju i sve Srpstvo u njoj i izvan nje. I da osim svoje ljubavi ničim drugim nisi zadužio Srbiju i Srbe, ta je sama ljubav dovoljna, da Ti ostanemo zahvalni dužnici do veka. I da Ti se Srpstvo ne oduži ničim drugim već samo vršeći zavet ljubavi za svaku stopu naše zemlje onako kako si je Ti ljubio, ono bi samim tim izvršilo veliko i slavno delo i ceo naš narod osetio bi se u svemu srećniji, jači i napredniji.

Posle ljubavi ostavio si nam u zavet i u amanet silnu veru u snagu našeg naroda i njegovu svetlu budućnost, za koju si Ti ponekad strahovao, ali nikad nisi u nju posumnjao. Ta je vera u sebe, vera u svoj narod, glavni uvet u svakom radu, a najviše u javnom radu, jer bez vere u uspeh nema ni rada.

No, sama vera i sama ljubav ne znače ništa bez neumornog i neprekidnog rada, a Ti češ nam u tome, veliki naš družec, ostati za uvek nedostizhan, jer je snaga Tvoje silne volje i za život i za rad — pojava svoje vrste i dostojna posebne studije.

I po dolasku iz Beograda Ti si se smesta dao na svršavanje težkog i krupnog posla, uvek nošen verom i ljubavi za svoju zemlju i narod. Onu silnu veru i one ideje, s kojima si živeo do zadnjeg časa svog života, to su testament našoj generaciji, koja treba da u delo prevede ono, što si Ti imao u idejama i u vizijama. Ja imam tvrdju veru i nadu, da će mlajša generacija, zadahnuva Tvojom ljubavi za našu zemlju, prožeta Tvojom verom u naš narod i očeliceja za rad snagom tvoje nadčovečanske volje, da će ona izvršiti ono delo, koje Ti ne vidje očima tela, ali si ga jasno u viziji video očima svog bistrog i svetlog uma.

Cela Slovenija, cela napredna Slovenija i sva napredna Jugoslavija tujeje danas i žali za gubitkom velikog svoga sina i krupne političke ličnosti. No dok cela Slovenija već sad vrlo dobro zna i oseća šta je i koga je izgubila, ostali krajevi naše zemlje a naročito Beograd i Srbija istom žalostjo osetiti, kakvu su krupno političku ličnost i kakvog su nesavršeno velikog i do smrti odanog prijatelja izgubili u na-

šem dragom i milom Gregoru Žerjavu. Nikad Gregor Žerjav nije požalio, što je celu zemlju, i što je naročito Beograd i Srbiju ljubio snagom i oduševljenjem jednog fanatika. Na nama je, koji ostajemo i koji na se primamo zavetne njegove misli, na nama je, da Gregor Žerjav podle svoje telesne smrti ne požali za onom ljubavi, za koju nije požalio nikad in ni u jednom času svoga zemaljskog života.

Obečajmo braćo i sestre, da čemo se našom ljubavi, verom, nadom i radom odužiti svetloj uspomeni Gregora Žerjava, kome neka je slava do veka!

Prof. Dušan Ivančević.

Dr. Žerjav kot parlamentarni poročevalec

Ko se je maja meseca 1. 1917. Žerjav preselil na Dunaj, se je posvetil parlamentarnemu poročanju in prevzel dopisništvo mnogih jugoslovenskih listov. Razume se, da je bil tiste čase tudi plovodni poročevalec za tedanji glavni napredni dnevnik »Slovenski Narod«. Zagrebški »Obzor« pa se ga v svojem nekrologu še posebej spominja kot svojega dopisnika z Dunaja. Takrat je dr. Žerjav poleg vsega drugega svojega ogromnega dela neumorno pisal članke ter jih plasiral po najrazličnejših jugoslovenskih listih. Na ta način je v takratni dobi kakor malokdo vplival na javno mnenje in ga z mojstrsko stiliziranimi poročili skušal zrevolucionirati za nastop proti bivši avstroogrski monarhiji in za jugoslovensko idejo. Kadar je šlo za narodno stvar ni poznal nobenih strankarskih nasprotov. In tako je bil tudi dopisnik popreje in pozneje tako strupene mariborske »Straže«.

Morda ni odveč, ako pripomnimo, da dr. Žerjav za vse to ogromno novinsko delo ni zahteval niti prejemal nobenega honorarja. Živel je v glavnem od skromne plače, ki mu jo je — in še to dolgo časa skrivno — nakazoval tedanji glavni urednik »Slov. Naroda« iz svojega dispozicijskega kredita...

Vse za druge

Kdor bi hotel napisati izčrpen životopis pokojnega dr. Žerjava, bi se moral pri nabirajanju gradiva silno zauditi. Pri vsakem pomembnejšem narodnem ali političnem pokretu bi se mu pokazala dominantna ideja, inicijativa, vodstvo in delo pokojnika, za veren opis njega kot človeka pa bi mu skoro povsem nedostajalo materialja. To je v prvi vrsti pripisati veliki skromnosti, ki je dičila blagopokojnega dr. Žerjava, na drugi strani pa njegovi popolni nezainteresiranosti za vse zunanosti, ki niso organizacijske, zvezane s delom samim. Sodelavci v njegovih tržaških in dunajskih zarotah vedo, da je bil on duša in glava vsega jugoslovenskega pokreta med svetovno vojno. Delal je neumorno noč in dan, tiho, mirno in anonimno, kakor je velela že gola pamet in previdnost; bil je deležen samo nevsčedna posledic. Romal je iz ječe pred rabljsko sodišče, bil je v predvorju Suhega bagerja in dolge mesece okušan grenkosti internacije v tujini. Slava pa je pripadla drugim, druge je slavilo hvalno ljudstvo, druge je nosilo na ramah in jih obljubilo s cvetjem, ko je dr. Žerjav skromno in tiho sedel v svojem dunajskem kabinetu, zadovoljen, da ima njegovo delo uspeh in da so ga drugi razbremenili vsaj v panogi proslavljanja, pozdravljanja in češčenja. Za stran javnega dela pokojnik ni imel baš nikakega smisla. Morda je ravno to vzrok, da širše plasti ljudstva ne poznajo njegovih zaslug za naše osvobojenje.

Ko smo čitali na Dunaju, kako Ljubljana proslavlja slovenske poslance in je ta ali oni izmed mafije malo resignirano pripomnil, da moralo daleko pomembnejše zasluge ostati v temi, ker so nanje razpisane c. kr. vislice, je naš vodja jovialno pripomnil:

»Pusti jih, isti stvari služijo, kakor mi. Bodi vesel, da vršiš važnejši posel in da imaš uspeh. Še bolj pa bodi zadovoljen, da nihče ne ve o naših zaslugah, da nas ne »povišajo« zavoljo nija.«

Zasmel se je s tistim nežno tročnim, zanj tako značilnim nasmehom, kakor vselej, kadar je videl, da se narod klanja sencj, hrasta, ki sencjo meče, pa ne vidi.

Ko je prestal prvo ječo, se je nastanil v Trstu, kjer je bil zrak daleko svobodnejši nego kjerkoli na Slovenskem. Bil je veder in vesel, kakor da prihaja z letovišča Sibirije vanj, senzacija željni, da nam pove, kako in kaj so z njim počeli. Z obilnim humorjem nam je opisoval pestro družčino vseh vrst, vseh narodov in celo vseh barv, ki so jo avstrijske politične oblasti segnale skupaj iz vsega Primorja. O trpljenju teh nesrečnikov je govoril s toplim čustvom.

»Anpak, ti Gregor, od sebe kaj povej!« Saj vidite, živ sem, svoboden in nič hudega mi ni. Drugi pa je mnogo pomrlo, mnogo so jih postrelili, mnogo jih je še v ječah. To so siromaki, kaj bi govoril o sebi, je odvrnil zamišljeno. »Seveda je bilo neprijetno, ali imam pa tudi lepe spomine.«

»No, vsaj te povej.« Ko so nas v Ljubljani pelali s kolodvoza na Grad, dolgo procesijo, otovorjeno s culami, kovčegi, odeljimi, blazinami, nad vse pestro, toda žalostno družčino, me je v tel nesrečni tolpi uzrlo s svolega okna stari prijatelj Podkrajšek-Harambaša. Mož je omahlil od okna, pipa mu je pala iz zob in komaj si je toliko opomogel, da mi je v slovo zamahnil pozdrav. Srečaval sem druge znance, pa so se potuhnili, ali pa se jadrno izgubili v sosedne ulice. Znanstvo s človekom, ki ga ženo z bajonetji, je nevarno, kaj hočemo. Na nekem vogalu pa je stalo par deklic. Ena izmed njih, Anica Kališeva, me je iskreno pozdravila, z za-

lostnim obrazom in s solzami na licih. Nikoli ne bom pozabil te dobre deklice.

Več nismo izvedeli. Pokojnik je imel srce samo za ljudsko bol in trpljenje, za svoje trpljenje se mu ni zdelo vredno izglubljati besed. Njemu, ki je dolga desetletja bojeval obupen boj z svojo k. u. t. bolezni.

★

Dr. Žerjav je bil kot človek tudi v svojih potrebah nenavadno skromen. Še kot odvetnik v Trstu je često nosil svoj površnik iz dijaških let. Bil je morda zelenkast, ko je bil nov, kasneje pa se ni dalo več točno ugotoviti, kaka je bila njegova barva. Dražili smo ga in mu priporočali, naj si vendar omisli novega. On pa je vse tako prigovarjanje odbil z naslednjim utemeljenjem:

»Ni mogoče. Skupaj sva maturirala, skupaj delala vse državne izpite in rigoroze, marsikaj bo sva prestala. Zdal pa ga naj zavrzem? Bilo bi, kakor da bi zapustil starca prijatelja.«

Še do mrtvih stvari je čutil prijateljstvo in navezanost, tembolj se je vedno izkazal napram ljudem. Pokojnik je bil v resnici pravi prijatelj v sreči in nesreči.

★

Na Dunaju je v svojem delu nenavadno oživel in podvojil svojo delavnost, da smo se čudili, kdaj spi in ali sploh kaj spi. Često je poškal zornike in kavarni Central ali Atlashof v poznih nočnih urah, da jim da navodila ali izročil material za londonski odbor. Ob takih prilikah je bil skoro vedno razgiran.

»To je spet doza, ki je Avstrija ne bo prebavila,« je dejal navdušeno. »Ali bo antanta odpirala oči nad takim važnim materialom!«

»Kako vendar prideš do teh važnih stvari?«

»Po deklaraciji je vse naše. Starl uradniki, ki jim je bila Avstrija doslej ideal, mi sami ponujajo usluge. Vsa ministrstva oblezem...«

»Sam?«

»Seveda sam. Ni vsak za tako stvar. Mi smo že izkušeni zorniki. Čim manj nas je, bolj je zamaknena tajnost.«

»Spiš pa nič, pravijo?«

»Kdo bo zdaj spal? Ali naj prespim propad Avstrije? Za spanje bo še dovolj časa kasneje, zdaj je dragocen vsak trenutek. Kmalu bomo v Jugoslaviji.«

Njegova trdna vera je prešinjala vse in njegovo prerokovanje se je točno izpolnilo. Tej veri je dr. Žerjav žrtvoval nesebično svoj počitek in prekomerno delo mu je znatno spodkopalo rahlo zdravje.

Božo Borštnik.

Časopisni glasovi

Patrijot širokih vidikov...

»Trgovinski glasnik« piše o pokojnem dr. Žerjavu:

Ene najaktivnejših političnih oseb Slovenije ni več med živimi. Pokojni Žerjav je bil temeljito izobražen, izredno marljiv in pronicav mož. Imel je kvalitete človeka, ki mu je ujedeno, da stoji na čelu, v vodstvu. In to povsod z eno izjemo. Ta izjema je bila njegovo slabo zdravje. Rano je obel na tuberkulozi. Toda navzile težki bolezni je ohranil vedrino pojmovanja in čudovito delavnost. Vei, ki so ga videli pri delu, so se divili njegovi vztrajnosti in upoštevali njegovo široko inteligenco.

Nacionalist od mladih dni, patrijot širokih vidikov, je bil Žerjav očenem duša slovenskega liberalizma. Njegova delavnost na kulturnem in izobraževalnem polju in za emancipacijo od klerikalizma v Sloveniji je splošnovalna vredna. On je dejansko organiziral in dal smerice liberalizmu v Sloveniji. Mnogo je storil za gospodarsko organizacijo Slovenije in za njen dvig. Bil je praktičen duh, teoretična razlavljanja niso ubila praksi misel in zato je sigurno njegova dobršna zašuga, da je imel liberalni pokret v Sloveniji dokaj praktično obeležje. Ni mogoče zanikati, da je z Žerjavom preminul eden prvih mož Slovenije.

Dr. Žerjav kot vesten čvar slovenskih interesov

Zagrebški »Obzor«, ki je bil politično oster nasprotnik pokojnega dr. Žerjava piše v posebnem članku:

»Nad svežim grobom je vedno najtežje podati vsestransko in popolno sliko preminulega javnega delavca. Bilo bi zato menda najbolje počakati, da časovni razmah omogoči objektivni opis. Pogosto pa je vendar potrebno da se o javnem delavcu ugotove vsaj nekateri momenti, dokler je še njegov spomin svež, zlasti ako se na raznih straneh mnogo o njem piše in govori. Mislimo da je tak slučaj z dr. Gregorjem Žerjavom prerano preminulim slovenskim politikom in brez dvoma globokim slovenskim patriotom.

Politično delovanje dr. Žerjava se more razdeliti v dve ostro ločeni dobi, pred vojno in po vojni. V predvojni dobi je bil eden izmed maloštevilnih slovenskih javnih delavcev in politikov, ki je vodil sistematično preračunano in prepričano pot dejanske politike. On je bil leader napredne mladine, slovenske generacije, ki je težila k ujedinenju vseh jugoslovenskih narodov, pred vsem Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupno neodvisno državo. Dr. Gregor Žerjav je jasno poznal, da je bodočnost Slovenije stalno ogrožena v zvezi bivše monarhije in da se Slovenci morejo kot taki popolnoma osigurati šele v svoji neodvisni narodni državi. Slovenija je mala in slaba, da bi mogla biti država sama zase. Njo so koristilo očitno sile delati za ustvaritev velike jugoslovenske države. Geografski položaj in posebne razmere jamčijo Sloveniji, da bo le v taki državi mogla doseči o čemer v bivši monarhiji ni mogla niti sanjati in da bo v splošnem dobro odzerala. V taki državi ji je zamaknena izgraditev slovenske individualnosti, ki je bila v Avstriji stalno ogrožena in oporekana. Potek svetovne vojne je oživotvoril mnogo več, nego so upali najsmelejši javni delavci. Izginila je dvojna monarhija in na njenih razvalinah

se je osnovala država SHS. Tu pričena druga dobopolitičnega delovanja dr. Gregorja Žerjava. V slovenskem narodu bo gotovo ostal trajen spomin nanj, kot velikega patriota in vestnega čuvarja slovenskih interesov.

Izrazi sožalja

Rodbina pokojnega dr. Žerjava, redakcija »Jutra« in direktor dr. Kramer prejemajo švedno sožalne brzojavke iz vseh stran države. Med drugimi se prispeli naslednji izrazi sožalja:

Minister prosvete Božidar Maksimović, Beograd: Molim, da primate moje saučee u žalosti. — Božidar Maksimović, ministar prosvete.

Dr. Korošec, minister prometa: Beograd. Globlo ganjen vesled smrti bivega svojega sodelavca za osvoboditev in zedinjenje naše domovine g. dr. Gregorja Žerjava izrekam vam svoje iskreno sožalje. — Minister za promet dr. Korošec.

Svečan Prijebičević: Brus. Molim vas, da primate sa moje bolešničke posilje moje najdublje saučee povodno nesodobnovidnog gubitka, kojega je ceo narod trpeteo smrću Gregora Žerjava. — Svečan Prijebičević.

Bivši minister u odjela bosanskih muslimanov dr. Mehmed Spaho: Sarajevo. Pridržavam se težkoj žalosti za milim nam i neizmerno drugom pokojnim dr. Gregorom Žerjavom. Molim, da u moje ime izrazite i pošaljete moje iskreno saučee. — Dr. Mehmed Spaho.

Bivši minister Ivan Pucelj: Vel. Lašce. Ob vaši izgubi najprirodnog našega javnog delavca izrekam globoko sožalje. — Ivan Pucelj.

Bivši narodni poslanec, glavni tajnik u Sarajevu dr. Josif Besarović: Sarajevo. Duboko trunat nenadnom nom vječju oplakuju smrt dobrog prijatelja Gregora, u kojemu cela naša nacija i svog odličnog javnog radnika. — Dr. V. Slav Besarović.

Bivši narodni poslanec dr. Juraj Šute Sarajevo. Molim izručite moje saučee porodici pokojnog dr. Žerjava. — Dr. J. Šutej.

Bivši nar. poslanec dr. Zivko Nježić: Sarajevo. Iskreno vesnujem u dubokoj žalosti za pokojnim dr. Žerjavom. Molim izručite iskreno saučee porodici. — Zivko Nježić.

Bivši oblasni poslanec, javni beležnik dr. Janko Baričević: Prelog. Duboko ožaljen smrću velikog patriota i neumornog nacionalnog radnika dr. Gregorja Žerjava molim saopštiti razveljnoj rodinji moje saučee i saučee. — Dr. Janko Baričević.

Bivši narodni poslanec Nikola Preka: Sarajevo. Molim izručite moje saučee obitelji blagopokojnog, drugu dr. Žerjava. — Nikola Preka.

Bivši narodni poslanec, poslanik u golemoj narodnoj skupštini u Beogradu i narodni poslanik u Trstu dr. Stevan Kalember.

Dr. Dragutin Radišić, književnik Sima Pandurović: Beograd. Duboko pođeni žalosnim glasom o smrti plemenitog dr. Gregora Žerjava verujemo, da u njegova uspomena ostati živa i budućim generacijama ukazivati na častan put nacionalne idealima i dobru čovečanstva, da imate tumač našeg iskrenog saučeeša pred porodicom zaslužnog pokojnika. — Dr. Dragutin Radišić, Sima Pandurović.

Dr. Ivo Grisogono: Split. Molim, da primate duboko saučeeša u ranoj smrti uverenog Jugoslavena. — Dr. Ivo Grisogono.

Čsl. poslanik Šeba: Beograd. Sprejmite izr najgloblega sožutja ob smrti velikoga Slovenca in Slovana dr. Žerjava. — Československi poslanik Šeba.

Pooblašteni ministar i poslanik SHS dr. Milojević, Junaj: Primite moje iskreno saučeeše u vašom dubokom bolu za gubitkom počivšega Žerjava. Njegovu smrt upakuju svi njegovi prijatelji jer u njemu gube jednog od najplemenitijih pobornika narodnog in državnog jedinstva. — Milojević.

Bivši minister in predsednik Narodne skupšćine Marko Trifunović, Beograd: Molim vas, da primate moje iskreno saučeeše u vašoj tuži. — Marko Trifunović.

Bivši poslanec JMO Salih Baljić: Mostar. Duboko žalim vašeg plemenitog oca. Bog da vas tešji i svetlija spomen odličnog rodoljuba. — Baljić.

Radoslav Vikić, Mostar: Potresen preranim gubitkom velikog heroja jugoslovenske misli iskreno sauestvujem. — Radoslav Vikić.

Dr. Nemeš, Petrinja: Duboko potreseni prerane smrti velikog jugoslovenskog patriote, Molim, da primate moje iskreno saučeeše. — Doktor Nemeš.

Obitelj pok. ministra dr. Lukinića, Karlovač: Duboko potreseni tužno vijesti o smrti uvaženog našega prijatelja, odličnoga rodoljuba, molimo da primate naše iskreno saučeeše. — Obitelj dr. Lukinić.

Bivši minister prosvete Milan Grač, Beograd: Izjavljujem najdublje saučeeše. — Milan Grač.

Janko Sajovic, starosta župe JSS, Kranj: V svojem kakor v inemu kranjske sokolske župe Sokola v Kranju najgloblekše sožalje. — Janko Sajovic, starosta.

Jugoslovenska žamarska udruženje, Zagreb: Molim vas, da primate izraz najdublje saučeeše nad gubitkom nepredržanog pokojnika. Vječnu čel mu opome saučevati: — Jugoslovensko žamarsko udruženje.

Bivši poslanec dr. Djordje Branković, Otočac: Duboku žalost i bol povodom smrti dragoga našega Gregora dijelim s Vama uo iskrenu saučeeše. — Dr. Djordje Branković.

Bivši minister Janko Šibenik: Beograd. Pridržavam se žalosti cele Slovenije nad odrom velikoga Jugoslavena. — Janko Šibenik.

Nadaljevanje na 4. strani

Vsa država se raduje nad rojstvom slovenskega kraljeviča

Krst bo sredi julija na Bledu - Ime še ni določeno - Verjetno bo mladi kraljevič krščen za Ivana - Stanje kraljice in deteta je izvrstno - Kralj ostane najbrž 20 dni na Bledu

Ljubljana, 1. julija.

Topovski strelji so v soboto zjutraj Ljubljani, Sloveniji in vsjemu narodu oznanili, da je kraljica Marija na zatonu našega največjega narodnega praznika Vidovega dne rodila tretjega kraljeviča. Deloma že v drug izdaji sobotnega »Jutra« in še izrpnjeje v »Ponedeljku« smo slovenskim čitateljem sporočili veselo vesti z Bleda, ki so med vsem našim narodom vzbudile splošno radost. Ljubljanski mestni župan doktor Puc je v svojem zelo lepem proglasu na someščane umestno pozdravil zgodovinski pomen dejstva, da se je na kraljevskem Bledu prvič rodil kraljevič. Kralj Aleksander, ki se je na Vidov dan nahajal v Topoli, je na radostno vest takoj pohitel k svoji družini. Pripeljal se je na Bled v soboto zvečer in že naslednji dan sta prispela tjakaj tudi predsednik vlade general Živković in minister pravde dr. Sršič. Ki sta sestavila po dvorskem statutu predpisani uradni protokol o rojstvu kraljeviča. V nedeljo popoldne sta se vrnila zopet v Beograd.

Tekom nedelje in včerajšnjega dne so se širom vse države vršile cerkvene svečanosti. Kralj je izdal poseben proglas na hrabro vojsko, a vojni minister general Hadžić je v imenu vse armade poslal kralju častno čestitko. Dnevni bulletini poročajo, da je zdravstveno stanje kraljice in novorojenega kraljeviča izvrstno. Tako le nevrščajo našo željo in radost.

Prí zibelki mladega kraljeviča

Bled, 1. julija r. Zdravstveno stanje kraljice Marije je zelo ugodno. Kraljica doji novorojenega kraljeviča sama. Mali kraljevič kaže vse znake zdrave dečje živahnosti. Čez dan ga mnogokrat posetita pre-

lonaslednik Peter in kraljevič Tomislav, ki ga radovedno opazuje.

Najmlajši kraljevič ima črne laske in temne oči. Rumunska kraljica Marija posveča vso svojo pozornost novorojenku ter se mudi neprestano pri njem in njegovi materi. Dočim se nahaja rumunska kraljica Marija neprestano v dvorcu Suvoboru, hodi princeznja Ileana vsak dan na izprehod sama peš ter si ogleduje parke in občinstvo okoli jezera.

Tretji kraljevič se bo imenoval Ivan?

Beograd, 1. julija r. »Pravda« poroča z Bleda: V vsakem kotičku Slovenije so vedeli že v soboto za rojstvo tretjega sina, ki je pri zaznamovanju dobil ime Pavle. Vsa Slovenija se veseli radostnega dogodka v kraljevski družini. Radost kraljevske družine je obenem tudi radost vsega našega naroda. Vsa Slovenija je posebno vzradoščena, ker se je tretji sin Nj. Vel. kralja rodil v Suvoboru na Bledu.

Slovenski žele, da bi tretji sin Nj. Vel. kralja dobil slovensko ime, in sicer ono, ki je najpogostejše in ki so ga nosili tudi največji slovenski pesniki, namreč ime Ivan. »Pravda« domneva, da se bo ta želja izpolnila.

Ministrski predsednik in minister pravde v avdienci na Bledu

Bled, 1. julija r. Včeraj ob pol 10. dopoldne sta bila predsednik vlade general Peter Živković in minister pravde dr. Sršič sprejeta v vill Suvobor v avdienci od kralja. Avdienca je trajala do pol 12. dopoldne, ter je pri odhodu predsednik vlade izjavil novinarjem, da je zdravstveno stanje kraljice Marije in malega kraljeviča zelo dobro.

Na vprašanje, ali more povedati, kako bo krščen novorojeni kraljevič je odvrnil:

— Tega vam ne morem zanesljivo reči, ker niti sam ne vem točno.

Za tem sta se predsednik vlade in minister pravde odpeljala z avtomobilom na sprehod, po povratku pa sta obedovala v Parkhotelu. Popoldne sta odpotovala nazaj v Beograd. Pred svojim odhodom sta bila ponovno sprejeta od kralja v avdienci.

Zdravje kraljice in kraljeviča vrlo dobro

Beograd, 1. julija. p. Danes je bil izdan naslednji uradni bulletin: »Zdravstveno stanje Nj. Vel. kraljice in novorojenega kraljeviča vrlo dobro. Bitje in temperatura Nj. Vel. normalna.

Ob 10. dne 1. junija 1929. na Bledu. Dr. Ljubomir Zdravković.

Krst bo sredi julija na Bledu

Bled, 1. julija r. Krst novorojenega kraljeviča se bo vršil v dvorcu »Suvoboru« na najsvečaniji način. Kralj ostane približno 20 dni na Bledu. Sodi se, da bo krst sredi julija. Kum vojvoda Yorški brčkone ne bo mogel priti h krstu osebno. Zastopal ga bo angleški poslanik Kenard, ki se že nahaja na Bledu.

Finančni minister Bledu

Bled, 1. julija p. Nj. Vel. kralj je sprejel danes v avdienci ministra financ dr. Svrližgo, ki se je vrnil s Semmeringa, kjer je obiskal svojo rodbino. Minister financ je prišel na Bled, da osebno čestita kralju k rojstvu tretjega kraljeviča.

Kraljev obisk Zagrebu

Zagreb, 1. julija. n. Glede na vesti o skorajšnjem prihodu kralja v Zagreb se doznava danes na merodajnem mestu, da bo kralj zares prišel v Zagreb, ne ve pa se še, kdaj. Morda se bo to zgodilo v malo dneh ali pa šele po gotovem času, kakor bodo pač kralju dovoljevali državni posli.

Delo vrhovnega zakonodajnega sveta

Zakon o civilnosodnem postopku — Zakonska predloga o gozdovih in pogozdovanju

Beograd, 1. jul. p. Nocoj je tajništvo vrhovnega zakonodajnega sveta izdalo naslednji komunikacijo:

»Vrhovni zakonodajni svet je imel danes plenarno sejo, ki je trajala od 15.30 do 18.30. Na dnevnem redu je bila razprava o načrtu zakona o civilnosodnem postopku. Seji je prisostvoval v imenu ministra pravde kot referent dr. Eisner. Na današnji seji je bila končana načelna razprava o tem zakonu. Prihodnja seja bo jutri ob pol 4. popoldne. Na današnji seji je bilo tudi sporočeno, da je minister za šume in rudnike predložil zakonska načrta o gozdovih in o pogozdovanju. Oba načrta sta predložena svetu v izjavo. Svet je sklenil, da se za proučitev obeh zakonskih predlogov sestavi posebna sekcija, ki jo tvorijo dr. Ninko Perić, dr. Toma Živanović, dr. Stevan Sagadin in dr. Ivan Križanić. Sekcija je namenovana, da v kratkem času prouči oba zakonska načrta in poroča svetu.

Uspeh šolskega leta na naših srednjih šolah

Beograd, 1. julija č. Prosvetni minister Boža Maksimović je imel danes dopoldne daljšo konferenco z vsemi odposlanci ministristva pri zrelostnih izpitih na srednjih šolah. Ob tej priliki je sprejel njihova poročila o uspehih na posameznih srednjih šolah v državi. Poročila v celoti niso neugodna.

Ponoven dopust ministra Marinkovića

Beograd, 1. julija č. Zunanji minister dr. Marinković bo odšel te dni v Zlatibor pri Užicah, kjer bo preživel svoje poletne počitnice. V njegovi odsotnosti ga bo nadomestoval minister dr. Kumandrić. Zdravstveno stanje dr. Marinkovića je prilično povoljno.

»Narodna Politika« zopet prenehala

Zagreb, 1. julija č. »Narodna Politika«, glasilo hrvatskih klerikalcev je prenehala danes izhajati. Namesto nje prične izhajati kot hrvatski katoliški dnevnik »Hrvatska Straža«. Ustavitev »N. P.« je posledica kompromisa med hrvatskimi klerikalnimi politiki in pristaši katoliške akcije.

Novi dekan beograjske pravne fakultete

Beograd, 1. julija p. Za dekana pravne fakultete v Beogradu je izvoljen redni profesor dr. Mile Novaković, ki prevzame svojo dolžnost jeseni. Dosedanji dekan dr. Toma Živanović je imenovan za prodekana.

Zveze poštne hranilnice z Bolgarijo

Beograd, 1. julija p. Poštna hranilnica in njene podružnice so uvedle direktne bančne stike z Bolgarsko v svrhu izplačil na Bolgarskem.

Imenovanja na ljubljanski tehnični fakulteti

Beograd, 1. julija p. Za rednega profesorja tehniške fakultete v Ljubljani je imenovan dosedanj asistent arh. Ivan Vujanović. Imenovanje povodom rojstva mlade kraljeviče

Na solncu in ob morju. varujejo nežno kožo Elida kreme.

Pred solnčanjem, kopanjem in spanjem Elida Creme de chaque heure! Po kopelji in vsak čas podnevi Elida Creme de chaque heure.

ELIDA

Vohunski kapetan Falout obsojen na 19 let Danes je bila zaključena razprava in razglašena obsodba proti vohunu Faloutu — Utemeljitev razsodbe

Praga, 1. julija s. Tudi danes se je vršila razprava proti kapitanu Jaroslavu Faloutu, ki je, kakor znano, obtožen vohunstva, pred praškim divizijskim sodiščem s popolno izključitvijo javnosti. Občinstvu je bil dovoljen vstop v dvorano šele pri razglasitvi razsodbe. Sodišče je spoznalo Falouta krivim zločinu vojaškega izdajstva po zakonu o zaščiti države in goljufije ter ga obsodilo na 19 let težke ječe in izgubo volilne pravice po presedeni kazni. Zaporu kazen bo poostrena s samotnim zapornim tekom januarja in junija meseca slehernega leta ter s temnico in postom na vsakega 28. septembra, to je na dan, ko je Falout pričel s svojim zločinskim vohunskim delom. V obširni utemeljitvi razsodbe pravi sodišče med drugim, da bi bili morali ostati vsi spisi, ki jih je Falout po lastnem priznanju odnesel v inozemstvo, v interesu varnosti države, tajni in da je z izročitvijo teh listin povzročil državni veliko škodo. Dalje zahtuje sodišče, da je Falout sam priznal svoje zveze z inozemskimi vohunskimi organizacijami. Opravičeval je svoje dejanje z velikim dolgom. Falout se je sprva ponudil v vohunsko službo Madžarski, pozneje pa Nemčiji. S ponarejenim potnim listom se je vozil v

Berlin, kjer je stopil v stik s poročevalskim oddelkom državnega obrambnega ministristva. V utemeljitvi razsodbe se navaja tudi, da je stavil nemški častnik, ki se je pogajal s Faloutom, le temu vprašanje, da li se zaveda dalekosežnosti svojega postopanja. Falout je na to vprašanje pritril. Z nemškimi agenti je dopisoval pod šifram »Loengrün« in »Leteči Holandec«. Falout je dvakrat letel z letalom v Nemčijo ter izročil med drugim dne 10. marca 18 osebnih poročil iz generalnega štaba ter razen tega prodal 8 zaupnih in 4 tajne listine, ki so izvirale iz tretjega oddelka češkoslovaškega generalnega štaba. Po mnenju strokovnjakov je povzročil Falout državi znatno škodo. Razen listin, o katerih je priznal, da jih je izdal, je dostavil Nemčiji tudi številne fotografije, kar pa zanikuje. Kot obtežilno okolnost se je navajalo, da je ravnal iz dobičkaljubosti in po temeljitem preudarku ter svoje dejanje opetovano ponovil, dasi je bil častnik generalnega štaba. Kot olajševalno okolnost se je upoštevala njegova neoporečnost in priznanje. Obsodeni Falout je sprejel razsodbo mirno in je na vprašanje, da li jo sprejme, zaprosil za tri dni pomisleka.

Amerika ne popušča pri izterjevanju francoskega dolga

Odklonitev francoske želje za odgoditev prvega obroka trgovinskega dolga je neprijetno dirnila Francijo — Govorice o ostavki Poincaréja in Brianda ter o široki koncentraciji

Pariz, 1. julija d. Francoski ministrski svet je sprejel med svojo sejo brzojavko francoskega poslanika v Washingtonu Clauda, v kateri le ta sporoča, da je odklonila ameriška vlada francosko prošnjo za odložitev plačila prvega obroka francoskega trgovinskega dolga, ki ga mora plačati Francija 1. avgusta. Odklonitev je sporočil francoskemu poslaniku ameriški državni tajnik Stimson, ki je izjavil, da je sam francoskega rodu in se je dve leti prizadeval na vso moč za intervencijo Zedinjenih držav v svetovni vojni. Tudi sedaj je storil vse, da bi ugodil francoski prošnji. Ni pa bilo mogoče uspeti niti njemu niti predsedniku Hooverju, ki je bil zelo naklonjen francoski prošnji. Odložitev roka plačila prvega obroka francoskega trgovinskega dolga bi mogel dovoliti po ameriški ustavi samo kongres, ki pa se bi moral nalašč v ta namen sestati, kar pa je nemogoče iz tehničnih in ustavnopravnih razlogov.

Velik del članov kongresa se nahaja na dopustu izven državnih meja. Poleg tega pa je spriču trenutnega razpoloženja med člani kongresa prav malo verjetno, da bi bilo mogoče sestaviti večino, ki bi odobrila zakon za odložitev francoskih plačil. V francoskih političnih krogih so sprejeli to vest z zelo mešanimi občutki. Po hodnikih poslanske zbornice se celo širijo govornice, da je pričakovati ostavke predsednika vlade Poincaréja in zunanjega ministra Brianda. Čim dospel v Pariz pismeni odgovor Zedinjenih držav. »Mattn« celo zatrjuje, da je predložil Briand svojo ostavko že v petek, ko je prejel prvo, še ne popolno vest o ameriškem odklonilnem stališču. Zaradi tega je pričakovati, da se bodo v kratkem pričeli razgovori za stvorišče vlade široke narodne združitve, ki bo sprejela neprijetno nalogo plačila vojnih dolgov v Ameriki in Angliji ter pričela s plačevanjem francoskega trgovinskega dolga v Zedinjenih državah.

Levičarska diktatura v Nemčiji?

Frankfurt ob Meni, 1. jul. a. Nemški notranji minister Grzesinski je izjavil v govoru ob priliki velikih republikanskih svečanosti v Frankfurtu, da ne bodo nemške strokovne zveze in organizirano levičarsko celavstvo nikdar dopustili vzpostavitev desničarske diktature, ki jo pripravljajo desničarji pod vodstvom nacionalistov in nacionalističnih bojnih organizacij: Ako bo prisiljena tudi Nemčija poseči po diktaturi, potem bodo to diktaturo vodili močje iz vrst strokovnih zvez.

Zarota proti Kemal paši

Beograd, 1. julija a. Policija je odhala obširno zasnovano zaroto proti Kemal pa-

ši in aretirala veliko število zarotnikov. Zaroto so zapleteni razni visoki častniki in pripadniki muslimanskega svečeništva, ki so nezadovoljni z radikalnimi naprednimi reformami Kemala paše.

Macdonald prisostvuje septemberski seji Društva narodov

London, 1. julija. Oфицијелно poročilo angleške vlade veči, da se bo ministrski predsednik Macdonald udeležil septembrskega zasedanja Društva narodov v Ženevi.

Tudi japonska vlada bo demisijsinirala

Tokio, 1. julija. Japonska vlada je sklenila podati ostavko. Sočasno z njeno ostavko bova demisijsinirala tudi japonski guverner v Koreji in predsednik japonske mandatarske železnice.

Država plačala posojilo mesta Beograda

Da prepreči grozečo moralno in materijelno škodo, je država vrnila Blairovi skupini za beograjsko občino tri milijone dolarjev — Beograd bo državi ta znesek vrnil

Beograd, 1. julija. r. Dne 25. junija je poklel rok poročila Blairovega posojila 3 milijonov dolarjev beograjski občini. Ker Blairova skupina ni hotela več podaljšati tega posojila, ki je bilo videnjeno pred osemnaesetmesečnim rokom za ureditev cest, je prišla beograjska občina v zelo težak položaj. Obstojala je bojuzen, da bi v slučaju, ako bi se posojilo ne vrnilo, Blairova skupina dala v promet obveznice beograjske občine, ki so bile izdane v svrhu jamstva za vsoto 4 in pol milijona dolarjev. Poleg ogromne škode, ki bi nastala, bi bil na ta način ubit v inozemstvu tudi kredit beograjske občine in kredit države, ki je jamčila za posojilo. Da ne bi do tega došlo, je država 25. junija potem Narodne banke iz-

plačala Blairovi skupini 3 milijone dolarjev na račun beograjske občine, s čimer je posojilo likvidirano. Ker je sedaj beograjska občina dolžna omenjeno vsoto državi, bo skušala na podlagi pooblastila občinskega odbora najeti posojilo, s katerim bi predvsem povrnila državi izdano vsoto, ostanek pa porabila za investicije. Najetje tega posojila pa se ne more zaključiti pred potekom dveh mesecev, ker ima Blairova skupina pravico opcije za 60 dni. Kar se tiče zgraditve nove električne centrale, je beograjska občina že podpisala pogodbo s švicarsko skupino, ki je dobila pravico zgraditi v Beogradu električno centralo ter jo eksploatirati.

Kako se bo plačeval prispevek za prekomerno uporabo državnih cest

Obširna okrožnica ministra za javna dela vsem gradbenim direkcijam

Beograd, 1. julija p. Minister javnih del Stevan Savković je danes podpisal okrožnico vsem tehničnim upravam (gradbenim direkcijam), ki pravi:

Kot posebni dohodek za vzdrževanje državnih cest je v čl. 22. zakona o državnih cestah predviden še poseben prispevek v gotovini ali materijalu, ki ga mora plačati vsakdo, ki izredno uporablja državne ceste in s tem povzroča znatno večje stroške za njihovo vzdrževanje, kakor bi bili v primeru normalne uporabe. Ako bo ta prispevek pravilno in razumno odmerjen in izterjan, ne bo težko pogoditi osebe in ustanove, ki bodo z njim obremenjene, pač pa bo znatno pomagal in olajšal redno vzdrževanje državnih cest.

Da bi bilo izterjevanje tega prispevka v vsej državi enako, naredam nastopno:

- 1) Prispevek mora plačati vsaka oseba ali ustanova, ki prevozi na 1 km več ton blaga ali potnikov, kakor pa v primeru normalnega prometa na tem delu ceste.
- 2) Prispevek mora plačati tudi oni, čigar transport po toni in km ni izjemoma večji od normalnega, ako pri tem transportu uporablja prevozna sredstva, ki se razlikujejo od normalnih v prometu in ki s svojo težino, konstrukcijo ali brzino posebej niso kvarilno ceste.
- 3) Gornji povečani prispevek morajo plačati tisti, ki prepeljujejo svoje blago po državnih cestah le v lesenskem in zimskem času, ker ni vseeno, ali se gotovo količino blaga prevaža v teku vsega leta ali pa samo v vlažnem času.
- 4) Pri odmeri prispevka za kako podjetje je treba točno ugotoviti: ime in vrsta podjetja, s kakšnim vozilom se pravaža blago, teža vozila, vrste blaga, koliko blaga se približno prevozi letno in na kakšni progi, koliko znašajo letni vzdrževalni stroški z ozirom na povečani promet, koliko bi znašala letna vzdrževalna te ceste na 1 km pri rednem prometu, koliko znaša presek za vzdrževanje 1 km ceste in koliko za vso cesto, ki se izjemoma izkorišča in za koliko odstotkov se približno poveča prevoz 1 tone blaga oziroma 1 potnika na 1 km zaradi tega prispevka.
- 5) V primeru spora o količini blaga, prevoženega na cesti, lahko stranke uporabijo kot dokaz petrdela šumskih uprav o gibaturi gradbenega lesa kakor tudi potrdila parobrodarskih in železniških postaj o količini prevoženega blaga in tem podobna dokazila.

6) Prispevek plačajo:

- a) industrijske naprave, ki uporabljajo ceste za prevoz svojih sirovin in izdelkov, pa nahi vrše ta prevoz z lastnimi ali tujiimi sredstvi.
- b) osebe, ki se bavijo z izkoriščanjem gozdov in rudnikov ali temu podobnim in ki se poslužujejo cest za prevoz svojih proizvodov.
- c) Osebe, ki se bavijo s prevozom potnikov ali blaga, v kolikor razpolagajo z organiziranim delom in s prometnimi sredstvi, kakršna so avtobusi in tovorni avtomobili s prikolicami ali brez njih.
- d) Vsi oni, ne glede na količino prevoženega blaga in prevoženih potnikov, ki uporabljajo nedovoljena vozila, to se pravi vozila, ki zaradi svoje teže ali s svojo konstrukcijo ali brzino na posebno hud način kvarijo ceste.

Od tega prispevka so oproščeni:

- a) potniški avtomobili in druga potniška vozila, ki služijo za osebno uporabo.
 - b) potniški avtomobili ter tovorna in navadna vozila, ki se uporabljajo za prevoz potnikov, ako lastnik z vozilom vzdržuje sebe in svojo rodbino in ako mu je to prevažanje glavni poklic (n. pr. fižakar ali sofer).
 - c) Vsa tovorna, konjska ali volovska, kmečka ali špediterska vozila, ki se uporabljajo za lastno potrebo ali za potrebo drugih, ako živi lastnik od teh vozil in ohranja svojo rodbino. Ako ima nekdo več potniških avtomobilov za prevoz potnikov ali uvede organizirani potniški promet s potniškimi avtomobili med posameznimi kraji, plača prispevek kakor potniški avtomobil.
- Prispevek se plača tudi od tovrstnega avtomobila, s katerim se prevaža lastno blago med posameznimi kraji.
- Prispevek po tem zakonu se morajo odmerjati najdalje do 1. julija in izterjati do 1. oktobra vsakega leta.
- Prispevki se odmerijo v prvi vrsti v naturi, a šele nato v denarju.
- Gradbene direkcije morajo najdalje do 15. decembra predložiti ministrstvu poročila o odmerjenih in izterjanih prispevkih po posameznih sekcijah za tekoče leto.

Hmeljski trg
Zelen, 1. julija h. Večje povpraševanje pri neopretnosti cenah 700 do 900 Kš

In memoriam

Upoznali smo se u Beogradu 1904. godine. U septembru te godine bilo je krunisanje pok. Kralja Petra. Dolazak njegov na prijesto Srbije bio je od epohalnog značaja za Južne Slovene. Osjećalo se je nekako instinktivno, da sa novim kraljem Srbije dolazi i novo, bolje doba na Slovenskom Jugu. Vodjeni ovim osjećajem, pohrli su u Beograd na krunisanje Kralja Petra i jugoslovenski omladinci. Svoj dolazak na proslavu krunisanja vezali su omladinci i za ozbiljne razgovore i dogovore. Za te dane bio je sazvan prvi jugoslovenski studentski kongres. Na tom kongresu je bila zastupana slovenska, hrvatska, srpska i bugarska omladina. Naprednu omladinu slovensku vodio je pok. Zerjav. Njegovo mirno, logično i stvarno razlaganje na raspravama kongresa vidno je odsakivalo od temperamentnih, političkih i — praznih govora mnogih omladinaca. U to doba bio je pok. Zerjav zdrav i krepak. Još danas mi je pred očima kako smo od Bajlonove restauracije blizu željezničke stanice izšli u živom razgovoru uz strmu Balkansku ulicu na Terazije. Ta da se je energija duha Zerjavova ogledala i u energičnim kretnjama njegova tijela. Nažalost već nekoliko godina kasnije ove harmonije duha i tijela više nije bilo...

Za vrijeme našeg studentskoga kongresa došlo je i do velikih jugoslovenskih manifestacija. Kada je studentska povorka prolazila kraj starog Dvora, pojavio se i na prozoru Kralj Petar. Studenti su mu priredili burne ovacije. »Živio jugoslovenski Kralj Petar!«

Dan kasnije bio je u Narodnom Pozorištu koncert hrvatskog akademskog pjevačkog društva »Mladost«. Na koncertu bio je i Kralj Petar. Za vrijeme pauze bili su primljeni od Kralja Petra u kraljevskoj loži predstavnici jugoslovenske omladine: Zerjav u ime slovenske, Hinko Krizman u ime hrvatske, ja u ime srpske prečanske. Ljuba Jovanović-Čupa i Ljuba Nešić u ime srpske iz Srbije i Cankov u ime bugarske omladine. Kralj Petar primio nas je vrlo toplo i srdačno. Ovaj prijem, kao i sve manifestacije, vršene tih dana u Beogradu ostavile su dubok trag u dušama jugoslovenske omladine. To je bilo za nas omladince krunjenje u jugoslovenskoj ideji.

U ljetu 1917. godine saznali smo u Zagrebu iz jednih švicarskih novina sadržaj krfške deklaracije. Zaključili smo, da treba za Jugoslovene, koji žive u monarhiji, pričeti voditi propagandu na bazi krfške deklaracije i da se u tu svrhu u Zagrebu pokrene list, koji će zastupati ideje krfške deklaracije. Dužnost oko sastava redakcije toga lista bila je povjerena meni. U oktobru bili smo dr. Mate Drinković i ja u Pragu radi sastanka i dogovora sa članovima češke mafije. Na povratku iz Praga svrnuo sam u Beč, gdje je radio Zerjav kao tajnik Jugoslovenskog Kluba. Znao sam i osjećao sam, da naš novi list, koji pokrećemo u Zagrebu, ne može da bude bez dragocjene saradnje Gregora Zerjave. Potražio sam ga i izložio sam mu naše namjere i zamolio sam ga za saradnju. Odmah je pristao. I već u prvom broju našega lista, koji je ugledao svjetlo 1. januara 1918., a kome smo dali ime »Glas Slovenaca, Hrvata i Srba«, izašao je članak dr. Zerjave pod naslovom »Slovenci u Jugoslovenstvu«. U tom članku kaže on među ostalim:

»Hrvatim i Čehom smo svoj čas prigovarjali Slovenici, da preveć povdjaraju državno pravo. Ni nam bilo prav umljivo, da se celo nacionalistični Hirci u Zagrebu zahvatili napram Mađarom prapor državne ideje. Po svi preteklosti so znali Srbi in Hrvati soditi, kaj pomeni državna svoboda, mi pak, skoro preveć obrnjeni praktičnim bližnjim smotrom, smo se držali drobnih, a dobrih pridobitev. Državna ideja nam je bila vsled težne povesti nekam tuja. Sele ko so se široki sloji zavedli, da smo del mogučnega jugoslovenskega naroda, postali smo i Slovenici »državno-pravnici«. Narod brez narodne države živi le malo svojega življenja, on živi, dela in umrje — za druge. Zdad imamo program, ki ga več ne napustimo: program narodne države.

Slovenecem se očita egzotzem, češ da radi sebe uprizarjajo jugoslovensko vprašanje. Kakor da bi se taka ogromna gibanja dala uprizoriti, kjer ni etnične i že obstoječe podlage v mišljenju naroda! A to je ravno tako zdravo v naši ideji, da vsi udeleženci: Hrvati, Srbi in Slovenici drug drugega absolutno potrebujemo. Potrebujemo se, da si zgradimo skupni jugoslovenski dom, ki nam zagotovi življenje i napredek. Kdor tega po dogodkih i tej vojni ne sprevidel, temu se ne da več pomagati. Narod ga mora izključiti, kakor se izloči nevarna, od tujine zanešana bolezen.«

Zerjav je sve do konca ostao saradnik, a ujedno i bečki dopisnik »Glasca«. Njegovi dopisi zadržavali su najdragocjenije informacije o položaju u monarhiji i o položaju s onu stranu granice. O svemu je on bio najtačnije informisan. I o položaju na austrijskom dvoru i o dogadjajima u bečkom ministarstvu vojnom i ministarstvu spoljnih poslova. A preko tajnih kanala znao je, što se događa i što se sve za našu stvar radi u inostranstvu. O svemu tome umio je na neobično vješt način informisati čitaoca »Glasca«. Ovi su vanrednim interesovanjem čitali Zerjavove dopise, pisane pod šifrom »Z«. Osim interesantnih informacija izbijala je u svakom dopisu dr. Zerjave silna mržnja na Austriju i velika ljubav za jugoslovensku stvar...

Svršio je rat. Iz njega je nikla velika naša ujedinjena otadžbina. Beograd je postao naša prijestonica. I u tom Beogradu, u kome smo se prvi put našli zajedno kao omladinci g. 1904. Zerjav, Krizman i ja, sastali smo se sa ostalim drugovima opet nas trojica, kao slobodni predstavnici slobodnog naroda. Našli smo se u istoj stranačkoj grupi i istom stranačkom klubu: u grupi i klubu, koji je upisao na svojem barjaku na prvom mjestu misao jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva. Ova misao zastupao je dr. Zerjav svojim

sajnim umom, svojom divnom energijom i svojom neslomljivom voljom nse do svoje smrti. Nikakovi događaji nisu ga mogli u tome pokolebati, Jugoslovensku vjeru, u kojoj se je Zerjav krestio u Beogradu 1904., nosio je on u duši svojoj sve do momenta, dok se nije sa dušom rastao. Jugoslovenska nacija izgubila je u dr. Zerjavu jednoga od najboljih i najvjernijih sinova svojih. I za to ona nad svežim grobom njegovim plače i tuguje, osjećajući, da se gubitak, koji ju je snašao smrću njegovom, ne da i ne može nadoknaditi...
Dr. Srgjan Budisavljević.

Sožalne brzojavke

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Odvetaik dr. Orišić:
Sušak. Preranu smrt velikog Jugoslavena žalim s Vama. — Dr. Orišić.

Novinar Manasteriotti:
Zagreb. Saueštujem s Vama u velikoj boli i tuzi. Slava dr. Gregorju Zerjavu. — Manasteriotti.

Uredništvo lista »Novo Dobac«:
Split. Zaleži smrt našeg bečkog dopisnika iz historične godine 1918, uglednog rodoljuba dr. Gregora Zerjave kličemo: Vijehna mu slava! — Redakcija »Novo Dobac«.

Uredništvo lista »Pravda«:
Beograd. Primite naše najiskrenije sauešće povodom smrti dr. Zerjave. — »Pravda«.

Trgovac Petar Dujnović:
Baška. Nenasdomestivo narodnog radnika dubokom tugom oplakujemo njegovi pošti-vači Jurandvora otok Krk. — Petar Dujnović, trgovac.

Vinko Magasić:
Baška. Nepodcijenivi gubitak našeg milog i obljubljenog borca uprepašeni neizrečivo žale njegovi verni poštovatelji sa Baške. — Vinko Magasić.

Notar Anton Koder:
Murska Sobota. Prisega zvestobe ideji in nadaljevanje dela po načrtih našega pokojnega voditelja in učitelja nesmrtnoga dr. Zerjave naj lajša Vašo in našo bol. — Notar Koder.

Josip Lenarčič:
Slatina - Radenci. Neprilakovana novica o smrti dr. Zerjave me je silno potrla. Uoedne skupne neprilike najinega prijateljevta niso mogle razdreti. Blag mu spomin! — Josip Lenarčič.

Nacionalisti mariborske oblasti:
Maribor. Naglombokejše sožalje nacionalistov mariborske oblasti ob smrti dr. Zerjave. — Dr. Vauhnik.

Mr. ph. Spiro Vranković:
Črnomelj. Pridužujem se splošni žalosti zaradi izgube velikoga Jugoslavena in neustrašenoga borca za državno in narodno edinstvo. — Mr. ph. Spiro Vranković, lekar-nar.

Tiskarna »Savac«:
Kranj. Ob nenadomestljivi izgubi neumorne-ga dr. Zerjave, sprejmite naše naglombokejše sožalje. — Za tiskarno »Savac«: Sirc.

Dr. Josip Bohinjec, ravnatelj OUZD:
Rab. Bridko žalujemo ob krti dr. Zerjave. Sodelavcem in prijateljem naj bo v to-lazbo volja, da bodo vsi, ki so spoštovali dr. Zerjavovo delo, v tem delu nadaljevali. — Dr. Bohinjec.

Prijateljii Žužemberka:
Žužemberk. Globoko pretreseni zaradi smrti velikoga Jugoslavena in borca ee klanjamo njegovemu svetlemu spominu in iz-ražamo preostalim in vodstvu najiskrenijejše sožalje. — Somišljeniki iz Žužemberka.

Ciril Pirc, župan Kranja.
Kranj. Ob prerani smrti prijatelja mi prijatelja in Vašega ustanovitelja moje naj-iskrenijejše sožalje. — Ciril Pirc, župan me-sta Kranja.

Dr. Milan Popović.
Slunj. Duboko potresen smrću dr. Grego-ra Zerjave, velikog sina Slovenije i Jugo-slavije, molim, da izporučite rodbini i svi-ma prijateljima i poštovateljima dragog naš pokojnika moje najiskrenijejše sožalje. — Dr. Milan Popović.

Dr. Ivan Ribar, bivši predsjednik Narodne skupštine:
Beograd. Žalim smrt velikog nacionalnog i kulturnog radnika i prijatelja Zerjave. — Dr. Ribar.

Srbobranci:
Srbobranci. Duboko potreseni preranom smrću velikog Jugoslavena iskreno sodelju-jemo u tuzi. Slava Zerjavu! — Srbobranci. Dobanovački.

Dr. Ferdo Müller, odvetaik:
Maribor. Vam in vsem, ki so bili blizu velikemu pokojniku Zerjavu najiskrenijejše sožalje. Tudi zgodovina slovenske Koroške bo povelilevala njegovo ime. — Advokat Müller.

Srpeko kolo:
Beograd. U ime Srpekog kola sa dubokim žaljenjem i velikim pijetelom klanjamo se seni velikog pokojnika. — Dr. Gjermanović, Banić.

Sokol Radečić:
Radečić. Nepozabnemo Gregorju Zerjavu se klanja Sokol Radečić.

Dr. Adolf Cuvaj, generalni tajnik zagrebačke štabice za TOI:
Zagreb. Budući mi je nemogućno doći na pogreb gospodina ministra dr. Zerjave, molim vas, izručite njegovoj obitelji i njegovim prijateljima, da se i ja kao bivši načelnik ministarstva socijalne politike i duboki njegov poštovaoe srdačno priključujem iz-ražajma sućuti, imajući pred očima veliki i nenadoknadivi gubitak, koji je smrću dr. Zerjave pretrpila slovenska inteligencija i a slovenska privreda, za koju ee pokojnik uvi-jelek veoma zauzeo. Uspomena na njegov konstruktivni rad, pri kojem sam mu kroz kratko vrijeme mogao biti pomagame, biti ee mi svetla i trajna. — Dr. Adolf Cuvaj, generalni tajnik zagrebačke komora.

RODBINI.
Zadružna zveza, Celje:
Celje. Iskreno žalujemo z vami ob smrti velikoga narodnega voditelja in gospodar-kega delavca. — Zadružna zveza, Celje.

Ciril Pirc, župan mesta Kranja:
Kranj. V imenu mestne občine Kranj in v svojem imenu izražam povodom nenadne smrti nepozabnoga nam dr. Zerjave najglo-blje sožalje. — Ciril Pirc, župan mesta Kra-nja.

Dr. Lavš, direktor banke, Split:
Split. Nad pretežkim gubitkom moje naj-dublje sauešće. — Dr. Lavš.

Mestna občina Celje (na naslov gosp. polkovnika Zerjave):
Celje. Ob nenadomestljivi izgubi velikoga pokojnika izrekam Vam in njegovi deci iskreno sožalje. — Mestna občina Celje.

Prijateljii Loškega potoka:
Loški potok. Nenadna vest o smrti veliko-ga pokojnika nas je globoko presunila. Prej-mite naše najiskrenijejše sožalje. Blagopo-kojnika obranimo v najčastnejšem spominu. — Ivan Rus za vee prijatelje.

Bivši srbski minister B. Genčić, Beograd:
Beograd. Primite izraz mog dubokog uešće u neizmernoj tuzi vašoj. Gubitak je ne-naknaden kako za vas, koji gubite plemenitog i nežnog roditelja, tako i za otadžbinu, koja u dr. Zerjavu gubi jednog od najuzo-rnitijih i najprosveteljenijih pobornika našeg narodnog jedinstava. Slava dr. Zerjavu! — Genčić.

Direktor gimnazije in bivši poslanec Milan Cuković, Sarajevo:
Sarajevo. Užebožen vešću o smrti Vašeg oca i mog prijatelja izražavam vam moje najtoplije sauešće. — Milan Cuković.

Bivši poslanec Božidar Vlajić, Beograd:
Beograd. Izvolite primiti moje najdublje sauešće. — Božidar Vlajić.

Rodbina pokojnoga ministra dr. Milorada Draškovića:
Beograd. Molimo, da u dubokoj tuzi pri-mite sauešće porodice Milorada Draško-vića.

Bivši poslanec dr. Maša Radojević, Sremska Mitrovica:
Sremska Mitrovica. Za velikim borem za jugoslovensku demokratiju sa vama tu-guje dr. Maša Radojević.

Obitelj dr. Arnerij, Korčula:
Korčula. Najiskrenije saueštujemo u vašoj boli radi gubitka iskušanog patrijote, pobor-nika državnog, narodnog jedinstva obitelj advokata dr. Arnerija.

lnk. Milivoj Pavlović, Beograd:
Beograd. Iskreno sauešće u tuzi, koja vas zadesila smrću roditelja i velikog nacional-nog borca, pravog Jugoslovenskog dobrog Gre-gora. — Inž. Milivoj Pavlović.

Bivši minister dr. Kojić, Beograd:
Beograd. Molim, primite moje najiskrenije sauešće. — Dr. Kojić.

Andrej Jug, inspektor ministarstva socijalne politike, Beograd:
Beograd. Prilikom nenadomestljive izgu-be za vas in ves slovenski narod izraži svoje najiskrenijejše sožalje Andrej Jug, inspek-tor.

Bivši poslanec Karanović, Bos. Novi:
Bos. Novi. Za izgubljenog doktorom Grego-rom tuguje mo sa vama uz iskreno sauešće. — Karanović.

Mestna občina Lož:
Lož. Ob bridki izgubi našega veleugled-nega rojaka dr. Gregorja Zerjave sprejmite naše naglombojše sožalje. — Mestna občina Lož.

Dijaška organizacija »Slogac, Celje:
Celje. Iskreno sožalje ka prebridki izgubi našega idejnega temeljitelja pošilja dija-ška organizacija »Slogac, Celje.

Bivši poslanec Svetozar K. Gjorgjević, Beograd:
Beograd. Molim, primite moje iskreno sa-uešće. Sv. K. Gjorgjević.

Dr. Lazar Marković, bivši minister, Beograd:
Beograd. Molim vas, da primite moje iskreno sauešće povodom smrti vašeg dra-gog Gregora, u kojem narod gubi jednoga od najboljih sinova. — Dr. Lazar Marković, bivši ministar.

Glavne osnove novoga obrtnega zakona

Na kongresu obrtničkih udruženj iz vse države se je veliko razpravljalo o obrtnem zakonu, ki bi ga bilo čimprej uzakoniti. Govorniki so se v svojih kritičnih izjavahj obrčali predvsem proti načrtu tega zakona, kakor ga je sestavil načelnik ministarstva za trgovino in industrijo dr. Stevan Krpan.

Po kongresu je z ozirom na te napade načelnik Krpan dal beograjski »Politiki«: tale pojasnila:

Načrt obrtnega zakona se naslanja na načela, ki so bila izražena v resoluciji konference gospodarskih zbornic v Splitu 1927. Ti soglasni principi so: nositelj obrtne oblasti prve stopnje so gospodarske zbornice, splošni pogoji za vse obrti (trgovska, obrtna in industrijska podjetja) je pismenost, obvezen dokaz strokovne izobrazbe za vse poklice v gospodarskih podjetjih, sistem koncesije se uvede le tam, kjer to zahtevajo posebni razlogi, izvrševanje obrti je omejeno na določeno mesto, obrtnik mora razpolagati z določenim lokalom za izvrševanje svoje obrti, obrtni zakon bo opredelil in ločil posamezne obrti med sabo, ponudba dela se vrši le v stalnih, lastnih poslovnih lokalih, sejni se reorganizirajo, blagovni sejni se uknejo, poljedelski (živinski) sejni se dovolijo le v narodno-gospodarsko pomembnih krajih, a v sporazumu z gospodarskimi zbornicami, torbarene je dovoljeno izjemoma invalidom, v kolikor so za drugo delo nesposobni in v krajih, kjer je to stara navada in gospodarska potreba, obrtniki lahko zbirajo naročila izven svojega okoliša potom kvalificiranih potnikov, ki pa smejo nositi s sabo le vzorce, uvaja se obvezen pouk za valence na strokovni podlagi, razmerje med valenci in pomočniki ter obrtniki uredi obrtni zakon, reševanje sporov o delovnem času med enim in drugim se, ne glede na višino spor neza zneska, prepušča obrtnim sodiščem.

Gospodarskim zbornicam je prepuščeno vse delo, ki je v zvezi z ustanavljanjem obrti z malo izjemo pri odobritvi koncesioniranih obrti, nadalje vse posele o ustanavljanju obveznih udruženj in odobravanju razprodaj. Udruženjem in zbornicam se prepušča popolna samouprava v postavljanju izpraševalnih komisij za pomočnike in mojstrske izpite. Le predsednika komisij za mojstrske izpite imenuje minister za trgovino in industrijo na predlog zbornice. Izpraševalne komisije za gradbene obrti so posebna izjema.

Za rokodelske obrti zahteva načrt najmanj dvoletno valeniško dobo in dvoletno zaposlitev kot pomočnik, nadalje trgovski in mojstrski izpit, osnovno šolo in nadaljevalno šolo. Izjeme so možne le za male obrti po vaseh.

Vprašanje posebnih obrtnih sodišč bo urejeno s specialnim zakonom kakor je predlagala ljubljanska zbornica.

Načrt se naslanja na stari srbski zakon, vendar pa s takšnimi izpremembami, da bo mogel veljati za vse kraje države.

Prevzem proge Bitolj-Kenali

Bitolj, 1. jul. r. Včeraj so prevzeli naši železniški organi železniško progo Bitolj-Kenali, na podlagi sporazuma sklenjenega med našo državo in Grško pred 15 dnevi. Včeraj so iz Bitolja odšli poslednji grški vlaki v Solun. Grško železniško osovje v Bitolju in Kenali je danes zapustilo naše ozemlje. Promet so pričeli vzdržavati z današnjim dnem že naši vlaki.

Pred ratifikacijo pirotskih konvencij?

Sofija, 1. jul. 8. Ob zaključitvi zasedanja sobranja je predsednik vlade Ljapčev pri odgovorih na neke interpelacije izjavil, da bodo v kratkem urejena vsa obmejna vprašanja z Jugoslavijo na podlagi pirotskih konvencij. Ljapčev je izrazil upanje, da bo jugoslovenska vlada ratificirala te konvencije. Po njegovih informacijah se bo jugoslovenski poslanik Ljuba Nešić vrnil jutri v Sofijo ter se bo po njegovem povratku izvršila izmenjava ratifikacijskih listin. Na ta način bo položaj na meji urejen in ne bo nobene nevarnosti več, da bi se kršil mir na meji.

Beograd, 1. jul. p. Poslanik Nešić je noćoj odpotoval v Sofijo.

Reorganizacija oblastnih zadrug za kmetijski kredit

Beograd, 1. jul. p. Zakon o Privilegirani agrarni banki odreja, da se ima izdati posebna uredba o preureditvi dosedanjih oblastnih zadrug za kmetijski kredit, ker je zakon o agrarni banki učinil dosedanja direkcija za poljedelski kredit. Ministarstvo za kmetijstvo je na podlagi gornje ga pooblastila že sestavilo načrt take uredbе, ki bo že prihodnje dni podpisana. Nova uredba bo stopila že tekotom meseca v veljavu. Z njo bo znatno razširjen delokrog dosedanjih oblastnih zadrug za poljedelski kredit ter jim priznana precejšnja samostojnost.

Turatti na Reki

Sušak, 1. jul. n. Glavni tajnik italijanske fašistične stranke Turatti je včeraj prispele s hidroplanom na Reko, kjer so ga sprejeli zastopniki oblasti in mnogo občinstva. Po pozdravu je odšel v mestni magistrat, kjer je imel z balkona govor, v katerem se je bavil s pripetijami, ki jih je preživela Reka in njenimi žrtvami, ki jih je morala doprinesti baje samo zaradi nezumnosti in nesposobnosti prejšnjih italijanskih vlad. Nato se je Turatti s spremstvom odjedal od obmejnega mosta, kjer je nekaj časa opazoval Sušak. S posebnim parnikom je nato odšel v Opatijo, kjer so v kopaliskem salonu priredili njemu na čast svečanost s plesom.

Dr. Korošec prisotvuje orlovskemu zletu v Pragi

Praga, 1. julija h. V četrtek jutraj bo prispele v Prago misletelj za promet dr. Anton Korošec, ki se bo udeležil orlovskih prireditelj. Na kodoletu ga bo pozdravil češkoslovaški minister železnice Najman, s katerim bo kmel dr. Korošec tudi razgovor o železniških razmerah v obeh državah.

Bolgarska vlada zoper razvrat mladine

Sofija, 1. jul. p. Predsednik vlade Ljapčev je podpisal okrožnico na vsa mesta, v kateri opozarja na strahoten obseg moralne dekadenca ter na posledice za bolgarsko omladino, ako se še nadalje dopusti sedanje nemoralno življenje. Zato poziva vse oblasti, naj uporabijo vsa, tudi najstrožja sredstva, da pridejo nemoralni v okom.

Na podlagi te okrožnice je policijski direktor v Sofiji izjavil novinarjem, da bo izdal stroge ukrepe za pobijanje nemorale in prostitucije v Sofiji.

Angleško-kitajski sporazum

Nanking, 1. jul. a. Med nankinško narodno vlado in zastopniki Anglije je bila podpisana pogodba s katero se obvezuje Anglija izolirati vsako leto večje število Kitajcev na svojih vojnih ladjah in prevzeti reorganizacijo kitajske vojne mornarice. Nankinška vlada je izdelala obširen program za izpopolnitev kitajske vojne mornarice in misli naročiti v Angliji večje število vojnih ladij različne nosilnosti.

Obnovitev rumunsko-madžarskih optantskih pogajanj

Budimpešta, 1. jul. g. Kakor poroča »Magyar Orszag« iz Bukarešte je rumunska vlada predlagala Mađžarski naj bi se obnovila pogajanja za rešitev optantskega spora. Kot kraj posvetovanj je Rumunija predlagala Bukarešto. V merodajnih rumunskih krogih baje prevladuje naziranje, da te zadeve ne gre več spravljati pred Društvo narodov, ker se bo sicer zelo zapletlo razsodiščno postopanje.

Posledice versailleskih demonstracij v Nemčiji

Berlin, 1. julija a. Nemški nacionalci so vložili v pruskem deželnem zboru oster protest radi postopanja pruskega notranjega ministra napram dijakom, ki so demonstrirali po berlinskih ulicah ob priliki desetletnice Versailleske pogodbe.

Ostavka estonske vlade

Roval, 1. julija a. Zaradi izida volitev v estonski državni zbor je položila estonska socialistična vlada, ki ji predseduje Rei, ostavko.

Kralj Fuad obišče Švico

Praga, 1. julija g. Egiptovski kralj Fuad je obiskal danes kopalisce Joachimov in se zvečer vrnil v Karlovi vart. Kralj misli 4. julija odpotovati v Švico, kjer se bo zadržal nekaj dni.

Pruski konkordat z evangelijsko cerkvijo

Berlin, 1. julija a. Pruski minister za prosveto Becker je izjavil na seji pruskega deželnega zbora, da bo Prusija v kratkem sklenila tudi z evangelijsko cerkvijo sličen konkordat kakor ga je že s katoliško cerkvijo. V ta namen je se postavila posebno komisija, ki bo pripravila vse potrebne gradivo za bližnje razprave o tem vprašanju.

Velik plet ruskega letalca Čuhnovskega

Moskva, 1. jul. Znani ruski letalec Čuhnovski, ki je rešil Malmgreenovo skupino ponoreleca italijanskega zrakoplova Italija, pripravu velik polet v polarne kraje. Odletel bo z Sebastopola z velikim za raziskovanjv polarnih pokrajinah, nalašč zgrajenim motornim letalom in preletel nato celo Rusijo do Arhangelska. Od tu bo nadaljeval polet na Novo Zemljo, kjer bo raziskoval ozemlje in zbiral gradivo za risanje nove karte Nove Zemlje.

Prošava ameriškega narodnega praznika v Pragi

Praga, 1. j. g. Dne 4. julija bo Praga slovesno prošavala ameriški narodni praznik. Ob 10.30 se bo vršilo v dvorani češkoslovaškega parlamenta veliko posvetovanje z zastopniki ameriških Čehoslovakov glede sodelovanja s staro domovino. Po polдне bodo v Pragi navzoči ameriški Čehoslovaki položili venec na spomenik bivšega ameriškega predsednika Wilsona.

Vedne nove smrtnе obsolbe v Rusiji

Moskva, 1. jul. a. Upori kmetov proti ukrepom sovjetskih oblasti so privedla do razprave v Minku, kjer se mora zagovarjati 26 kmetovin prekupčevalcev, ker so agitrali proti kolektivizaciji gospodarstva in razdelitvi pdja ter davkom. Osumljeni so tudi, da so zažgali poslopje kolektivnega gospodarstva in umorili predsednika vaških sovjetov. Sedem obtožencev je bilo obsojenih na smrt, ostali pa na zaporne kazni do 10 let.

Neurja v Bolgariji

Sofija, 1. julija a. Bolgarska agencija poroča, da so neurja poročila v mnogih severnih okrajih velike poške, ki so zlasti v vasi Dragomirovo povzročila veliko škodo. Utonilo je devet oseb, med njimi dve ženski. Škoda na poljih se ceni na več milijonov lejev.

Naval verakov na mehške cerkve

Mexico, 1. julija a. Prvič po skoraj treh letih so se vršile včeraj v 30 mehških cerkvah maše. Ceremonije so potekle brez večjih incidentov, vendar pa se je nabila v cerkvi v Guadalupe tako velika množica, da se je v njej zadušilo skoraj 50 oseb. Med temi sta bili dve ženski težko, več oseb pa lahko ranjenih.

Most se je porušil

Osceok, 1. julija a. V okoliščini mesta se je srušil most, na katerem je bilo ravno pet oseb. Vse so padle v prekop in utonile.

Najboljši nemški letalec

Essen, 1. julija a. Naslov najboljšega nemškega letalca v umetnem letanju si je priboril na včerajšnjih zaključnih tekmah v Essenu letalec Fischer, dočim dosedajni nosilec tega naslova Udet, sploh ni sodeloval pri teh tekmah.

Grozna nesreča na paši

Košice, 1. julija g. Včeraj se je pripetila na pašniku v bližini vasi Duvkoviće težka nesreča. 24-letni pastir se je igral z ročno granato, ki se je razletela. Trije v bližini stoječi pastirski so bili ušiti, tretje pa težko ranjeni.

Top je razneslo

Varšava, 1. julija g. Včeraj je eksplodirala pri artiljerijski vaji v bližini Kalusza deva velikega topa. Dva vojaka sta bila ubita, dva pa težko ranjena.

Priprave za novo carinsko tariko

Beograd, 1. julija g. V finančnem ministarstvu se pripravljajo nova carinska tarifa, ki bo zaradi obširnosti gradiva brzo dovršena šele v treh mesecih. Da bi podprelo delo finančnega ministarstva, pripravljajo istočasno gospodarske korporacije svoje predloge v nemenu, da bi se z novo carinsko tarifo dosegli čim ugodnejši pogoji za naše gospodarstvo.

Dr. Žanič bo prepeljan v Požarevac

Beograd, 1. julija g. Kakor se domnava na prvoimnem mestu, bo pred sidišcem za zaščito države obsojeni odv

Naši kraji in ljudje

Nj. V. Kraljica Marija s kraljevičema Petrom in Tomislavom

Prof. Jakob Čebular

Včeraj popoldne je v Ljubljani po kratki boleznj preminal umirovljeni profesor Jakob Čebular. Z njim lega v grob eden redkih preostalih veteranov iz dobe našega narodnega prebujenja. Vest bo zlasti dirnila generacije njegovih goriških dijakov, ki v velikem številu žive in na uglednih položajih delujejo v Sloveniji.

Jakob Čebular je bil rojen 31. julija 1844. na Tekačevem pri Rogaski Slatini, študije je pričel še pri celjskem Schellandru, čigar ime je znano iz naše slovnstvene zgodovine. Maturiral je 1866. v Celju, poslušal v Gradcu matematiko Frischaufa in eksperimentalnega fizika Toeplerja, na Dunaju fizika Stephana in Motta, ter Miklosicha. Vse to so tehtna imena, celebritete stare generacije. 1870-71. je bil suplent v Gradcu, kjer je bil prijatelj s proslulim matematikom in filozofom Boltzmanom. L. 1871. je bil imenovan za profesorja na realko v Gorici, kjer je neprenehoma deloval 32 let, do upokojitve 1904. Njegov kolega na realki in ožji ter rodbinski prijatelj je bil prirodoslovec Fran Erjavec. Drugi njegovi tovariši, ki so tekom onih let tvorili starejši goriški krog, so bili gg. Ferdinand Seidl, Fran Šuklje, ki je bil 1 leto v Gorici, Ivan Berbuč in na gimn. Anton Santel, izven strokovnih kolegov pa goriški prvoboritelji ognjeni dr. Lavrič, Josip in Nikolaj Tonkili, Viktor Dolenc (urednik »Soče«), Ernest Klavžar (organizator »Besede«), Anton Gregorčič in hišni prijatelj Simon Gregorčič, Pavlina Doljak-Pajkova, Fran Levac (eno leto v Gorici), pozneje Viktor Bežek, Andrej Gabršek, Henrik Tuma, Mihael Vošnjak. Z vsemi temi in mnogo drugimi je pokojnik intenzivno sodeloval v L. 1871. in okrog 1885. v društvenem in prosvetnem delu tako zvane »buditeljske dobe« po Goriškem. 44 let je bil član goriške »Čitalnice«, osemkrat njen predsednik, vedno odbornik. To društvo je v mestu Gorici bilo važen organ in center narodnega dela vse do najnovejše dobe pred vojno. Nekaj časa je sodeloval tudi v odboru Goriške ljudske posojilnice. Politično in prosvetno delo buditeljske dobe je prenehalo po diferenciaciji v stranke pričetkom devetdesetih let. V novejši dobi, od 1906. dalje, je bil pokojnik v osebnih stikih s skoraj vsemi pripadniki mlajšega goriškega kroga, do 1914., tako z Gregorjem Žerjavom, Bogumilom Vošnjakom in dr. L. 1882. je spisal in izdal prvo slovensko fiziko ter ustanovil njeno terminologijo, — a celo 1923. v Ljubljani »knjigovodstvo za nižje trgovske šole«, obe knjigi sta postali njeni. Pri »Fiziki« je v jezikovnem pogledu prijateljski sodeloval F. Erjavec.

Iz dunajske akademске dobe je pokojnik našel v spominu imena Šuklje, Samec, Maitinger, Kleinmayer, Tušek (gl. Prijatelj »Vloga omladine v mladostovskem pokretu«). Bil je vsikdar zvest med prvimi na volišču ne le v starejših dobah, marveč tudi od 1906. dalje: Solučno Gorico je moral zapustiti 1915. Med vojno orijentiran v našem duhu, je veteran pozdravil 1918 Jugoslavijo in je iz polnega prepričanja odajal svoj glas našemu programu in kandidaturi v vseh volitvah, kar smo jih imeli od 1918. v Ljubljani, kjer je živel pri svojih. Nekaj dni pred smrtjo je sprejel vest o odhodu Gregorja Žerjava globoko pretresen in užaloščen. Čast njegovemu spominu.

Če se ozremo vsaj površno v zgodovino gasilstva mesta Ljubljane, vidimo, kako so se naši predniki morali z največjimi težavami boriti proti divjemu elementu — ognju, ki je večkrat upelnil cela predmestja in cele bloke lesenih hiš, ko niso imeli stari Ljubljančani takih gasilskih priprav kot v sedanji dobi. Največja nevarnost požara je obstojala v prejšnjih stoletjih na Rebrji (nazvani: Narrensteig), na Zabjaku in v Rožni ulici, kjer so bile vse hiše izključno lesene in krite z lesenimi desicami. Mestna oblast je že okoli L. 1544. svojim prebivalcem prepovedala iz požarnovarnostnih ozirih hraniti večje množine sena pod streho mestnih hiš. Meščani, ki je bil pripravljen pokriti svojo hišo z opeko, je to dobil od magistrata za eno tretjino ceneje.

Da so bili meščani varni pred ognjem, so postavili posebne straže in že kmalu so uvedli funkcijo nočnega čuvaja na ljubljanskem gradu v stolpu. Ta je sicer podnevi in ponoči na prav primitiven način obveščal meščane o izbruhu požara. Če je kje nastal požar podnevi, je razobesil rdečo zastavo na oni strani, v smeri katere se je pojavil ogenj, a ponoči je obešil veliko rdečo laterno. Sledil je nato alarm meščanov, ki so hiteli gasit. Okoli L. 1679. je bil sestavljen poseben požarni red, kako moralo meščani sodelovati pri gašenju. Izza L. 1780. pa datira prvi gasilski red, ki je natančno določeval funkcije članov posameznih celov pri mestnih petih, takrat pač še prav primitivnih brigadah. Ljubljana je imela torej že pred približno 250 leti organizirano prostovoljno gasilstvo, ki je delovalo do francoske revolucije. Takratni nemirni časi so napravili konec temu gasilstvu. Šele v novejšem času pred 60. leti so Ljubljančani zopet začeli resno misliti na ustanovitev dobro organiziranega in discipliniranega prostovoljnega gasilstva.

Ob svečanosti na Petrovo je umestna ta kratka zgodovinska reminiscenca.

„Jutrovo“ družabno potovanje v Pariz

Družabno potovanje v Pariz po načrtu, kakor smo ga opetovano objavili, pod vodstvom g. prof. dr. Pretnarja, je sedaj definitivno zagotovljeno. Odhod udeležencev iz Ljubljane je določen na 12. julija t. l. z gorenjskim brzovlakom ob 20.36. Vodstvo potovanja bo pravočasno preskrbelo za direkten voz Ljubljana-Pariz. Pot tja pojde čez Schwarzach, Innsbruck in Svico. Za vse udeležence iz Slovenije preskrbi vodstvo skupno potrebne vizume. Takse za vizume niso uračunane v pavšalno vsoto, predpisano za potovanje. Te takse bo za zankrat založilo vodstvo in se bodo potem obračunale s posameznimi udeleženci. Slednji naj vpošlje svoje veljavne potne liste na uredništvo »Jutra« — tajništvo, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5., priporočeno najkasneje do ponedeljka 8. t. m. Za francoski vizum je potrebna še ena posebna fotografija vsakega udeleženca, četudi ni ta slika popolnoma enaka oni v potnem listu. Če bi se še kdo, razen priglašeni, želel udeležiti tega prijetnega družabnega potovanja v Pariz, se lahko še prijavi do

cem globoko segel v srce, zlasti njegov izrek: »Časite ogenj! in podžigajte, netite ogenj ljubezni do bližnjega!«. Svečanost blagoslovitve same je bila prav lepa in divna. Štirje semeniščniki so z mladeniškočisti glasovi peli predpisane psalme in molitve. A sonornomogočni glas g. kanonika, ki je že 25 let zvest sodelavec pri ljubljanskem prostovoljnem gasilnem društvu, je odmeval po trgu, ko je zapel: »Kyrie eleison!« ter potem svečano blagoslavljal obe brigadi v prisotnosti ge. kumice in g. kuma.

Dragoceni spomini na rimsko dobo

Stična, 1. julija
V bližini Stične med Virom, Studencem, Grižami in Vrhpoljem se nahajajo stara rimska grobišča. Na tem terenu se dvigajo sredi polja in v gozdu do 5 metrov visoke s travo in drevjem porasčene gomile in mnoga grobišča. Gomile in grobovi so deloma že prekopani, mnogo pa je še nedotaknjenih. Sistematično je pred vojno dala prekopavati te gomile princesa Meklenburška in je nabrala zelo lepo zbirko starin iz

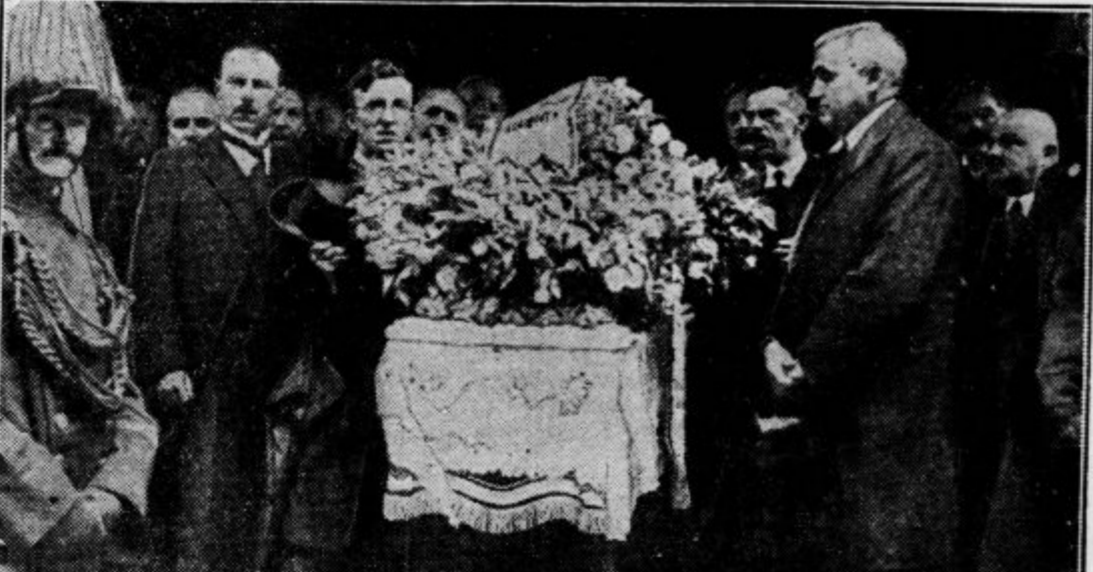
rimsko dobo. Mnogo teh starin je šlo v Nemčijo in tudi na Francosko. Ostanke na gradu Wagenšperku pri Litiji je baje zaplenila narodna vlada ob prevratu, da jih tako ohrani domovini. Raziskovanje in prekopavanje teh nad 2000 let starih grobišč sedaj stoji in se nikdo ne zanima zanje. Le sem ter tja se ojujunači kak domačin, da začne na svojo roko prekopavati tako gomilo v nadi, da naleti na »šac«. Tem ljudem seveda ni za lonce, zapetnice, staro orožje, fibile, orodje, temveč kopljejo le v nadi, da odkrijejo zaklad. Pri takem kopanju seveda pokvarijo zelo dragocene in arheološko zanimive predmete. Tudi, ako se jim slučajno posreči izkopati kak bolj ohranjen predmet, ga ob priliki prodajo za mal denar. Pred vojno je bilo veliko zanimanje za ta grobišča in gomile, ki pričajo o stari zelo razviti naselbini v tem kraju. Hodili so sem arheologi z Dunaja, Gradca in iz Nemčije ter odnesli marsikak dragocen starinski predmet. Po prevratu se je zanimanje za ta grobišča pogojevalo. Nedavno si je stanje teh grobišč ogledal knez Windischgrätz iz Wagenšperka. Pri tej priliki je obiskal tudi našega slikarja Vesela v gradcu Grumlofu pri St. Vidu, ki hrani tudi lepo zbirko starin tudi iz poznejše že slovenske dobe. Ali bi ne bilo umestno, da se ta grobišča odkrijejo po domačih veščakih in tako starine ohranijo domovini. Ako imajo starine vrednost za tuje, tem večjo bi morale imeti za nas in naš muzej.

MAGGI goveja juha
vam prihrani denar, čas in delo.
Razpečava v kraljevini SHS
Fran Ka. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 38.

Kočevsko pismo

Kočevje, 1. julija
Vidov dan je bil zopet radosten praznik šolske mladine. Gimnazija ga je proslavila z večjo proslavo takoj po službi božji, katero je v mestni dekanijiški cerkvi opravil dekan g. Erker ob asistenci obeh gg. kaplanov. Dvorana hotela »Trst« se je napolnila z gosti in dijaštvom. Med gosti smo opazili sresnega glavarja g. Logerija, mestnega župana g. Iv. Lončarja in kapetana orožniške čete v Kočevju. Spored akademije je bil pester. Sledile so deklamacije, govor, petje in telovadba. Skoraj istočasno je bila proslava Vidovega dne tudi na osn. šol. Glasbeno društvo je priredilo popoldne istega dne javno produkcijo svojih gojencev. Produkcija in nastopi razvijajočih se glasbenikov kaže izborno solo g. Trosta (klavir) in g. Willitzerja (violina). Državna realna gimnazija je razstavila svoje risarske izdelke in ročno delo dijakov 27., 28. in 29. junija v gimnazijski risalnici. Moramo reči, da je letošnja razstava klub temu, da je bila nekoliko v manjšem obsegu, veliko bolj ugajala. Prof. g. J. Pungartnik je tudi letos razstavil dvoje svojih del, portret male hčerke g. prof. Voštarja in pokrajinsko sliko iz Podkorena. Obe sliki sta mojstrsko delo kočevskega umetnika. Uspehi državne realne gimnazije v Kočevju v L. 1928/29 izkazujejo, da je bilo na tem zavodu v preteklem letu 311 dijakov, od teh 26 dijakov, ki so izdelali: 21 dijakov s prav dobrim uspehom (4 dijakinje), 75 dijakov z dobrim uspehom (17 dijakinje), 113 dijakov z zadostnim (11 dijakinje), skupno je torej izdelalo 209 dijakov (32 dijakinje). Ponavljalne izpite ima 46 učencev in 11 učenk. Enašt dijakov je popolnoma padlo, ravno tako tri dijakinje. Odličnjakov to pot na gimnaziji ni bilo. Železniška uprava je preskrbela za to, da so se napravile pri železniških prehodih zapore. To je bilo že dolgo potrebno. Lahko bi se namreč zgodile zaradi tega težke nesreče, kakor se je to zgodilo nedavno na kamniški progi. Zapore bi morali postaviti ob vsi progi do Grosuplja. Poletje je prineslo dokaj dohodkov ravnajšim slojem, zlasti delavstvu. Košnja, delo na polju, vse to prinaša marsikateremu pridnemu delavcu lepih denarjev. Zenske hodijo v tem času nabirat jagode in borovnice v naše gozdove in jih potem prodajajo. Letos se nam obeta zopet veliko malin. Na dan sv. Petra in Pavla se je osnovalo v Kočevju novo društvo, ki si je zastavilo visoke cilje v program svolega dela: dvigati ljudsko prosveto in gojiti smisel za pravo umetnost. Akademiki v Kočevju so si ta dan postavili svoje ognjišče. Društvo, ki so si ga osnovali, bo reprezentančno in bo vodilo v veliki meri vse kulturno življenje v Kočevju. Ker bo društvo res inicijativno in plodonosno delovalo za dvig družabnosti in kulture v našem mestu, je na-

S pogreba dr. Gregorja Žerjava

Prijatelji so prinesli krsto iz dvorane v I. nadstropju pod balkon Kazine. Na levi strani krste: dr. Ljudevit Pivko, s njim na levi dr. Prvoslav Grisogona, na desni Sava Kosanović, dr. Milan Kostić in dr. Srgjan Budisavljević. — Na desni strani krste: Večeslav Vilder, dr. Albert Kramer, dr. Svetislav Popović, direktor Anton Jug in Adolf Ribnikar.

Pokojnikova rodbina za krsto. V prvi vrsti hčerki Nada in Tanja z bratcem Borutom.

„Jutrovčki“ že uživajo počitnice ob morju

»Jutrovčki« ob odhodu iz Ljubljane

Martinska, 31. junija
Že v »Ponedeljek« smo objavili brzojavko, da so se na sv. Petra in Pavla jutraj ob pol 7. »Jutrovčki« srečno pripeljali na Sušak. Zahvaliti se moramo še enkrat ljubljanski železniški direkciji, ki nam je za vožnjo dala na razpolago prekrasen pulman I. in II. razreda in še en manjši, a udoben vagon III. razreda, da je imela deca za se in prtljago dosti prostora in je bilo potovanje prav prijetno. »Jutrovčki« so lepo pospravili prtljago in začeli pokušati dobrote, ki so jih imeli za na pot. Pričelo se je pri deci običajno menjanje in barantanje, da so bili v kratkem vsi dobri znanci in prijatelji do črne groba. Ker je bila izbira slaščic prevelika, železodci pa še niso bili vajeni dolge vožnje, sta dva morala že v vlaknu spoznati morskoro bolezen. Druge nesreče ni bilo in sedaj so že vsi korenjaški, čili in zdravi. Med potjo so se nam, kakor je bilo dogovorjeno, pridružili Dolenjci. Torej, sedaj smo kompletni. Najvažnejši dogodek med vožnjo je bil pač prvi pogled na morje. Otroci se niso mogli načuditi, da je tako veliko. Že na Sušaku nas je čakalo prijetno presenečenje. Higijenski zavod nam je dal na razpolago motoriko »Sekico«. Na Drvenem gatu smo vkrcali vanjo vse deklice in manjše dečke, pa smo se kakor blisk potegnili po morju v Martinsko. Ker je naše letovišče čisto blizu Sušaka, so bili večji fantje, ki so šli peš takoj za nami. Javili smo se takoj v pisarni in že smo sedeli pri imenitnem zajtrku. Izborna nam je teknil, ker tako dolga vožnja tudi mladega človeka v I. in II. raz. strese in preruka, da smo jedli kakor mladi volkovi. Dosti je bilo, hvala Bogu! Tudi kosilo ni bilo napak, saj smo imeli tudi močnatno jed. Prilegla se nam je pa tudi obilna večerja in malica, ker je na morskem zraku človek vedno lačen. Hrana je res dobra in izdatna ter tako obilna, da ne moremo pri najboljši volji vsega pospraviti. Prijazni gospod upravnik Radovinovič nas mora imeti posebno rad, ker nam je dodelil kar celo zgradbo, da smo popolnoma ločeni od drugih. Ponisilite, tu je že 750 mladih, veselih glav, pa še pridejo. Družbe torej ne bo manjkalo. V naši hiši imamo 7 lepih sob samo za nas, pa tudi umivalnice imamo svoje in ločene od drugih. Dečki so se hitro udomacili, punčke pa so še malo otožne. Nobeni ni dotlečas po domu, kaj pa mislite, ampak tako čudno je, če ni mamice zvečer pri postelji, da se člove-

Pri razdraženih živcih, glavobolu, nespanju, utrujenosti, pobilosti, tesnobe, imamo v naravnem »Franz-Josefovi grenčici« domače sredstvo pri roki, da največja razburjenja, ki imajo svoj vzrok v slabi prebavi, takoj preženemo. Stoviti zdravnik priznavajo, da učinkuje »Franz-Josef« voda sigurno tudi pri ljudih višje starosti.

Popolnoma novo!

Danes premijera!

Ljubljence kinopublike, neopazni princ in velevilna „Stari Heidelberg“

Ramon Novarro v filmu senzacionalni pustolovščini kot pomorski kapitan

ELITNI KINO MATICA TELEFON 2124.

ELITNI KINO MATICA TELEFON 2124.

loga vseh, ki se zavedajo velike važnosti takega društva, da pristopijo k društvu kot podporni člani in s tem podprejo društvo v moralnem in gnotnem oziru. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen odbor, ki mu predseduje g. Vilko Bojc, stud. iur.

Požigalec kozolcev

Dva nočna požara v Ojstriški vasi.

Vsem Savinjanom so še v strahotnem spominu požari v letu 1913, ki so se vrstili cele tedne domalega vsako noč po naših vaseh. Šele stalne nočne straže so napravile konec zločinskemu početju požigalske tolpe. Podoba je, da se ti mrzlični časi vračajo.

Komaj je preteklo par tednov, kar je pogorel na polju pri Ojstriški vasi, občina Št. Jurij ob Taboru, dvojni kozolec, že je na Petrovo zvečer, kakor je poročal že tudi »Ponedeljek«, tik pred polnočjo zopet nastal nedaleč od prejšnjega pogorišča požar v kozolcu posestnika g. Juharta, po domače Sirša. Ogenj je naglo obšel tudi sosednji manjši kozolec, last istega posestnika. Domači gasilci so pričeli kljub pozni uri v par minutah za gašenjem. Na pomoč je prihitela lepa vrsta okoliških društev, tako iz Kaple, Prekoste, Gomilskega, Grajske vasi, Trnave, Groblja in Kamenč. Posebno se je odlikovala motorška gasilnega društva iz Kaple pri Vranskem.

Izmučeni gasilci so se deloma že podali domov: večina še niti legla ni, ko se dvignelo okrog pol dveh, torej komaj dobro uro po prvem požaru, spet ognjeni jeziki proti nebu na drugem koncu vasi. Goreti je začel kozolec g. Plavšaka, gostilničarja v Št. Juriju ob Taboru. Gasilci, ki so se mudili v vasi, so takoj stopili v akcijo, zlasti grobljski gasilci s svojo preizkušeno Smekalovo motorko. Z izrednim elanom so krotili razsrjeni element, da se ni razpasel na sosednje stavbe v neposredni bližini vse dotle, da so se vrnili upehani tovarši. Izkazala se je zopet tudi kapelska motorka. Združeni sili motorki in številnih ročnih brizgaln se je posrečilo omejiti požar le na zažgani kozolec, ki je pogorel z deteljo in senom vred do tal.

Navzlic bridki nesreči so gasilci lahko ponosni na lep uspeh, ki jasno kaže, da je pač nemestno in nevažno zabavljanje gotovih krogov, češ, vse preveč je gasilnih društev. Nasprotno, še premalo jih je. Pokazala se je pa tudi silna premoč motorke nad ročno brizgalno, ker je njim se imamo zahvaliti, da se pri taki gneči poslopji požar ni katastrofalno razširil.

Neumornemu izsledovanju našega vrliga orožništva se bo, upamo, posrečilo izslediti krivca, ki je najbrže v vseh treh primerih isti. Da ne gre v teh primerih za slučajno nesrečo, temveč je tu kriva zločinska roka, je razvidno iz dejstva, da so dobili trije zastopniki zavarovalnice pismeno obvestilo, da bo v njihovem okolišu požar.

Senzacionalna aretacija sleparke Poldke Erzenove

Kranj, 1. julija.

Prav pred tednom je vzbudil v Ljubljani in po Gorenjskem veliko senzacijo sleparski trik prebrisane pustolovke Poldke Erzenove, ki si je skušala s pomočjo svojega ljubimca Petra Ropreta na podlagi falzificiranih sodnih listin pridobiti neko ogromno ameriško dedščino v znesku 59.000 dolarjev. Peter Ropret je prezentiral listino pri ljubljanski podružnici Jadransko-podunavske banke z zahtevo, da mu izplačajo omenjeni znesek. Ker so bili, kakor znano, v banki zelo previdni, so o tem obvestili policijo, ki je prišla Poldkinega ljubčka ter ga zaprla. Poldka Erzenova sama, ki je pravočasno zapazila nevarnost, je pobegnila iz Ljubljane ter se skrivala po Gorenjskem.

Orožniki kranjske orožniške postaje so stalno prežali na Poldko. V nedeljo je prišel v Kranj tudi detektiv, ki pa je moral oditi brez uspeha. Orožnikom se je posrečilo iztakniti jo v nekem skrivališču. Sledila je nato prav tragikomična aretacija.

Narednik g. Mandelc in podnared. g. Prešeren sta se danes odpravila na ponovno lov za zvito sleparko. Preiskala sta vse kotanje in jame kokrske struge v predmestju. Nato sta izvršila hišno preiskavo pri njenih starših, ki je ostala brez pozitivnega uspeha. Nato sta narednik g. Mandelc in mestni stražnik g. Kette odšla na stanovanje Poldkinega prijatelja, 68 letnega Franceta Miheliča, ki stanuje v starem »Pongraškem turnu«. Po ozkih stopnicah je narednik g. Mandelc zlezal v podstrešje stolpa, kjer je kmalu zapazil, da se za dimnikom nekaj premika. Prvotno je mislil, da so tam golobci, a bila je zvita golobčica. Opazil je namreč Poldkino glavo, ki se je skrivala za dimnikom.

Poldka Erzenova se je mirno udala v svojo usodo, a zagrozila je orožnikom: »Kronika se me bo še spominjala!»

V zapore ni hotela iti peš, morali so jo prepeljati s kočijo, ker ima nogo poškodovano. Ko jo je namreč prejšnji dan zasledoval detektiv, je skušala prebrsti Kokro ter preiti na drugo stran. V vodi pa si je med ostrim kamenjem izpahnila nogo, tako da sedaj nekoliko čota. Njenega starega prijatelja in zaščitnika Miheliča so orožniki istotako aretirali.

Drzen svedrovec pod ključem

Ljubljana, 1. julija

Varnostni stražnik Ivan Rutar se je davi okoli 1.30 vračal iz službe domov v Rožno dolino. Bil je komandiran na neko prireditelje, ki je končala približno okoli 1. zjutraj. Ko je prišel čez železniško križišče na Cesto v Rožno dolino, se mu je čudno zdelo, da so odprta vrata mestne drevnesne v bližini trafike Apolonije Dolžanove. Ta trafika je bila že davno torišče raznim vlomom in vlomilskim poizkusom ter je bilo zadnja leta že večkrat vlomljeno, odkoder so potem svedrovci odnesli večje množine tobačnih izdelkov. Zato je trafika opremljena s močnimi vratmi in povsod preskrbljena s trdnimi ključavnicami. Stražnik je stopil bližje zadržal za trafiko in strmeč zagledal, kako je v notranjosti trafike gosposdaril neznan človek, mladenič kakih 25 let, majhne postave, suh, koščat in kostanjevih las. Neznanec je mrko pogledal stražnika in skušal pobegniti. Dvignil je proti stražniku celo kol. Ker je končno uvidel, da je vsak beg zaman, se je vdal in stražnik ga je odvedel na varnostno stražnico na Viču, kjer ga je izročil v varno varstvo.

Vlomilec je odklenil siloma že več ključavnic trafike ter je bil ravno pri delu, da bi začel pleniti zalogo tobačnih izdelkov. Ko so ga na viški stražniki začeli izpraševati po nacionalnih, je začel mladenič pripovedovati cel roman. Pravil je: — Sem Jože Janc, doma tam iz lepih goriških krajev. Pred dnevi sem moral bežati čez mejo, ker so me preganjali »zaradi politike«. Prišel sem čez mejo brez potnega lista. Skušal sem dobiti primerno delo. Ker sem zadnje dni stradal, sem si skušal v trafiki preskrbeti za prvo silo.

Danes dopolne pasu na kriminalnem oddelku policijskega ravnateljstva mladeniču nekoliko natančneje pregledali obsti in kmalu ugotovili, da imajo pred seboj zelo rafiniranega, v vseh vlomilskih poslih izredno izvežbanega vlomilca. Bil je to bivši trgovski vajenec Jože Janc, rojen 1. 1903. v Trbovljah. Iz spisov so dalje dognali, da je zaradi tatvin in vlomov že 6krat kaznovani Jože Janc že 2. septembra 1927. pobegnil iz prisilne delavnice v Stari Gradški v Slavoniji. Od takrat se je nemoteno klatil okrog po Hrvatskemu in zlasti po Slavoniji. Preživljal se je večinoma s tatvinami in raznimi vlomii, ki so mu donosili prav bogat plen.

Kakor so na policiji ugotovili, je Janc bil oni drzni vlomilec, ki je že oktobra 1. 1926. vlomil v trafiko Mihaela Kosija v Trbovljah ter od tam odnesel za 12.000 Din raznih tobačnih izdelkov.

Pri vlomih je Janc uporabljal raznovrstno vlomilsko orodje, tako diela, vetrine in sekire. Izurjen je bil zlasti za vlope v trafike in stanovanja, kamor se je spretno znal splaziti v nočnih urah.

Zadnji čas je bilo v Ljubljani izvršenih tudi več drznih vlomov. Storiča niso mogli izslediti, ker se je znal spretno izogniti pred zasledovalci. Dognano je, da je na Petrovo vlomil v skladišče tvrdke Franzl na Prulah, odkoder je odnesel mnogo pletenih finih jopic. Eno je celo imel na sebi. Kam je pokradeno blago skril, še ni priznal. Tvrdka sama še tudi ni dognala povzročene škode. Zadnji čas se je zadrževal v Ljubljani približno od 15. junija, ko datirajo večji vloomi.

Svedrovec Jože Janc je n. pr. vlomil ponoči 21. junija na Poljanski cesti št. 64 v pritično stanovanje g. Josipa S. Splazil se je po vrhu skozi pritično odprto okno ter nato začel stikati po raznih predmetih. Segel je kratkoma po gospodovem suknišču, kjer je našel zlato uro in verižico ter še listino s 1470 Din gotovine. Neopazeno jo je popihal po isti poti kakor je prišel v stanovanje. Dobro in brezskrbno je živel. Zelo je smiljiv, da je 16. junija ob opokdanskih urah izvršil večjo tatvino pri neki stranki, stanujoči Pred škofijo. Tudi tu je bil njegov plen izredno velik. Pobrjal je precej zlatine in zlat prstan z velikim briljantom v vrednosti 20.000 Din.

Skoraj tri leta se je Jože Janc preživljal z vloomi in tatvinami. Končno je prišel v roke postave ter so ga danes opoldne po zahtevanju na policiji odvedli v preiskovalni zapor. Proti njemu naravno se nadaljujejo poizvedbe. Gotovo bo kmalu razkrinkan eden najdrznejših mladih svedrovcev.

Naša deca na potovanju

Često oboli na začetku neprimerni in pokvarjeni hrani. Tudi mi odrasli smo izpostavljeni isti nevarnosti. Tem hajše občutimo to v krajih, kjer ni ne zdravniška, ne lekarna. Zato kupi vsaka skrbna mati že pred odhodom na počitnice, za desinfekcijo želodca neobhodno potrebni pravi »PLANINKA« in najbližji lekarni. Po pošti pošilja: lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana. 6125

Domače vesti

* Odlični gosti na Bledu. Na Bled je prispel znameniti učeniak ginekolog prof. dr. Ostrčil. Tujina ga ne pozna samo kot znanstvenika in odličnega zastopnika svoje stroke, ki združuje vse lastnosti odgovarjajoče najvišjim zahtevam etike in kulture. Spremlja ga njegova gospa Ema Ostrčilova, žena izrednega duha in blagega srca, ki posveča vse svoje moči socijalno-kulturnemu delu. Oba sta velika prijatelja Slovanov in zlasti še Jugoslovanov.

* Imenovanje v državni službi. Diplomirani pravnik Ciril Spindler iz Maribora je imenovan za pripravnika v politično-upravni službi pri velikem županu v Kruševcu.

* Imenovanje v policijski službi. Za okoliške nadzornike policijskih agentov v 2. skupini III. kategorije so imenovani: Ljudevit Macarol pri policijskem komisarijatu v Mariboru, Zdravko Mokole pri okrajnem glavarstvu v Ptuj in Jurij Smodej pri policijskem komisarijatu v Mariboru.

* Promocija. V nedeljo je bil na zagrebški univerzi promoviran za doktorja filozofije g. Lojze Turk iz Verduna. Na juridični fakulteti pa je promoviral g. Danilo Stefanović. Čestitamo!

* Izpit za rezervnega podporočnika administrativno artilj. teh. stroke je položil te dni g. dr. ing. Fran Podbrežnik iz Gornjega grada.

* Kam pojde ta mož na počitnice? Za ta rebus, ki smo ga priobčili v mladem »Jutru« v soboto, dne 29. junija, smo prejeli od čitateljev in naročnikov rešitve v domenevi, da gre za nagradno nalogo. Obveščamo jih zato, da je bil rebus namenjen le zabavi, in sicer najmlajšim čitateljem »Jutra«, ki so imeli z njim čez praznike nekoliko domačega razvedrila.

* Knjižna podmladka Rdečega križa. Oblastni odbor podmladka Rdečega križa v Ljubljani je začel izdajati lastno knjižnico, ki bo obsegala poučna in zabavna dela, neobhodno potrebna mladini in prekoristna tudi za odrasle. Doslej sta izšla dva zvezka: Dr. M. Rus: »Prva pomoč«; cena za člane PRK 2.50 Din, za nečlane 3 Din, ter dr. St. Bevk: »Zdravilne rastline s številnimi ilustracijami«. Cena za člane PRK 5.50 Din, za nečlane 6 Din. Pripravlja se: dr. I. Pirč »Naše zdravje«. Nadaljni zvezki bodo sledili redno.

* Rentniki-rudarji iz Nemčije, se obveščajo, da je ministrtvo socialne politike in narodnega zdravja predložilo dogovor o socialnem zavarovanju med našo državo in Nemčijo ministrtvu zunanjih zadev s prošnjo, da se isti čimprej ratificira. Seznanji rentnikov iz Nemčije, ki so bili predloženi ministrtvu, so se odstopili Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, da jih obdrži v evidenci, dokler predmetni dogovor ne bo ratificiran. — Čim bo izvršena ratifikacija tega dogovora, bo ministrtvo takoj podvelo korake, da vsi, ki bodo imeli na podlagi dogovora pravico do prejemanja rente od zavarovalnih zavodov iz Nemčije, predložijo prijave s potrebnimi listinami Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu preko Okrožnik uradov za zavarovanje delavcev ali bratovskih skladnic v svrhu ureditve izplačila teh rent. Do tega časa naj se opuste vse tozadevne vloge na urade, ker bi bile brezuspešne. Rudarsko glavarstvo v Ljubljani.

* Slovanski obelisk na Baltiku. Kot zaključni akt rednega kongresa Zveze slovenske kmečke omladine, ki zaseda v Poznaniu, je bil te dni na poljskem teritoriju ob Baltičkem morju posvečen obelisk, ki ga je postavila omenjena zveza. Jugoslovanski delegat inž. Stevan Račić, ki je obelisk izročil v varstvo poljskim oblastem, je pri tej priliki izjavil, da se bo tak obelisk postavil tudi ob našem Jadranu.

* Zemljevid kranjskega okraja je po Orožnem zemljevidu Slovenije narisal učitelj v pok. Fran Marolt. Zaloga Cemažar in drug. Ljubljana. Zemljevid beležil vse komunikacije in prometna sredstva ter je v tem pogledu prvi. Mala izdaja po 6 Din je posebno prikladna za turiste. druga velikega obsega po 300 Din pa za urade in šole.

* Smrtna kosa. Umrila je soproga starešine sodišča v Litiji gospa Zinka Zigon. Njen pogreb bo danes ob 16. na pokopališču pri Sv. Križu. — V Poličanah je preminula gospa Gretka Leskova r. Pokopana bo danes ob 16. — Bolezni je naklonila smrt tudi g. Jak. Čebularju, profesorju v pokoji, ki je dosegel 85 let. Njegov pogreb bo jutri ob 16. na pokopališču pri Sv. Križu. — G. Ivan Hrast, višji sodni oficijal v pok. je preminul po težkem trpljenju in je bil v nedeljo položen k večnemu počitku pri Sv. Križu. — Rajnim blag spomin. rodbinam iskreno sožalje!

* Higijenska razstava v Zagrebu. Ob priliki kongresa Jugoslovenskega zdravniškega društva v Zagrebu bo Zagrebški zbor priredil higijensko razstavo od 7. do 16. septembra v okvirju veleselja. Razstava bo razdeljena v tri skupine: higijena, znanstvena strokovna literatura, kirurški aparat, ureditev operacijskih dvoran, zoborstvo, ortopedija, röntgen in drugo; kemijsko - farmacevtska industrija; lekarnarstvo - farmaceutična - farmacevtska razstava. Higijenski zavod v Zagrebu bo dal na razpolago razstavo »Človek, žena in dete«, ki je v Dresdenu našla mnogo priznanja. Svoje zbirke bodo razstavili tudi mestni fizikat zagrebški, osrednji urad za zavarovanje delavcev in komisarijat oblastne uprave.

* Ruska kapelica pod Vrščem. V nedeljo 7. t. m. priredi Ruska Matica izlet svojih članov k ruski kapelici pod Vrščem. Odhod iz Ljubljane s turistovskim vlakom ob 5.15, prihod v Kranjsko goro ob 8.14. Ob 12. uri se bo v kapelici vršil parastos za duše ruskih vojnih ujetnikov, katerih številni grobovi so raztreseni po tem lepem

kraju Slovenije. Ruska Matica vabi k prijazni udeležbi na tem izletu slovenske turiste in vse svoje prijatelje. Letos je veliko napredovala restavracija kapelice, ki je dobila novo streho, betonirani temelji in dr. Ob tej priliki izraža odbor Ruske Maticе svojo globoko zahvalo vsem dobrotnikom, ki so darovali v to svrhu denar in gradbeni material. Posebno pa se zahvaljuje g. notarju v Kranjski gori dr. Ivanu Grašiču, ki je z veliko požrtvovalnostjo in pravo slovensko ljubeznijo neumorno nabiral darove ter osebno na licu mesta vodil to akcijo.

* Zveza mestnih, tržkih in zdraviliških občin za Slovenijo ima svoji redni občni zbor v petek 5. t. m. ob 10. v hotelu »Crni orek« v Mariboru. Odbor poziva vse članice, naj opuste svojo dosedanja pasivnost ter naj pošljejo na občni zbor zastopnike. G. predsednik se je vrnil iz Beograda, kjer je interveniral v zadevi združitve občin, ter bo o tem obširno poročal občnemu zboru, ki naj bo manifestacija za našo stvar.

* Zdravljenje vojnih invalidov v Toplicah pri Novem mestu se bo pričelo 4. tm. za vse upravičene invalide ljubljanske in mariborske oblasti. Obsega radioemanacijske kopel, po potrebi tudi mehanoterapijo; za ves čas zdravljenja brezplačno popolno oskrbo (hrano in stanovanje) v Invalidskem domu v Toplicah. Pravico do brezplačnega zdravljenja imajo na osnovi določil čl. 10. invalidskega zakona pretežki in popolni invalidi, izmed lahkih in težkih pa samo oni, ki plačujejo manj nego 20 Din ne posrednega davka, odnosno oni, ki so zaradi revmatičnih in sorodnih bolezni oglašeni za vojne invalide. Prošnje je naslavljati na velikega župana ljubljanske oblasti. Prošnji mora biti priloženo: 1.) uradno poverjen prepis sodnega sklepa o priznanju invalidnosti s potrdilom sodišča, da je sklep pravomočen, 2.) zdravniško izpričevalo uradnega zdravnika, da je zdravljenje potrebno; po potrebi je treba še priložiti 3.) potrdilo davčnega urada o plačevanju ne posrednega davka in 4.) invalidsko uverenje o zadnjem pregledu. Doba zdravljenja določil v vsakem posameznem primeru kopalniški zdravnik povodom prve zdravniške preiskave. Nastanitev vsen invalidov brez izjeme je skupna v poslopju Invalidskega doma.

* Odbod opernega kapelnika A. Balatke iz Ljubljane. Nova uprava brnskega Narodnega divadla, drugega največjega gledališča v CSR, ki jo je prevzel znani češki skladatelj in dolgoletni prvi režiser Ota Zitek je uvedla za opero kolegijski sistem umetniškega vodstva. Opera ne bo več imela direktorja, temveč vodstvo bo v rokah treh enakopravnih kapelnikov. Dva mestni sta prevzela dosedanja kapelnika Chelabela in Bakala, tretje je bilo ponudeno ljubljanskemu opernemu kapelniku g. Antoninu Balatki. G. Balatka je prošil tuden imel vrlo uspešno poskusno dirigranje »Prodane neveste«, pri katerem se je i kritiki i publikli izredno dopadel ter je že podpisal pogodbo o angažmanu. G. Balatka nastopi svoje novo mesto v avgustu. Poziv na tako odlično veliko opero kakor je brnska je zanj in za našo ljubljansko opero časten in se ga tudi mi, ki že dolga leta cenimo umetniško delo in zasluge g. Balatke za naš slovenski oder seveda iskreno veselimo. Ne zanikamo pa, da je v tej kupi tudi grenka kaplja: brnska opera pridobi v g. Balatki odličnega umetnika in izredno marljivega delavca, a pridobitev Brna je za Ljubljano občutna izguba. O 10 letnem zaslužnem delu g. Balatke na ljubljanski operi bo treba še spregovoriti.

KINO IDEAL Na splošno željo še danes FANTOM PARIŠKE OPERE.

Ljudske cene 2.—, 4.— in 6.— Din.

* Borba za dobitke drž. razredne loterije. Pri drugem zbiranju prejšnjega kola drž. razredne loterije dne 5. februarja letos je srečka štev. 54.951 zadel dobitke 200.000 dinarjev. Kakor smo svojedobno poročali, je polovico te srečke neka novosadska banka prodala trgovcu Petru Drejcu v Budišnici. Ker pa ta ni plačal srečko, a vendarle dvignil v Beogradu 100.000 Din, je banka vložila proti njemu tožbo. Sedaj je sodišče izdalo razsodbo, s katero je trgovec Drejc obsoljen, da v roku 15 dni plača banki 100.000 dinarjev ter poravnata tudi vse tožbene stroške. Sodišče je ugotovilo, da Drejc ni bil v poslovni zvezi z banko. Zaradi tega je sodišče zvezelo drugo slišišče kakor direkcija razr. loterije v Beogradu, ki je smatrala, da je lastnik srečke tisti, ki je imel srečko v rokah.

ITO — zobna pasta najboljša!

* Na letošnji lepotni konkurenci IX. internacionalnega avtomobilskega turizma v Wiesbadenu so bile zastopane vse svetovne avtomobilske znamke s ca 300 najlepšimi vozovi, ki so privabili tisoče gledalcev. Posebno pozornost je vzbujala znamka ADLER, katera se je udeležila s celo vrsto izredno lepim serijskih, kakor tudi specialnih karoserij. Z izbranim okusom sestavljena oblika, barva, kakor tudi oprema vseh ADLER vozov je našla splošno občudovanje, kar se je potrdilo tudi pri končni ocenitvi. Od 24 ADLER avtomobilov vseh tip in oblik je bilo odlikovanih 13 s prvo-, 6 z drugo in 5 s tretjo nagrado. Posebno ugoden vtis so naredili res lepi in udobni »STANDARD 8«, osem - cilindrski vozovi, ki so bili po skladnosti zunanjih oblik, barv, kakor tudi notranje opreme edinstveni. Ravno tako upravičeno si je pridobil novi ADLER-FAVORIT mnogo občudovalcev, kajti za tako nizko ceno ni mogoče dobiti v tej kategoriji udobnejšega in boljšege voza. Tudi FAVORIT je bil deležen številnih nagrad, ki so dokazale, da so bili ADLER vozovi izmed najlepših in najbolj upoštevanih avtomobilov te prireditve.

* Prostovoljno gasilno društvo v Rudnem priredi v nedeljo 21. julija ob 15. slovesno otvoritev Gasilnega Doma in blagoslovitev motorne brizgalne. Vabljeni vsi okoličani. Društva opozarjamo na to prireditve. 885

* Dr. Albert Trtnik bivši dolgoletni vodja Zdravst. doma v Lukovici je začel ordinirati v Ljubljani, Gledališka ulica 12-1. od pol 10 do pol 12 in od 4 do 5. 882

* Gorazdov učni zavod se je na željo mnogih staršev lani zopet otvoril. Zavod je po svojih izbornih uspehih slovel dolgo vrodo let. Natančneje v današnjem oglasu. 887

* Oblike kemično čist. barva, plisra in lila tovarna Jos. Reich.

* Vse nosil le kopalne oblike znamke »IKKOLI«, ker se odlikujejo po izvrstni kakovitvi in čudovitem sestavu barv.

* Dan bombončkov na Jesenicah je prinesel C. M. družbi lepo vsoto 1.021.40 Din. Iskrena hvala podružnici in vsem darovalcem!

Iz Ljubljane

* Zahvalne molitve ob rojstvu tretjega kraljeviča. V Ljubljani so se včeraj ob 10. v stolnici in evangelijski cerkvi vršile zahvalne molitve ob rojstvu tretjega kraljeviča. V stolnici je ob 10. izvršil zahvalne molitve s slovesnim »Te deum« škof dr. Jeglič ob asistenci mnogoštevilnih duhovščine. Slovesnemu cerkvenemu obredu so prisostvovali veliki župan dr. Fran Vodopivec, komandant dravske divizije general Sava Tripkovič, oblastni komand. Natlačen, mestni župan dr. Dinko Blaž, konzularni zbor ter v velikem številu predstavniki vseh političnih, sodnih, upravnih, finančnih in drugih uradov, kakor tudi zastopniki raznih javnih korporacij, društev in ustanov. — Po deželi se bodo zahvalne molitve vršile prihodno nedeljo, kakor je to odredil knezoškofijski ordinariat v Ljubljani.

* Darovi. Mesto venca na krsto pokojnega g. dr. Gregorja Žerjave je daroval g. Rajko Turk za Sokolski dom na Taboru 200 Din in za Prostovoljno gasilno društvo v Ljubljani 200 Din. G. F. Palovec pa je daroval iz istega namena za dijaško kuajinjo Domovino 200 Din.

* Fotografije in amaterje, ki so v nedeljo slikali pogrebni sprevod blagopojnega dr. Žerjave, naproša uredništvo »Jutra« da mu blagovolijo poslati na ogled in v odkup uspele posnetke v svrhu izpopolnitve naše fotografske zbirke. Posnetki naj se vpošljejo ali osebno izročijo. Uredništvo »Jutra« (tajništvo), Knaflejeva ulica 5-1.

* Odbod opernega kapelnika A. Balatke iz Ljubljane. Nova uprava brnskega Narodnega divadla, drugega največjega gledališča v CSR, ki jo je prevzel znani češki skladatelj in dolgoletni prvi režiser Ota Zitek je uvedla za opero kolegijski sistem umetniškega vodstva. Opera ne bo več imela direktorja, temveč vodstvo bo v rokah treh enakopravnih kapelnikov. Dva mestni sta prevzela dosedanja kapelnika Chelabela in Bakala, tretje je bilo ponudeno ljubljanskemu opernemu kapelniku g. Antoninu Balatki. G. Balatka je prošil tuden imel vrlo uspešno poskusno dirigranje »Prodane neveste«, pri katerem se je i kritiki i publikli izredno dopadel ter je že podpisal pogodbo o angažmanu. G. Balatka nastopi svoje novo mesto v avgustu. Poziv na tako odlično veliko opero kakor je brnska je zanj in za našo ljubljansko opero časten in se ga tudi mi, ki že dolga leta cenimo umetniško delo in zasluge g. Balatke za naš slovenski oder seveda iskreno veselimo. Ne zanikamo pa, da je v tej kupi tudi grenka kaplja: brnska opera pridobi v g. Balatki odličnega umetnika in izredno marljivega delavca, a pridobitev Brna je za Ljubljano občutna izguba. O 10 letnem zaslužnem delu g. Balatke na ljubljanski operi bo treba še spregovoriti.

* SK Ilirija razpisuje nagradno tekovanje za fotografije kopaljšča SK Ilirije. Za najboljšo fotografije so določene nagrade v znesku Din 300, 200 in 100. Ne nazrajene, toda ustrezajoče slike se bodo odkupile po običajnih cenah, ostale pa vrnille. Slike naj se oddajo zapečatenne pri blazajniku kopaljšča do 10. julija 1929.

* Društvo državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo vabi vse svoje člane, da se udeležijo vrtno zabave v hotelu »Tivolje« 6. t. m. Dohodek gre za zgradbo Uradniškega doma.

* Soča, pevski zbor. Danes ob 8. urah važen sestanek vseh pevcev in pevki v areni Narodnega doma. Naj nihče ne manjka. — Pevovodja.

* Zvezna knjižnarna v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da se je preselila iz sedanjih prostorov na Marilijem trgu 8 na novo preurejeni lokal v Selenburgovi ulici 7. Istopam se nahaja tudi ruski oddelki knjižarne.

* Budičke, provornet fabrika F. Čuden, Prešernova 1.

Že za Din 385 bo Vaš užitek Vašega dopusta dvojen!

Ze za ta denar dobiti pri nas dober fotografski aparat, s katerim boste delali izvrstne posnetke. Vse, kar morate storiti — je prireditve na prozku, vse drugo naredimo mi. Zahtevatve naših najvišjih cenik, ki vam vse pojasni.

DROGERIJA GREGORIČ, LJUBLJANA Prešernova ulica št. 5

* Velika ploha v Ljubljani in okolici. Ze v nedeljo je bilo dokaj nestalno vreme. Včeraj jutraj pa se je prevrglo še bolj slabše. Okoli 7. je začelo močno deževati ter je brez presledka bilo vse dan. Ploha je bila mestoma tako silna, da so bile nekatere ulice mahoma poplavljene. Kongresni trg se je zdel, kakor bi dril nizdol kak veletok. Stari vremenarji pravijo, da se vreme ne bo kmalu preobrnilo na bolje.

* Miklošičeva cesta — dirkalna cesta. Da je ta 500 m dolga in najmodernejša asfaltirana cesta ena najlepših cest v Ljubljani, mora vsak priznati. Zato je pa tudi najbolj frekventirana in tvori zlasti za avtomobiliste, motocikliste in kolesarje posebno privlačno silo, ki dan in noč pretirgoma po njej drdirajo, kar povzroča pogostokrat tudi neprijetne karambole in druge nesreče. To samo na sebi končno ne zbegava ne preoblična pansantov, ki stanovalcev na tej cesti, pač pa se morajo grajati raznovrstni dirkalni poskusi, ki se vrše ves dan na tej tako obljubeni cesti. V bližnjih garažah popravljeni avti in motocikli se poskušajo glede točne vožnje navadno na Miklošičevi cesti ter pokajo in ropotajo kakor v kakem arsenalu. Med kolesarji pa se je razpasla grda in obenem pasantom nevarna navada, da se po tej cesti producirajo s prosto vožnjo. Tako

Med. Univ. dr. Albert Trtnik ordinira s 1. julijem od pol 10 do pol 12 in od 4 do 5 Gledališka ulica 12/I.

„Schulz Universal“ tehnična vam dviga priručnik in začetok potom hitrosti, natančnosti in prometa. Zahtevatve hitroobravnavno pošludbo ali poset zastopnika. — JUGO SCHULZ d. o. o., Ljubljana.

Amateri!
Foto-kino aparat i potrebšćine

Novi veliki katalog in cenik
Vam je brezplačno na razpolago

A. Kanc sinova, drogerija, Ljubljana, Zidovska 1
M. Kanc drogerija, Maribor, Gosposka ulica 33

prosto vzorenje, osobito pa še vozne poskušnje z auti in motocikli po tako obljubljenih cestah, bi se moralo iz varnostnih ozirov policijsko strogo prepovedati.

— Drobiz iz policijske kronike. Zadnja Junjska nedelja je bila precej nemirna. Zaradi izgredov, nedostojnega vedenja in pijanosti sta bili aretirani dve osebi, zaradi istih deliktov pa je bilo policijski prijavljenih kar 11 veseljakov in ponočnjakov. Prav rekordno število, ki je v tem pogledu že dolgo ni beležilo policijsko poročilo. Dalje ste bili večerjati prijavitelj dve tatvini gotovine in sicer zneska 400 in 300 Din. Prijavljena je bila dalje večja goljufija. Policija je aretirala dva nevarna uzmoviča in vlomilca.

— Smrt Lojzke Pohorčeve pojasnjena. Sodna obdukcija, ki je bila izvršena na truplu žene finančnega preglednika, Lojzke Pohorčeve, o kateri zagotoni smrti smo že poročali, je pojasnila prave vzroke njene nenavadne smrti. Izključen je vsak umor ali uboj. Zato je bil finančni preglednik g. Pohorč, ki je bil prvotno pridržan v policijskih zaporih, v nedeljo popoldne izpuščen iz zaporov.

Kino Ljubljanski dvor!

Danes prvič!

Izpoved vojnega kurata

Prekrasna, pretresljiva drama

Ob 4., 7., 9., 11. Tel. 2730.

— Beg od doma. Na Gosposveti cesti stanujoča gospa Lidija Tauer je naznala policijski, da je njen 16-letni sin Slavko Tauer že od 25. jun. pogrešan in da je neznan kam odšel. Pogrešani je velike postave, starosti primerno dobro razvit, podolgatega obraza, kostanjavih dolgih las in oblačen v temnorjavo obleko. Deček je drugače zelo mirnega značaja. Ni izključena domneva, da je mogoče deček pri kopanju utonil. — Iz Lichtenurnovega zavoda je 30. jun. okoli 15. izgubila 20 l. gojenka Ruša Drame, rodom Ljubljanka. Deklica je dobro razvita, bledega obraza, kostanjavih pristrizhenih las ter oblačena v ponošeno svetlomodro obleko.

— Zlobno poškodovanje plinaste nprave. Nekateri nočni razgrajali ne morejo pustiti na miru javnih naprav. Tako je neznan zlikovec poškodoval na Resljevi cesti pred hišo št. 15 plinasto svetilko ter napravil okoli 200 Din škode mestni plinarni. Upati je, da bodo zlikovca v kratkem prijeli.

Iz Maribora

— Smrtna kosa. V Gradcu je preminula ga. Ana Schober, hišna posestnica in lastnica kavarnice v Mariboru. Njeno truplo so prepeljali v Maribor, kjer so jo položili v večerjati polpodne k večernemu počitku. — V nedeljo se je vršil iz mrtvašnice oblastne bolnice v Mariboru pogreb profesorja Karla Cimermana. Pokojnika so spremlili na njegovi zadnji poti številni njegovi stanovski tovarishi in mnogi dijaki, ki so kljub počitnicam prihajali v Maribor k pogrebu. Ob odprtjem grobu se je poslovil od prof. Cimermana gimnazijski ravnatelj dr. Tomlinšek. — V nedeljo je preminula S. Kompare, soproga uradnika. Blag jim spomin!

— Mestno kopališče bo z današnjim dnevom zopet odprto.

— Muzikalčen tat. Na Aleksandrovi cesti se je dosedaj še neznan uzmovič prikradel v stanovanje zasebnice Marije Polak in ji odnesel gosli, vredne 1000 Din. Pred nakupom se svari.

— Npreviden vojak. V Melju je neki vojak streljal z ostrim nabojem skozi okno Meljske vojašnice. Po naključju je zadel neko žensko.

— Zopt vlom v Mariboru. Upokojeni učitelj Leopold Pavlin je prijaviel policijski, da mu je iz zaklenjenega stanovanja v Korosčevci ulici št. 2, v njegovi odsotnosti neznan vlomilec odnesel zlato uro v vrednosti 1500 Din, tri zlate uhane v vrednosti 300 Din in zlato zapestnico v vrednosti 500 Din. Vlomilec se je poslužil ponarejenih ključev.

Radioemanacijsko termalno kopališče DOLENJSKE TOPLICE

(pri Novem mestu). Zdravilno in sigurno reumatizem, nevarne, ženske bolezni itd. Edino kopališče, v katerem so vse kopališčne naprave nad izvirki 37-38° C toplote. Železniška postaja Straža - Toplice. Zahtevajte prospekte. Cene znižane, posebno v pred in po sezoni.

Kdor si ne zna pomagati iz gmotnih skrbi,

temu svetujemo, da naj takoj stopi v Zadržno hranilnico r. z. z. o. z. na Sv. Petra cesti 19 in si naj kupi srečko drž. razr. loterije. 5 mesecev srečnih nad in veliko možnosti na visok dobiček je vredno malenkostnega zneska za srečko.

Iz Celja

— Zahvalna služba božja v župni cerkvi. Tudi v Celju je radostna vest, da se je kraljevi družini rodil tretji kraljevič, vzbudila med prebivalstvom veliko veselje. Že v soboto zjutraj se je mesto odelo v narodne in državne zastave, enako kakor prejšnji Vidov dan. V nedeljo dopoldne pa se je vršila v župni cerkvi sv. Danijela zahvalna cerkevna svečanost, kateri so prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

— Promocija. G. Ivan M. Joksic, brat znanega veletrgovca z železnice g. Z. M. Joksicia je promoviral na beograjski univerzi za inženjerski arhitekta. Cestitamo!

— Smrtna kosa. V celjski javni bolnici sta umrla 27. junija prevžitar Valentin Goručan iz Imenega, 28. junija pa 2 letni posestnikov sin Milan Senica z Rečice ob Savinji. Na Lopati pri Celju je umrla 29. junija 42 letna posestnikova hči Helena Ljupovškova. Istega dne je v vojaški bolnici umrl 23 letni redov 39. pp. Pero Papic. V javni bolnici je umrl v nedeljo 30. junija v starosti 62 let vpkokojeni železničar g. Ivan Mlač, stanujoč v Arji vsi pri Celju. Pokojnik je bil vedno zaveden narodnjak in je bil naj primorski rojak iz Lokevi pri Sezani. Pokojnikom blag spomin!

— Grenadirjev most dosegel drugi breg. Pred dnevi so popravljala dela na Grenadirjevi brvi toliko napredovala, da so delavci po zabiti zadnji kozi dosegli levi breg Savinje. V najkrajšem času bodo vsa ostala potrebna dela dokončana in bo brv izročena svojemu namenu. Brvi se pa že sedaj poslužujejo nešteeti pasanti, dasi s tem kolikor toliko ovirajo delavce pri delu. Tako bo končno vendarle zvezan levi breg Savinje z desnim in bo ljudem, ki se broda niso mogli posluževati, znatno skrajšan dohod v mesto.

— Zgodaj je začel. V soboto popoldne je bil v neki gostilni v mestu aretiran komaj 15 letni mesarski vajenec Adolf R., ki je domači kuharici izmaknil iz v šrambi viseče ročne torbice malo usnato denarnico, v kateri se je nahajalo 5 in pol Din gotovine. Kuharica Tončka, lastnica denarnice, pa je fanta pri tatvini zasačila in ga izročila poklicanemu stražniku. Nepoštevena fantiča so pridržali v zaporu.

— Iskrena ljubezen očeta in moža. V noči od sobote na nedeljo se je 55 letni mojster Pavel B. tako strašno nasrkal rujne štajerske kapljice, da je vprizoril na domačem dvorišču veliko skušnjo za družinsko dramo, pri kateri sta morali prisilno sodelovati tudi njegova žena in hči. Ker je bil napram obema ženskama le preveč nežen s svojimi utrjenimi pestmi, je morala posredovati policija, ki je razgrajajočega mojstra vtaknila čez noč v policijsko hlačilnico na magistratnem dvorišču.

Iz Ljutomera

— Javni nastop Sokola je določen na nedeljo 7. t. m. Društvo pričakuje obilne udeležbe sosednih društev ter vabi na svoj prireditve vse narodno čuteče občinstvo Murskega polja in Ljutomerskih gor, pa tudi za goste iz oddaljenih krajev bo poskrbelo po dobri stari navadi. Po telovadbi se bo vršila ljudska veselica in znanem ljutomerskem, oziroma priškem slogu. V nedeljo, 7. t. m. torej vse v Ljutomer!

— Desetletnica meštanske šole. Podmladek Društva Rdečega križa na meštanski šoli je poslal Vidov dan in desetletnico šole s svečano akademijo, ki je bila o Sokolskem domu. Prisostvovali so ji zastopniki oblastev in upravnega odbora, starši ter obe ljutomerski osnovni šoli in osnovna šola a Cvena. Po govoru ravnatelja Bauharta, ki je orisal začetek in pomen meštanske šole za mesto in okolice ter se spominjal že pokojnih ustanoviteljev šole ter učiteljev, so se vrstile pesmi dekliškega in mešanega zboru pod spretnim vodstvom gđ. Scheithauerjeve, deklaracije slovenskih in srbohrvatskih pesmi, klavirski solo (učenka Strasser) in solo na gosli (uč. Dušan Rajh). Mnogo odobravanja je žel majhen orkester na lok, ki je pod vodstvom gosp. Zagarja odsviral več sklad, osobito pa je ugajal rajalni nastop s spremljevanjem godbe. Pred zaključkom akademije je neka učenka 4. razreda z lepim govorom poklonila šopek ravnatelju šole, ki dovršuje 20 let svojega učiteljstva in 10 let ravnateljstva na meštanski šoli. Akademija je splošno zadovoljila ter tako dostojno zaključila prvih deset let šole.

— Mestno kopališče bo z današnjim dnevom zopet odprto.

— Muzikalčen tat. Na Aleksandrovi cesti se je dosedaj še neznan uzmovič prikradel v stanovanje zasebnice Marije Polak in ji odnesel gosli, vredne 1000 Din. Pred nakupom se svari.

— Npreviden vojak. V Melju je neki vojak streljal z ostrim nabojem skozi okno Meljske vojašnice. Po naključju je zadel neko žensko.

Dopisi

POLJANA PRI PREVALJAH. Objubili smo, da imena darovalcev za mladinsko prireditve objavimo v časopisih. Evo jih: CMD, Ljubljana 1000 Din, rudnik Mežica je dal godbo 21 mož, Kolo jug. sester 500 + 250 + 250, Bratovska skladišnica Prevalje 250, Jeklarva in Guštanja 100, gozdna uprava Thurn 600 Din. Razen tega so da-

rovali v Mežici: obč. urad 200, gg. Outtenberger 200, Zimmerl 200, Veselko 100, Stoper 100, Vivat 100, Breznik 100, Logar 100, gr. Thurn 100, po 50 gg. Praper, Preglav, Troha, Potočnik I. II. kon. dr.; po 30 gg. Brundula, Buchner, 10 Ozmič, Konz. dr. Prevalje: 100 hranilnica, Korotan, gg. Lahovnik, Štampah; po 50 dr. Senčar, po 20 gg. Filipovsky, dr. Flis, obe konzumni društvi Čepin in Jordanič, 10 g. Pečarnik. Pečki so se izkazali tudi pri cerudi. G. Doberšek je dal za 200 Din narodnih kolkov. Vsem prijateljem naše mladine najlepša žavala.

URŠNA SELA. Prostovoljno gasilno društvo je na svojem ustanovnem obč. zboru izvolilo za načelnika g. Ivana Jakšeta, za podnačelnika g. Ivana Končana, za tajnika g. Ivana Rustjo, za blagajnika pa g. Franca Povšeta. Občnega zbora so se udeležili delegati novomeške gasilne župe. Naše gasilno društvo bo vreden član te župe in se bo, po začetku sodeč, dobro razvijalo. Da bi si pridobilo sredstva za nabavo orodja, je priredilo 29. junija vrtno veselico s pestrim sporedom.

Sport

Zadnji sportni dogodki

Nogometni prireditvi ob priliki jubileja desetletnice JNS ta prinesli našim nogometšem lepe uspehe. Po neodločeni igri med našo in češkoslovaško reprezentanco, o kateri smo že poročali, se je v soboto vršila medstena tekma med Prago in Zagrebom. Tudi ta je 3 : 3 (2 : 1) ostala neodločena. Obe tekni sta torej pokazali, da se je dignil naš nogomet na tako višino, da se lahko merimo s prvimi profesionalnimi moštvi iz inozemstva. Zaključek jubilejnih prireditev je bil slavnostni banket, katerega se je udeležil tudi zastopnik kralja Aleksandra pomočnik armijskega komandanta divizijski general g. Stojšič. Prisotni so bili dalje predstavniki civilnih in vojaških oblasti, češkoslovaškega konzulata, predsednik češkoslovaškega nogometnega saveza prof. Pelikan, zastopniki vseh naših sportnih organizacij, med njimi g. Betetto za LNP, mnogo reprezentančnih igračev, sodnik Frankenstein z Dunaja itd. Z banketa se je poslala kralju udanostna brozjavka.

Jubilejni prireditvi ZSK Hermes v Ljubljani in ISKK Maribor je nekoliko kvarilo slabo vreme. Vendar pa so vse prireditve pokazale uspehe dela jubilaritov v deset letih njunega obstoja. Rezultati nogometnega turnirja ZSK Hermes so bili sledeči: Hermes : Zelezničar (Maribor) 6 : 5 (2 : 1), Zelezničar (Zagreb) : Primorje 3 : 1 (1 : 1), Zelezničar (Maribor) : Primorje 1 : 1 (0 : 1). Zreč je določil za zmagovalca mariborske Zelezničarje. Zelezničar (Zagreb) : Hermes 3 : 1 (1 : 0). Zmagali so torej v tem turnirju zagrebški Zelezničarji, ki so dobili lep pokal jubilarita.

Od nogometnih tekem v Mariboru bi bilo omeniti neodločeno tekmo Maribor : Ilirija 4 : 4 (3 : 1).

Reprezentativni branilec, dosednji član subotiskega Sanda Belesin je premeščen k direkciji državnih železnic v Beograd. Prijavi se je za beograjsko Jugoslavijo, tako da bosta oba reprezentančna branilca našega državnega teama v istem klubu. Doznava se dalje, da bo tudi Gligorijević, ki je bil dosedaj član BSK prestopil v Jugoslavijo.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes, v torek ob 18. trening I. skupine. Načelstvo opozarja, da se vrši trening skupine I. ob vsakem vremenu!

Šuštno iz LNP. Prihodnja seja poslovnega odbora bo jutri, v sredo ob 20.30 v kavarni Evropa. — Tajnik II.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (572 m), ZAGREB (307 m), BEGRAD (429 m), PRAGA (342 m), BRNO (432 m), VARŠAVA (1411 m), DUNAJ (517 m), BERLIN (418 m), FRANKFURT (390 m), LANGENBERG (473 m), STUTTGART (350 m), BUDIMPEŠTA (550 m), LONDON (Davenport 1533 m), RIM (441 m), STOCKHOLM (Motala 1348 m)*

Torek, 2. julija.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukciorna glasba. — 13: Napoved časa, borzne vesti, reprodukciorna glasba. — 13.30: Poročila iz dnevnikov. — 18: Koncert radio-orkestra. — 20: Kraski prepadi: »Keiziska okroglica«. — 20.30: Violinski solistični večer g. Riharda Zike. Pri klavirju prof. Janko Ravnik. — 21.30: Koncert radio-orkestra. — 22: Napoved časa in poročila.

Sreda, 3. julija.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukciorna glasba. — 13: Napoved časa, borzne vesti, reprodukciorna glasba. — 18: Pravičice za deca. — 18.30: Koncert radio-orkestra. — 20: Antologija slovenske lirike. — 20.30: Večer radio-kvarteta. — 22: Napoved časa in poročila.

ZAGREB 13.15: Reprodukciorna glasba. — 20.30: Prenos koncerta iz Ljubljane. — BEGRAD 12.45: Radio-kvartet. — 20.25: Koncert tamburaškega zbora. — 21.50: Poročila. — 22.05: Koncert operetne glasbe. — PRAGA 16: Koncert iz Bena. — 19.05: Prenos koncerta češke filharmonije. — BRNO 16.30: Popoldanski koncert. — 17.35: Pevski koncert. — 19.05: Koncert iz Prage. — VARŠAVA 16.30: Reprodukciorna glasba. — 18: Mandoline. — 20.30: Koncert orkestra in solistov. — Godba za ples. DUNAJ 11: Koncert. — 15.45: Lirika drncev. — 20.35: Ljubavne in plesne pesmi v življenju narodov. — Koncert orkestra. — BERLIN 17.30: Laska glasba. — 20.30: Orkestralni koncert. — Godba za ples. — FRANKFURT 16.15: Koncert iz Stuttgarta. — 20.45: Radio-kabaret. — LANGENBERG 17.35: Koncert orkestra. — 20: Večerni koncert. — 21: Mešan večer. — Laska godba. — STUTTGART 16.15: Koncert ruske glasbe. — 20: Zborovski koncert. — 20.45: Program iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 9.15: Dopoldanski koncert. — 17.40: Orkestralni koncert operetne glasbe. — 19.40: Celok. koncert. — 21: Koncert Wagnerjeve glasbe. — Oiganska godba. LONDON 19.45: Wagnerjev večer. — 21.35: Sluhovgra. — Godba za ples. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 21: Koncert komorne glasbe. — Godba za ples. — STOCKHOLM 18.30: Reprodukciorna glasba. — 20: Sluhovgra. — 21.40: Starejša in moderna plesna glasba.

* Označene valovne dolžine so veljavne od 30. julija dalje.

Gospodarstvo

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v III. četrtletju tega leta

1. Zemljiški davek. Zemljiški posestniki, ki reflektirajo glede na število družinskih članov na znižanje dopolnilnega davka za l. 1929, morajo to zahtevo prijavit občinskemu uradu do konca mesca julija t. l.

2. Uslužbeni davek. Od uslužbenecv pobrane zneske morajo gospodarji odpremiti davčni upravi do 15. dne vsakega meseca. Gospodarji, ki nimajo več nego pet uslužbenecv, odpremitijo ta davek četrtletno, torej v mesecih april maj in junij t. l. pobrane zneske do dne 15. julija t. l.

3. Rentni davek. Zavodi, naprave in podjetja, ki so dolžna pobirati rentni davek z odbitkom ob izplačilu temu davku zavezanim prejemkom, morajo odpremiti v I. polletju t. l. pobrane zneske s predpisanim seznamom v dveh izvodih v 45 dneh po poteku polletja, to je do vstevši 14. avgusta t. l.

4. Davek na poslovni promet. Davkoplačevalci, ki vodijo knjige opravljenega prometa, so dolžni do konca meseca julija t. l. plačati prometni davek od prometa, opravljene v II. četrtletju t. l.

5. Dospelost direktnih davkov. Neposredni davki za III. četrtletje 1929. so 1. julija dospeli v plačilo, plačati pa se morajo najkasneje do dne 15. avgusta t. l. kolikor še niso odmerjeni, po predpisu v ustrezni davčni obliki minulega leta.

6. Dospelost nekaterih prireditnih taks. a) Do 15. julija t. l. so delniške družbe dolžne predložiti davčni upravi seznam v I. polletju t. l. otvorjenih tekočih računov in plačati odpadajočo takso v kolkih. b) Tretji drog obdobje prenosne takse, ako pretega letni predpis 500 Din, zapade v plačilo v času od 1. do vstevtega 15. julija t. l. c) Točljno takso za pravico, da se točljivo pijače, je plačati za II. polletje 1929. do dne 31. julija t. l.

Znatna pasivnost naše trgovinske bilance v maju

Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem uvozu v maju, iz katerih je razvidno, da je bil naš uvoz tudi v maju večji kakor lani, dočim je bil v prvih treh mesecih tek. leta manjši od lanskega. V maju smo uvozili 155.812 ton (v maju pret. leta 160.964 ton) v vrednosti 701.2 milijona Din (v maju pret. leta 650 milijonov). Po vrednosti se je napram maju preteklega leta naš uvoz povečal za 51.2 milijona Din ali 7.9%.

Glavni predmeti našega uvoza v maju so bili: bombaž (18.9 milijona Din), bombažno predivo (34.6), bombažne tkanine (58.6), volna (12.3), volneno predivo (9.1), volnene tkanine (19.2), svilene tkanine (8.9), sirova nafta (18.4), bencin (3.9), mazilna olja (3.7), sirove kosti (23.1), kava (18.5), riž (8.1), svinjska mast (5.7), premoz (21.4), rastlinska olja (4.8), oljni plodovi in semena (5.0), bakrena galica in cinkov klorid (14.0), vreče (7.2), tiskarski papir (5.4), železo predelano in polpredelano (12.4), pločevina (9.5), osvi (6.9), železniški material (12.9), izdelki iz železa (35.3), stroji in aparati (63.4), elektrotehnični predmeti (19.9).

Napram lani opažamo pri skoro nespremenjenem uvozu tekstilnega blaga znatno povečanje uvoza sirovin za tekstilno industrijo, in sicer bombažnega prediva (od 28.1 na 34.6 milijona Din), sirovega bombaža (od 14.5 na 18.9), volnena prediva (od 7.3 na 9.1) in ovčje volne (od 6.4 na 12.3). Tudi uvoz strojev se je močno dvignil (od 37.9 na 63.4), prav tako uvoz elektrotehničnih predmetov (od 14.4 na 19.9) in uvoz sirovin kož (od 14.3 na 23.1). Nazadovol pa je uvoz železniškega materiala in bakrene galice. Pšenice v maju nismo uvažali, dočim smo jo v maju pret. leta uvozili za 7.2 milijona Din.

Ker smo v maju izvozili le za 533.7 milijona Din, je bila naša trgovinska bilanca v tem mesecu pasivna za 167.5 milijona Din, vendar je treba upoštevati, da je pasivnost v maju pret. leta znašala celo 218.3 milijona Din. V prvih 5 mesecih t. l. se je naša trgovinska bilanca gibala naslednje (vse v milijonih Din):

mesec	izvoz	uvoz	pasivnost
januar	425.7	560.7	-135.0
februar	385.1	404.0	-18.9
marec	499.4	684.6	-185.2
april	615.0	713.7	-98.7
maj	533.7	701.2	-167.5
jan. - maj 1929	2458.9	3054.2	-595.3
jan. - maj 1928	2232.7	3214.3	-981.6

V razdobju januar - maj t. l. smo uvozili za 3064.2 milijona Din ali za 150.2 milijona Din manj kakor v istem razdobju pret. leta. Izvozili pa smo za 2458.9 milijona Din ali za 226.1 milijona Din več kakor lani. V zvezi z manjšim uvozom in večjim izvozom je pasivnost naše trgovinske bilance napram lani za razdobje januar - maj nazadovala od 981.6 na 605.3 milijona Din.

— Važno! mednarodne telefonske zveze trga Zalec kot središča hmeljske trgovine v Sloveniji. Kakor je splošno znano, se nahaja vse naše in tudi inozemske hmeljarstvo zaradi svetovne nadprodukcije v veliki krizi. Dolžnost vseh merodajnih činiteljev je, vse ukreniti, da se ta kriza ublaži in da postane hmeljarstvo zopet vir blagostanja našim krajem. Vsa hmeljar pa dobro ve, kolikim izpremembam so izpostavljene hmeljske cene in da se v teku nekaj ur lahko temeljito izpremeni ves položaj na hmeljarkem trgu v prid ali v škodo hmeljarjem. Glede na to dejstvo mora pač vsakdo uvideti, kolike važnosti bi bila mednarodna telefonska zveza Zalec, ki središča hmeljske trgovine v Sloveniji, s svetovnimi hmeljskimi tržišči, zlasti pa z Zatecem v Č. S. R. Sedanja telefonska zveza Zalec - Ljubljana je skrajno neugodna in se napovedani in naročeni govori zaradi preobložene proge sploh ne morejo vršiti, ali pa so tako ovirani, da se jih občinstvo ne more posluževati. Ker je direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani že v minulem letu pokazala nekaj dobre volje, da se odpravijo navedeni nedostaki in ker se zopet bliža hmeljska sezona, se direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani vnovič naproža, da izpolni to upravljeno zahtevo hmeljarstva in hmeljske trgovine.

— Stanje hmeljskih nasadov. Hmeljarsko društvo za Slovenijo poroča 30. junija. Obdelovanje hmeljskih nasadov se bliža svojemu koncu. Njih stanje je vobče zadovoljivo. Rastlina je povsem zdrava in le neznaten del poznega hmelja je okužen po peronospori, ki je na srednjepoznem hmelju ni najti. Trte so večinoma dorasle do višine drogov, oziroma žižnega ogrodka in se na zgođaj obrezovanih rastlinah že vidijo prvi cvetni nastavki. — Po poročilu Srednjeporoškega hmeljakega urada je stanje hmelj-

skih nasadov v Nemčiji dobro, v Češkoslovaški pa dobro srednje. Pobiranje škodljivcev je v Nemčiji pomanjkljivo in tudi v žateškem okolišju mnogi producenti ne kažejo volje, da bi pobijali škodljivce, deloma ker se pri sedanjih nizki ceni ne izplača trošiti denar in trud za pobiranje, deloma pa, ker so mnenja, da je za bodoči razvoj cen bolje, da letina ne bo dobra. V žateškem okolišju je rastlina dosegla tri četrtine višine drogov.

— Kmetijska družba za Slovenijo je vplačala 150 delnic Privilegirane agrarne banke v znesku 75.000 Din.

— Težka finančna in agrarna kriza na Madžarskem. Likvidacija angažmanov insolventnega budimpeštanskega veleposrednika in bankirja Simona Krausza je povzročila v Madžarski težko finančno krizo. Padec delnice, v katerih je bil Krausz angažiran, je imel za posledico splošno baissso na elektnem tržišču. Kriza budimpeštanske borze pa ni nastala samo zaradi poloma spekulanta Krausza, temveč ima globlje gospodarske in finančne tehnične vzroke. Silni padec žitnih cen je dovedel madžarsko kmetijsko gospodarstvo v kritično stanje, zlasti ker ima Madžarska še mnogo žita lanske letine, ki ga ni mogla izvoziti. Posledice te agrarne krize so se hitro pojavile. Budimpeštanska Bodenreditbank, ki je še pred tedni objavila ugodno bilanco in izplačala dividendo od 6. pengő, je nenadoma prišla v plačilne težave, ter bo morala sedaj po brezuspešnih poskusih obdržati likvidnost s pomočjo madžarske Centrale denarnih zavodov likvidirati. Ta parcelacijska in agrarna banka je 88% svojih sredstev vtaknila v nepremičnine, katerim cena pa je sedaj zaradi agrarne krize precej padla. Delniška glavnica se smatra za izgubljeno, pri čemer bodo tudi inozemski delničarji (Angleži) izgubili znatne vsote. Imenovana banka je l. 1918. ustanovila v Zagrebu Prvo jugoslavensko d. d. za žumsko gospodarstvo i industrijo, ki pa je že l. 1927. prešla v likvidacijo.

Borze

1. julija.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Večje povpraševanje je bilo po devizi na Berlin, Prago in Dunaj. Devize na London, Dunaj, Newyork in Prago so se nekoliko okrepile.

Na zagrebškem elektnem tržišču je Volna škoda obdržala višje tečaje, ki jih je dosegla konec zadnjega tedna. Za aranžma je notirala 407 do 407.25, trgovaško pa se je samo za koso po 407. Med bančnimi vrednotami so bili zaključki v Prasednici po 850, v Unionbanki po 202, v Jugobanki po 82 in v Poljođedski po 15. Trbovjevska, ki se je konec zadnjega tedna v zvezi z višjo dividendno dvignila na 500-503, se je danes po odbitku kuponu (35 Din) dalje dvignila ter je bila zaključena po 470. V ostalem je bil zaključek samo že v Slaveku po 100.

Devize in valute.

Ljubljana, Amsterdam 22.87 blago, Berlin 13.56 — 13.59 (13.575), Bruselj 791.23 blago, Budimpešta, 9.9388 bl., Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9905—8.0205 (8.0055), London 275.81—276.61 (276.21), Newyork 56.84 bl., Pariz 222.56 bl., Praga 168.26—169.06 (168.66), Trst 296.95—298.95 (297.96).

Zagreb, London 275.81 — 276.61, Newyork 56.74 — 56.94, Pariz 221.96 — 223.96, Milan 297.068 — 299.068, Curih 1094.4 — 1097.4, Amsterdam 22.83 — 22.89, Berlin 13.56 — 13.59, Dunaj 7.9905 — 8.0205, Praga 168.26 — 169.06, Budimpešta 9.9138 — 9.9438.

Curih, Zagreb 9.1275, London 25.20375, Newyork 51.75, Pariz 20.94375, Milan 27.19875, Berlin 123.8825, Dunaj 73.05, Praga 15.8825, Bukarešta 3.08125, Budimpešta 90.55, Solija 3.75, Varšava 58.26.

Dunaj: Beograd 12.46875 — 12.50875, Berlin 169.14—169.64, London 34.44375—34.54375, Milan 37.165—37.

V taborišču kočevskih ciganov na Šahnu

Kratko poglavje o življenju, govoricah, pravici in molitvah ciganskih družin

Kočevje, koncem junija

Naši ljudje, pa še najbolj oni, ki poznajo cigane in so jih vajeni, se previdno zaklepajo pred njimi. Pravi boj se ciganske nadloge bolj kakor vragal Seveda, komur pa cigani nimajo kaj vzeti, se lahko mirno poda med nje in doživeli bo zanimive razgovore. Junaško sem lepega solnčnega popoldne tudi jaz koracil naravnost h kočevskim ciganom v vas. Vzlet sem s seboj samo nekaj drobiža ter se založil s cigarami in cigaretami.

Šahen je čudovit svet na Kočevskem. Deset minut je oddaljen od mesta, pa gre v šir in dolžino, vleče se prav tja do Mozlja in Zajčje vasi. Grmovje raste po njem, drugače nič. Saj, kaj naj bi drugače raslo na tem golem npenju, kakor pusto grmičevje in kvečje mu še prav slaba, ostrava trava. Pa glejte — tudi ta borni svet ima svoje prebivalce, ki se ukvarjajo z njim in živijo od njega. Rujave polti so in ogoreli od solnca, ti naši cigani. Pet ciganskih družin prebiva tod in vsi so Hudoroviči. Noben Brajdič in noben Lavakovič ne zaleze med nje. Staro je to pravilo, kakor tudi ni navade, da bi kočevski Hudorovič lezli v področje Brajdičev, domujočih v novomeški pokrajini, in ne v postojnski svet med Lavakoviče.

Pet šotorov se bell na samotni v Šahnu. Krenem k prvemu. Oče in sin in ciganka sede pred njim. Po skromnem ciganskem kosilu so ostali skupaj in kramljajo bogve o čem v svoji čudni romunski mešanici. Na glas pozdravijo tujca in prikimajo: naj le pristopim! Sinko str kakih 13 let, pa že steguje roko, da mu poklonim vsaj droben »čik«. Posebne etikete cigani ne poznajo, takoj so v živahnem pogovoru. Da vam predstavim cenjeno družbo, naj povem, da je mladi ciganeček zakoniti sin zakonske dvojice Jožeta in Mice Hudorovič. Ona bo štela kakih 30 pomlad, njen mož pa je morda za pet let starejši. Poleg sina Toneta imata še troje dece, ki pa sta jo poslala v drug šotor po mleko.

— Kako živite?
— Slabo, gospod, odgovarja cigan, kajti žena nima besede pred mozem.
— Ob hulji (krompirju) — mi razlaga cigan — in ob palenti živimo. Čila (masti, zabele) ne moremo kupiti. Samo ob nedeljah si privoščimo mesa, zvečer pa ciko (žena Mica) karavi (skuha) kafu ali pa čajca (čaj). Soder delamo za kmete iz Šalke vas. Pa slabo plačajo... Bi dali, gospod, eno cigareto?

Ustrežem možakarju s cigaro, ženi in sinu pa s cigaretami. In ta nadebudni ciganski naraščajnik puši pred tatom (očetom) tako junaško in vleče in žuli cigareto, da mu bodo zrasli mozolji za ušesom.

— Naj le kadi, Ravel (Tone)! On je že velik, a mali ne smejo. Pri nas odrasel sin nič ne skriva pred očetom.
— Pozimi vam je umrl »stari«, ne? Ali ste že izbrali drugega?

— Vejo, gospod, res so nam umrli puranodat (starešina). 85 so jih imeli na hrbtu. Sedaj bomo izbrali drugega. Tone bo. Tisti veliki. Izvolili ga bomo. Torej imajo tudi cigani svoje volitve. Pobaram, kakšnega volilnega sistema se poslužujejo.

— O, to je prav zanimivo. Skupaj bomo prišli vsi Hudoroviči iz kočevskega in črnomaljskega okraja in bomo govorili, kdo bi bil najboljši. Potem najstarejši vstane in pove, katera ga on misli. Mi prikimamo ali pa vpljemo. To pomeni, da nismo zanj.
— Ali imajo pri vas tudi ženske volilno pravico?

— Stare ne smejo zraven, ne, gospod. Pod šatorji sedijo in poleg dece čakajo novoizvoljenega »starega«, ki mora priti v vsako kolibo, da položi roko na deca.

— Kaj pa, svafovali boste kaj letos?
— Ne bo ohceti, gospod. Vse žene so oddane. Miha, ki je še fant, bo moral iti v črnomaljski okraj po ciko.

— A kako se ženite?
— Eh, gospod, pri nas ne gremo v cerkev. Pred puranodata gresta fant in dekle. Tam zmolijo nekaj molitev, nato stari zveže desnel ženina in neveste, pa sta mož in žena.

Torej zares tako kakor pri rokovanjajih: domine patre, vzem' jo na kvartre...
— Ali novoporočena še ostaneta pod šotorom svojih staršev?

— Ne, svojo kolibo si postavita in živita skupaj, kakor znata in moreta.
— Kaj pa, kadar se dva spreta ali štepeta? Kdo sodi?

— Gospod, če je hudo, gremo na glavarstvo in tudi k rikterju. Oni znajo pomiriti. K šesom (orožnikom) pa ne gremo... Oni bil nas samo zaprli.
— Ali se je to zgodilo, da je kak cigan ciganu kaj ukradel? Rečmor: denar ali lopato, kramp ali konja?

— Je, gospod, ali smo ga hudo kaznovali. Tsti, kateremu je bilo ukradeno, pokliče vse svoje iz kolibe, da gre do iskat tatu. Če ga dobe, ga zvežejo na rokah in nogah in ga privežejo k smreki ali hrastu za dva dni ali več. Tam visi brez hrane dan in noč. Niheč mu ne sme dati ne palente ne hulje, sicer še tisteja privežejo. Taka je naša pravica. Niti žena ne sme pomagati možu.

Se eno delikatno vprašanje sem stavil ciganu. Namreč: kako pa cigani obračunajo s tistim, ki se poloti druge zakonske žene.

— Ne zgodi se to, gospod. Ko sem bil še prav majhen, se je to zgodilo. Sedaj nič več. Takrat je varani mož zasačenega ubil, ženo pa za tri dni privezal k deblu. Cisto slečeno, da so mravljinici hodili po njej. Noben cigan mu ni ugovarjal. Samo potem... čez 10 ali še več let smo našli prevaranega moža s preklano lobanju v gozdu... Pa nismo vedeli, kdo ga je. Eni so mislili, da je dobil od šesa (orožnika), drugi so sodili drugače. Jaz res ne vem, kako je to bilo...

— Kako pa živite z ogrskimi in drugimi cigani? Ali ste si vsi bratje?
— Gospod, z njimi nismo prijatelji. Bogati so in ne govore po naše. Po madžarsko govorijo. Nekoč so bili tu, pa se nismo več videli. Ušli smo jim v Črnemelj... Gospod, bi dali še eno cigaro?

— Evo... Kako pa molite? Ali sploh častite Boga?
— Vsak večer molimo, gospod. Štiri molitve imamo, gospod. Vsi znamo te molitve. Tudi otroci.
In že se je cigan obrnil k Ravelu (Tonetu) in mu nekaj povedal po cigansko. Nato k meni:

— Dajte mu dinar, gospod. Bo molil. Dal sem denarčič in fant je sklenil roke k molitvi, še prej pa je napravil velik križ od čela do prsi in na desno stran. Zlobudral je svojo molitev tako hitro, kakor bi jo navijal na indijski mlinčič. Nisem ujel niti besedice in sem želel, da izreče svojo molitev

počas, od besede do beseda. In molitev se je glasila takole:
— Majka božica, kova debel ti tu mengel del sastudel o doloro, ti vavek sastem ti tu mengel bajdel, de voloro sastudel, kater pirna, ti tu me vel peren, ti sastudel vavek i tu mali romni i tu mangel sastudel i tu mangel loveden, katei va pirna, ti vavek sastudel soden do devel, ti tu mengel djoka serkule djavore. Ča čipel (amen)!

Kaj vse povedo in želijo cigani v tej svoji preprosti molitvi?
— Mati božja, da bi nam dala zdravlja (mengel), da bi bili zmerom zadovoljni (loveden), koder bomo hodili. Bog (devel) naj to molitev usliši. Ča čipel: tako naj bol...
Ko je molitev ravno bila pri kraju, je pripodil mlad ciganček, mrho, ki bi ji lahko prešel vsa rebra. Kluse je komaj klecalo in motno zrl v cigana Jožeta, ki se je pripravil, da bo s kljusetom odpeljal kubik gramozu v mesto na cesto.

— Hej no, kje ste pa kupili to krasno mrho?
— V Karlovcu, gospod. Za tisoč kron. Sedaj vozi šoder. Če se bo kaj odedelila, jo bomo prodali. Če ne — bomo cel mesec živeli od nje.

Na, dober tek! Mlademu ciganu Tonetu pa so se kar sline pocedile po bradi ob sami misli na okusno pečenko ali še lepše dišeči golaž. Ura je bila že pozna, zamahnil sem z roko v pozdrav in se poslovil. Še prej pa sem moral obljubiti, da se v kratkem zopet zglasim. Všeč so bihe ciganom moje cigare in cigarete. Pa tudi razgovor. Saj se le redko kdo zmeni za to človeško sorto. — V. B.

Med newyorškimi nebotičniki

Ulični promet — Počasni avtomobili — Na vrhu najvišjega nebotičnika — Grandiozna Paramountova kinopalača — Govoreči film — V tajni alkoholni gostilni

Newyork, v juniju
O Newyorku in ameriškem življenju imamo Evropci popolnoma napačne pojme. Jaz sem na primer vedno z velikim zanimanjem čital vse, kar se tiče Amerike, in sem zadnje tri mesece pred svojim potovanjem prečital več francoskih, italijanskih in nemških knjig o Ameriki. Menil sem, da sem temeljito pripravljen. A kako sem se motil! Kako je vse drugače v Ameriki, kakor sem si predstavljal. Vse je novo, popolnoma novo in čisto drugačno kakor v Evropi, tako da se človek slednjič čudi, če najde nekaj, kar ga spominja na Evropo.

Predstavljal sem si na primer cestno vrvenje v Newyorku tako velikansko, da sem mislil, da je smrtno nevarno, če človek preide z enega pločnika ceste na drugega, to-

ričajalnih pragozdih. Govorjenje, petje, pljuskanje vode, petje zamorcev na veselici — vse se čuje različno. Samo en majhen nedostatek ima še ta nova iznajdba: prikaže se na primer mlada dama, a govori z globokim, močnim glasom, kot bi bila štiri-desetleten, krepak možak. Ni pa dvoma, da se bo dal tekom časa tudi ta nedostatek popraviti, enako kot so se iz nekdanjih hreščičih gramofonov razvili današnji dovršeni aparati, ki tudi največje finese kate-regolki instrumenta podajajo z umetniško dovršenostjo.

Koliko napačnega sem čital o Newyorku. Spominjam se nekega topisepca, ki je napisal, da so ulice, kjer stoje nebotičniki, žalostne, temne, mrzle, da nikdar ne prodre solnčni žarek vanje. V istini pa so tako ši-

Pogled na glavno skupino newyorških nebotičnikov. Po sredi gre glavna newyorška cesta, slovita Broadway. Na desni v ozadju se vidi na otoku kip Svobode.

da promet ni nič večji kot v Parizu, a je bolje organiziran, tako da sem se pri križanju cest počutil mnogo bolj sigurnega kakor v evropskih vele mestih; to pa predvsem zato, ker vozijo ameriški šoferji mnogo bolj počasi, ne samo v mestu, temveč tudi zunaj na deželi. Francoz skuša povsod doseči največjo hitrost in dirka, tudi če mu ni potrebno, Američan ljubi srednjo hitrost. Tako smo se te dni peljali najmanj 100 km daleč v se Newyorka, a hrzino-mer, ki sem ga pri vsaki spremembi hitrosti opazoval, ni kazal nikoli nad 60 km, čeprav je bila cesta pred nami večinoma ravna in prosta. A tudi drugi niso vozili hitreje: na večrni vožnji nas je prehitelo samo pet ali šest avtov.

Ameriški avtotaksi so ogromni, masivni, prostorni, zelo elegantni in udobni, dragi so nekako tako kot ljubljanski, to se pravi, da so več ko dvakrat dražji od pariških.

Zo prvi večer sem odhitel v Newyorku v kino, da vidim govoreči film. Šel sem v palačo Paramountove družbe, nebotičnik s kakimi 35 nadstropji. Kinodvorana je kolo-salna, opremljena tako razkošno, da še nisem videl enake. Vse je v marmorju in bronu, povsod težke, debele preproge, izpod stropov vise lestenci, na stenah hodnikov in foyerju originalne slike največjih umetnikov vsega sveta. Skratka, naravnost bajno. Govoreči film je nekaj, kar bo preobrazilo vse življenje. Je iznajdba, ki jo smemo staviti na isto višino z radijem. V kratkem času se bo iz teh dveh iznajdb porodila tretja, ki bo višek v tej smeri, namreč prenos govorečega filma po radiju.

Predstava se je pričela z dnevnimi novicami, najprej slavnosti v čast Devica Orleanske v Orleansu v Franciji; francoska vojaška godba strumno koraka mimo nas in igra, veselo igra, in mi je ne vidimo samo, temveč izborno čujemo nleno igranje. a obenem tudi krepko korakanje in ovacije množic. Nato se prikaže g. Poincaré v slavnostnem sprevodu in navdušenje množice doseže vrhunce. Različno se čujejo klici: »Vive Poincaré!« Temu filmu sledi ameriška avtomobilska dirka. Silni ropot avtomobilov, ki dirkajo mimo, se čuje izborno in čisto naravno, tako da je iluzija popolna. Nato sledi film »Nevarna žena« iz življenja angleških kolonistov v afriških ska-

roke, da človek v njih niti ne opazi, da so desno in levo nebotičniki, svetlobe je po njih toliko, kot po drugih ulicah.

Povzpel sem se z dvigalom na vrh najvišjega nebotičnika. Imenuje se Woolworth Building. Z ekspresnim dvigalom smo v pol minute na vrhu. To je prekrasen razgled na mesto, pristanišče in okolico. Ko odprem svoj fotoografski aparat, da napravim za čitatelje »Jutra« nekaj posnetkov, stopi stražnik k meni ter me prijazno pouči, da je fotografiranje in gledanje skozi zasebne daljnogledne na tej točki prepovedano. Pač pa si za par centov lahko izposodim daljnogled in kupim izvirne fotografije.

Orientacija po Newyorku je silno enostavna, ker so ceste zaznamovane s številkami. Podzemska železnica (subway) in nadzemna (elevated) sta najhitrejši prometni sredstvi: za pet centov pride človek

Paramountova kinopalača

kamorkoli v ogromnem mestu ali v predmestju hitreje kot z avtomobilom, ki mora skoraj na vsakem drugem cestnem križišču čakati. Na cestni železnici kaditi je prepovedano. Pliivanje se kaznuje z globo pet sto dolarjev ali enim letom zapora.

Bil sem šele drugi dan v Newyorku in že sem se seznanil s tihotapci alkohola. Znanec, Francoz, me je povabil, naj prebijem večer z njim in njegovim prijateljem, ki je »botleger« (tihotapec z alkoholom) ter zasluži 800 dolarjev dnevno s tihotapljenjem finih francoskih vin in šampanjca. Po dolgi vožnji po temnih ulicah se ustavimo. Umazana, zapuščena predmestna cesta, enonadstropne hiše. Najin gostitelj stopi do hiše in pritisne na skriven gumb, ki je znan samo prijateljem. Čez par trenut-

kov se odpre majhno okence v vratih. Francoz pove parolo, tri besede, ki jih nisem razumel. Vrata se odprejo in po dolgem temnem hodniku dospemo v elegantno, podzemsko restavracijo. Je prenapolnjena, a le najfinejši svet, skoraj izključno gospodje, pošten lokal — »smoker«. Sedemo k mizi v kotu, večerjamo, pijemo pristni francoski šampanjec (ki stane tu 25 dolarjev steklenica) in opazujemo goste, ki ga navdušeno srkajo, da jih je kar veselje gledati!

Na steni visi velik ščit — zvočnik, iz katerega polglasno, prijetno done lahne havajske in zamorske melodije, dva para plešata v poltemni rumenkasti luči. Vse je nekako skrivnostno, intimno. Tako se zabava del bogatega Newyorka po končanem delu. Dr. Pavel Breznik.

Podporna organizacija - edino zatočišče naših trpinov v Ameriki

Resna beseda o trpljenju naših izseljencev in njihovih podpor-nih skladih

Detroit, v juniju.

V članku o Jugoslovenih v Ameriki sem zadnjič hotel opisati življenje naših izseljencev v Zedinjenih državah. Toda samo moje poročilo je povzročilo, da so me dohitele številne prošnje (103) raznih oseb iz Slovenije, ki želijo od mene denarne podpore. Da prosilci, ki so očividno napačno razumeli moje poročilo, ne bi v prazni nadi pričakovali željene podpore ali mojega odgovora, odgovarjam s tem dopisom, ker mi ni mogoče odgovoriti vsakemu posamezniku, saj ne razpolagam s časom in tudi ne bi utegnil prepričati prosilcev, da je tudi najneznačajša podpora z moje strani kakor tudi od strani katerekoli tujakšnje podporne organizacije nemogoča. Jaz osebno ne razpolagam s premoženjem, dočim podporne organizacije po obstoječi družstvenih pravilih ne morejo in ne smejo podeljevati podpor onim osebam, ki niso vključene v dotični organizaciji in torej do podpore nimajo nikake pravice.

Vsaka tujakšnja podpora organizacija ima precizno izdelana društvena pravila, ki točno predpisujejo, kdo ima pravico do bolniške podpore, odškodnine in posmrtnine. Delo teh organizacij kakor tudi njihovo poslovanje pazorno nadzorujejo in pregledujejo od časa do časa, najmanj pa 8 do 10 krat na leto, državni organi, ki do podrobnosti proučijo finančno stanje organizacije, kakor tudi to, ali se določbe društvenih pravil od strani upravnega in nadzornega odbora striktno izpolnjujejo. Ako bi tudi katerakoli tujakšnja podpora organizacija hotela nekemu dati podporo, dasi do nje ni upravičen, ne sme ona tega storiti, ker bi drž. organi pri prvem pregledu zahtevali utemeljitev, a upravne in nadzorne člane bi pozvali, da takoj vrnejo izplačane vsote. Vsaka gmotna pomoč je torej izključena. Res, da je premoženje 10 slov. podpornih organizacij prilično veliko (7.671.127 dolarjev), toda če upoštevamo, da so to vsote zbirale krvave delavske roke celih 35 in še več let, odtegujoč si od ust najslajši zalozek, tedaj je treba še prav posebno paziti, v kakšen namen bo izročena ta ali ona mala vsotica. K snovanju te organizacij naših izseljencev ni prisililo preveliko blagostanje in samopodajljivost, marveč jok in tožba sirot, ki so jim rudniki in železne tvornice ugrabile in jim še danes ugrablajo hramitelje in branitelje. Mar se torej more najti oseba, ki bi od teh organizacij vzela še tako malo podporo, a se pri tem zavedala, da k organizaciji ni prispevala niti fیکا. Ako bi tujakšnje podporne organizacije delile denarne podpore tudi onim, ki do njih nimajo pravice, bi se tudi v tej domovini našlo toliko naše sirotinje, ki ji je podpora še daleko bolj nujna in potrebna kakor bankrotiranim trgovcem in uradnikom v domovini.

Ako bi se tu ravnalo tako, kakor si nekateri domišljajo v domovini, bi kmalu spila žnele navedene visoke številke in revščina naših sirot bi se podvojila, ker vsem ne bilo mogoče pomagati ter bi pomoč izgubili tudi oni, ki so leta in leta s strašnim trpljenjem zbirali denarčice v fond kot poslednjo nado za primer boleznj, ponesrečenja ali smrti. Ako se še zavedamo, da tem organizacijam ni dal nihče niti črnega pod nohtom in jih tudi drugače ni nihče podprl, marveč so vse ustvarili zgolj revni delavci, tedaj nima nihče pravice zahtevati od njih karkoli, najmanj pa denarno pomoč. In če še vemo, da je od tujakšnjih trepih pionirjev in mučenikov dvignilo roke vse in da se ne morejo nasloniti na nikogar drugega kakor na svojo voljo, jim je bila edina rešitev, da so ustvarili zatočišče, da se zavarujejo kolikor toliko vsaj za slučaj nesreče. Če se je našemu človeku v Ameriki doslej kdorkoli že približal, ga je ali prevaril ali pa pregovoril k nečemu, kar je zanj bilo le škodljivo. Osobito se je to dogajalo po vojni, ko so pričeli semkaj prihajati nezaheljni »osvoboditelji«, ki so s svojimi početjem v tej državi ubili med našimi izseljenci skoro vso vero in zaupanje v goste iz stare domovine.

Nihče ne more verjeti, s kakimi težavami se naš izseljenec bori v tujakšnjih tovarna-h jekla in v tisoče metrov globokih rudnikih, kjer zapuša svoje zdrave in najboljše življenjske sile. V stoterih primerih se dnevno dogaja, da se mučenik zjutraj ali zvečer odhajajoč na delo poslavlja od svoje družine živ in zdrav, a drugo jutro ali že zvečer istega dne ga prinašajo iz tovarne ali rudnika ponesrečenega ali že mrtvega. To so vsakdanji žalostni prizori, ki so odigravajo pred očmi trpinov, pripravljanih, da jih jutri lahko zadene ista uroda. Koliko je tukaj naših trpinov ostalo brez zdravja, pohabljenih udov ali mrtvih, bodo najboljše posvedočile številke, po katerih je samo ena tujakšnja jugoslovska podpora organizacija in sicer Slovenska Narodna Podporna Jednota v razdobju svojega obstoja od 1904. do 1926. izplačala

na posmrtninah	1.988.921.69
na operacijah in odškodninah	484.622.72
na bolniških podporah	4.821.964.83
na izrednih podporah	28.730.40
na posmrtninah umrlih otrok	68.708.00
Skupno torej dolarjev	7.362.947.64

To ogromno število samo ene organizacije nudi najbolj pretresljivo sliko. A kaj je še ostalih 16 jugoslovskih organizacij v Zed. državah? In če še prištetjemo, da skoraj vsa tujakšnja industrijska podjetja dajejo delavcu pri zaposlitvi v podpis izjavo, da v primeru ponesrečenja nima pravice do nikake odškodnine in nlezgov nasledniki tudi v primeru smrti ne do posmrtnine, tedaj mu ni preostalo nič drugega, da samo najde zase in za svojo družino varno zatočišče in da kakor vidra motri, komu in kam se izroča ono, ki si sam odtrguje od ust.

Naš človek v Ameriki še ni organiziran tako, kakor bi moral biti in kakor od nje ga zahtevajo njegove življenjske potrebe. Še danes nima pristopa nikjer drugje kakor tam, kjer ga najraje osleparijo in opljčkajo. Poleg vseh dosedanjih bridkih izkušenj se naš človek še rad da pregovoriti in zavesti od posameznih brezvestnih špekulantov, ki mu znajo spraviti iz žepa poslednji dolar. Žal, da se tudi naša inteligenca noče približati malemu človeku in ga koristno poučiti. Tudi tujakšnji naš tisk naj bi raje predočeval pravo stanje naših izseljencev, najhove napake in nedostatke ter jih navajal k delu in dajal inicijative pri organiziranju, kakor da čitatelje pita s staro brezglavo politiko, preprič in mrzno, kakor tudi z raznimi reklamami za bankete piknike in vse ono, kar škoduje žepu našega izseljenca in generalno rečeno, splošni naši stvari.

Z ene strani večina duhovnikov, z druge lajki, a s tretje butlegerji (tihotapci z opojnimi pijačami) ubijajo v našem izseljencu smisel za lepoto in plemenitost. Izmed naših domovinskih predstavnikov še niti eden ni skušal stopiti v katerokoli tovarno jekla ali v rudnik, da bi se na lastne oči prepričal, s kako težkim, naporim delom se borijo naši trpini!

Trpljenje naših izseljencev pa pozna samo oni, ki je to sam preizkusil. Vse bajke o nekakšnem blagostanju naših izseljencev v Ameriki so izmišljotine. Vedeti je treba še to, da smo Jugosloveni v Ameriki najslabše organizirana nacija, deljena v tri plemenske tabore in ti zopet medsebojno v osebne taborišče. Namesto da bi imeli enotno, močno organizacijo, ki bi ustrezala potrebam vseh naših izseljencev, jih imamo zalost 17, z besedo: sedemnajst (Slo-venci 10, Hrvati 4, in Srbi 3). Izmed katerih niti ena ni v stanu, da bi ustrezala našim vsesplošnim potrebam tako, kakor bi to mogla enotna velika čvrsta organizacija. Ako bi tudi jugoslovski izseljenci v Ameriki imeli nekaj več razsodnosti, bi se vsaj v tujini, kjer jih bije enako zlo, strnili v enoto, pa bi nas kulturni in civilizirani Američani z drugimi enako naprednimi narodi gledali drugače, kakor nas gledajo danes razdvojene in skregane.

Ker so Slovenci v Ameriki med nami vsemil navzlic razdvojenosti vendarle še v vsakem pogledu najboljše organizirani del ker so zares najbolj konstruktivni del našega naroda, verujem, da bodo oni vse to pretehtali in stremeli, da se vse tujakšnje organizacije združijo v eno, da bomo po številčnem stanju (655.000) predstavljali svojo nacijo in — sebe. Tako pa danes ne predstavljamo ničesar drugega, kakor svo-je najslabše strani in smo brezpomembni! Prepričan sem, da bo Slovenska Narodna Podporna Jednota kot najmočnejša in najbolj svobodoumna podpora organizacija v Ameriki resno premislila ujedinenje vseh jugoslovskih organizacij. Ona edina je v stanu, da izvede to veliko in za vse jugoslovske izseljence koristno delo. Ne dvomim, da bo predsednik SNPJ g. Vincent Cankar, ta svetli značaj in nesebični narodni borec znal podnetiti ujedinenje ter ga provesti na našo splošno radost in korist. To lahko izvedelo samo konstruktivni Slovenci in nihče drugi.

Se nekaj! Prosilci iz bratske Slovenije so očividno prepričani, da medij pripada kakšna beseda ali vloga v tujakšnji podpor-nih organizacijah. Ne! Jaz nisem niti član nobene jugoslovske organizacije v Ameriki, a to zgolj zaradi navedenih raz-logov. Morda mislijo, da zavzemam kak važen položaj v imenitnem poklicu ali druž-bi. Niti to! Jaz sem navaden tovarniški delavec, ki kakor vsi ostali sotrpini delam od rane zore do mrkega mraka in ki z glavo prebijam led ter grem na Kalvarijo vseh življenjskih težav. — To je moj odgovor bratom in sestram, ki so se name obrnili zaradi gmotne pomoči.

Geo Petrov
2435, Grand Blvd E. Detroit
Michigan

Kulturni pregled

Štiri produkcije gojencev državnega konservatorija v Ljubljani

Kakor prejšnja leta Glasbena Matica, je letos priredilo ravnanstvom državnega konservatorija štiri javne produkcije gojencev, ki so se vršile v filharmonični dvorani in ki so pokazale približno stopnjo izobrazbe posnetikov pevskega in instrumentalnega pouka na zavodu.

Prva se je vršila pod naslovom »Večer moderne glasbe« v petek, 21. junija ter je imela v glavnem spored, kakor ena prejšnjih internih vaj konservatorija, ki sem jo na tem mestu podčrtal. Moj takratni nasvet v »Jutru« je bil upoštevan in večer je navajal zgolj sodobne, moderne skladatelje (če izvajam Debussyja in Musorgskega, ki pripadata takorekoč prejšnji generaciji) raznih narodnosti in smeri. Program je bil že zbog tega jako pester in zanimiv. Nastopili so gojenci klavirja Krmpotič, Novakovičeva, Lipovšek in Šivic, violine Sušteršič, petja Mlekuseva, Vedralova in Arkova, konservatorijski godalni kvartet, o katerem bom že spregovoril pri tretji produkciji in majhen komorni orkester pod vodstvom gojenca Šivica. Novosti tega večera sta bili prof. Osterčeva »Passacaglia« za godalni kvartet (prvi stavek skladateljevega godalnega kvarteta), tematična, enotna skladba, dosledna v izpeljavi in variriranju teme, in pa P. Šivičeve štiri pesmi za sopran s spremljavo komornega orkestra, od katerih je po svoji svežosti meni posebno ugajala tretja in ki vse očituje poleg dobrega obvladovanja instrumentalne aparata tudi dokaj samoniklo iznajdljivost. Večina ostalih točk je bila posneta iz spreda že omenjene interne vaje.

Dan nato se je vršila druga produkcija, pri kateri so nastopili pianisti Leskovic, Menardijeva, Kančeva, violinista Dermelj in Prevorsek, baritonist Švigel, pevke Korčanova, Skvarčeva, Sokova, Golobova in Šivica ter je navajal različne skladbe, med drugim tudi nekaj opernih arij. Posebno pozornost in aplavza sta bila deležna mladi violinist Prevorsek, ki obeta mnogo, od pevke Golobova, ki razpolaga s velikim obsegom.

Tretji je bil komorni večer v ponedeljek, 24. junija na katerem je nastopil konservatorijski godalni kvartet, ki ga sestavljajo Stanič, Pfeifer, Sušteršič in Leskovic. Nastop tega mladega in trenutno menda edinega našega godalnega kvarteta, ki more nastopiti v javnosti, bi zaslužil pri publikii več uvaževanja. Ne mislim, da bi ga bilo treba ali mogoče primerjati z Zikovid ali Ševčikovim itd.; kvartet konservatorijskih gojencev razumljivo ne prihaja že od svojem prvem nastopu v poštev za primerjanje s svetovnimi zruženji te vrste, saj tudi večina danes svetovnih kvartetov ne bi mogla že od prvem nastopu prenesti take primerjave. Res pa je, da je mladi kvartet z veliko vneto posvetil svoje znanje in navdušenje izvajanju Schubertovega godalnega kvarteta op. 29 in Dvořakovega op. 96, ter da je posebno pri zadnjem, ki ga je odigral s svežim temperamentom in zanosit, očitoval dokaj smisla za te vrste ansamblekega sviranja, ki je gotovo od vseh podobnih sestav najtežje, ker zahteva ne le briljantno tehniko posameznika, temveč tudi zmožnost pravčasne podreditve enega in drugega. Upam, da je temu kvartetu zagotovljen nadaljni obstoj ter da bo mogoče priti do tega, da bomo imeli vsaj dva komorna večera na leto, ki nam ju bo priredil mladi kvartet. Saj ravno v tej panogi glasbe, ki je obenem ena najglobljih, čutimo veliko vrzel, ki jo bo, če bo šlo tako naprej, moglo to združanje izpolniti. — Srednjo točko tega spreda je tvorila Chopinova edina sonata za violončelo in klavir, ki sta jo interpretirala čelist Leskovic in pianist Lipovšek s mnogo toplino in sočno. Sonata, ki nalagala i čelistu i pianistu velike tehnične naloge, je v zvezi s svojimi krhkosti prišla zaradi lepega izvajanja do veljave.

Zaključna produkcija je združila glavne sile šole in jih razdelila na dva dela: soliste in orkester. V prvem delu so nastopili Novakovičeva, ki je dobro interpretirala Skrjabinovo »Sonata - Fantazija«, težko, a ne najkarakterističnejšo skladbo tega mističnega skladatelja, pianist Šivic s silno tehnično izredno naporno Novakovo sliko »Morjec iz cikla »Pan«, violinist Pfeifer, ki je s toplino in tehnično neoporečno zaigral Čajkovskega »Sérénade mélancolique« in Milojevičeve preveč dolgozvočno in enolično »Srpsko igro«, sopranistinja Mezetova, tenorist Gostič in baritonist M. Rus s pesmimi in opernimi spevi; posebno zanimanje je vzbudil konservatorijski orkester, ki je nastopil, ojačen z nekaterimi člani orkestra Narodnega gledališča, pod vodstvom opernega ravnatelja M. Poliča. V spomin 25letnice Dvořakove smrti je izvajal le skladbe tega komponista, in sicer najprej tri speve iz »Stabat mater«, oziroma oratorija »Svi. Ljudmila«, pri katerih so nastopili kot solisti altistinja Golobova, baritonist Rus (o katerem sem že večkrat spregovoril) in sopranistinja Šivica s toplim, voluminoznim glasom velikega formata. Kot sklepna točka se je izvajala skladateljeva simfonična pesnitev »Golobček« (Holoubek), prava Dvořakova, muzike polna skladba, ki jo je mladi orkester izvajal pod elegantno in temperamentno taktirko Poličevega odličnega, posebno godalni del orkestra je zvezel sočno ter se je, osebno v prvih violinah, povzpelo do lepih viškov. Prvi nastop mladega orkestra je bil jako časten in je žl mnogo odobravanja publike, ki je to pot popolnoma napolnilo dvorano.

Državni konservatorij je s temi produkcijami dokazal, da je vodstvo šole kakor tudi vsak posamezni predmet v večjih rokah ter da obiskuje šolo že jako lepo številno nadarjenih in dovtetnih gojencev, ki bodo po dokončanju potrebnih študij lahko z uspehom nadaljevali delo sorajna ledinec naše muzikalne kulture. L. M. Š.

Odhod Svetozarja Banovca iz Ljubljane

Pretečeni teden se je v »Martic« poslovl od nas eden naših najbolj simpatičnih pevcev, tenorist Banovec, ter dni je brez vseh težav dobil vium za Ameriko in septembra meseca ima že menda v Klevelandu svoj prvi koncert.

Tiho, skromno, celo pretho in preskromno je delal Banovec. Ni bil med tistimi, ki se imajo za popolne pevce, velike umetnike da, kar za bogove, če so slučajno imeli par lepih očen, če so dobili kdove odkod par vencev, če jim je gledališka publika le enkrat ploskala. Zavedal se je vedno, da umetniškemu izpopolnjevanju ni konca, da pomeni obstoj že tudi rjo. »Odhajam,« pravi Banovec, »v svet, da se kolikor moči izpopolnim.« In prav ima! Svet ga bo izpilil, izravnal, dal mu bo hrbenstvo, samozavest, široko obzorje, izkušnjo, zrelost.

Rojen je Banovec v Ljubljani. Tu je obiskoval osnovne šole in gimnazijo. Po sve-

Objava.

Objavljujem, da sledeči dvoje nameravajo jedno s drugim u brak stupiti i to

	Mladoženja	Nevesta
Ime i prezime i eventualni drugi naziv	Delatut Josip	ud. Reget Josipa rođj. Polih Eva
Porodično stanje	neženjen	udovica
Stalno (zanimanje)	nadničar	nadničarka
Vera	r. kat.	r. kat.
Starost i mesto rođenja	Čerua 38. god. star	Veprovac 35. god. stara
Mesto stanovanja	Veprovac	Veprovac
Ime i prezime roditelja	Delatut Matija Stopar Frančiška	Polih Jovan Polinger Ana

Pozivam sve one, kojima je poznato kakva zakonita prepreka za sklapanje braka imenovanih ili kakva okolnost koja inklikuje njihov slobodan pristanak, da to meni neposredno ili putem onoga općinskoga poglavarstva, odnosno matičara kod kojega je izvršena, prijave.

Ova se objava ima izvršiti i to u Veprovu, u službenom listu Bačke oblasti i u dnevnom listu »Jutro« u Ljubljani.

U Veprovu, dne 6. juna 1929. god.
8164
GIOESBERGER JOSIP s. r.
zam. matičara

tojni vojni, v kateri je služil kot poročnik na gališki in italijanski fronti, je stopil l. 1919. v gledališki pevski zbor. Njegov član pa je bil le nekoliko mesecev. Matej Hubad, ki je odkril že tako lepo številno odličnih pevcev, je elišal tudi Banovca, ki je na njegovo pobudo izstopil iz gled. zbornice ter se vpisal za solopetje na konservatoriju Glasbene Matice. Tu je pridno študiral šest let petje in glasbo, nakar ga je tedanji intendant in bivši njegov pokrovitelj in učitelj Matej Hubad v sezoni 1922-23. angažiral za male tenorske partije v ljubljanski operi. Od tedaj dalje se je Banovec neverjetno naglo razvijal, tako da je že v naslednji sezoni nastopil v nekaterih prvih vlogah. Do svojega odhoda je absolviral preko 500 predstav in pel 36 partij in sicer v operah Boheme (Rudolf), Hoffmannove pripovedke (Hoffmann), Faust (Faust), Rigoleto (Vojvoda), Onjegin (Lenskij), Mignon (Viljem), Butterfly (Pinkerton), Prodana nevesta (Janko) Manon (des Grieux), Marta (Lyonell), Sevilski brivec (Almaviva), Jenfa (Raca), Eva (Monek), V volčiku (Vojteh), Jonny svira (Maks), G. Schicci (Rinnucio), Bez iz seraja (Belmonte), Čarobna piščal (Tarnino), Così fan tutte (Fernando), Carska nevesta (Likov), Majksa noč (Levko), Zaljubljen v tri oranže (Princ), Lepa Vida, Eros in Psiha (Eros), Zvedave žene (Florindo), Traviata (Alfredo), Don Pasquale (Ernesto), N. S. Zrinjski (Juranič), Boris Godunov (Blaznik), Mrtve oči

(Pastir), Nižava (Nando), Salome (Narraboth), Othello (Cassio), Oedipus rex (Pastir), Zongler (Menih skladatelj) in Stranac (Seljak). Poleg tega je nastopal še v devetih manjših vlogah, kar znaša 45 partij. To je za začetnika pevca - solista, ki je deloval kot tak pri operi kakih šest let, ogromno številu. Deloval pa je obenem tudi kot koncertni pevec - solist na koncertih pevskega zbora Glasbene Matice, na koncertih zagrebškega »Kolar«, s katerim se je udeležil mednarodnega glasbenega festivala v Frankfurtu ter na nešteti drugih koncertnih prireditvah. S prav odličnim uspehom je gostoval na opernih odrih v Zagrebu, Beogradu, Splitu, Dubrovniku, Subotici, Osijeku, Sarajevu, Mariboru, Celju in Kranju. Nikakor pa s tem ni iztrpano vse njegovo pevsko delo kajti rade volje je s svojim ljubeznjivim glasom pomagal povsodi, kjer so ga želeli. Dragemu pevcu želim na težki poti v svet, da tudi pri največjih svojih triumfih ne pozabi na nas. —t.

Roman »Na zapadu nič novega«, senzacionalno delo Ericha M. Remarquea, izhaja v srbskem prevodu kot listek beogradskega »Vremena«. Ob istem času obeta beogradske »Nolite drugi srbski prevod v knjižni izdaji, ki bo stala v platneni vezavi 55 Din; bo tedaj znatno cenejša nego izvirnik.

»Družinac«. Tretja številka mesečnika primoreških Slovencev je priobčila med drugim začetek novega romana Ivana Preglja

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 1. julija 1929. Višina barometra 308,8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž. v %	Smer vetra in brzina v m in sek.	Oblačno 0-10	Padavine	
							Vrsta	v mm do 7. ure
Opazovanja								
Ljubljana		758.2	15	80	mirno	10	dež	0.3
Maribor		756.5	18	70	ESE 10	6		
Zagreb	8.	754.7	19	80	WNW 2	9	dež	0.4
Beograd		758.5	21	60	SE 4	2		
Sarajevo								
Dubrovnik								
Skoplje	7.	760.1	20	50	NE 2	8		
Split		758.3	20	60	NNE 4	8	dež	1.0

Solnce vzhaja ob 4.14, zahaja ob 19.51, luna vzhaja ob 0.18, zahaja ob 13.39. Najvišja temperatura danes v Ljubljani: 17.1 C, najnižja 13.4 C.

Dunaj-ska vremenska napoved za torek: Zelo hitro spremenljivo in negotovo vreme; morda nevihte.

Poslovodio

prvovrstno moč sprejme v stalno namestitev veletrgovina manufakture. Zahteva se prerno izobrazbo, fin nastop, znan e nen šče ne in slovensčine v govoru in pisavi. v poštev pridajo tudi absolventi trg. akad. mij s prakso. s ari nad 24 let ki bi se žel li uvesti v vodstvo trgovine. Ponudbe pod »Vodstvo trgovine« na ogl. odd-lek »Jutra«.

VENETIA TRIESTE
FIVME ANKONA BARI
CATANIA MALTA
MESSINA PALERMO
NAPOLI LIVORNO
GENOVA IMPERIA
BARCELONA
VALENCIA

REDNA TRGINSKA PLOVIDBA
NAJMODERNIŠE VEČJENI
NOVI MOTORNI PARNIKI

Za informacije in predpisnice prostorov se treba obrniti na Centrale na Boki, ali pa na Agencijo »Joyd Triestino« in na Agencijo »Cosulich« ter na katerikoli bodi potniški urad. 46-a

»Magister Antonc. Razen tega najde v tej številki povesti J. Lovrenčiča, Fr. Jakliča, Sl. Savinška in vse polno poučnih člankov. List je lepo ilustriran.

»Ksantac Ivo Vojnovića, ki so jo smatrali njega dni za eno najboljših novel arbohrvatske književnosti, izide v italijanskem prevodu Umberta U. Urbanija v založbi izdajateljstva »Slavia« v Turinu.

5 CHEVROLET, rablj. osebnih avtomobilov, v cenil od Din 20.000.— do Din 35.000.— 52.7

OAKLAND, 50 HP, 6 cil., 5-sedežni, odprti, 38.000.—
FIAT, 501 Sport, 4-sedežni, nove gume, nova streha in novo DUCO lihan, 32.000.—
ROLAND PILLAIN, 35 HP, 4 cil., 4-sedežni sport touring 35.000.—
ANSALDO, 35 HP, 4 cil., 4-sedežni odprti, 40.000.—
ANSALDO, 35 HP, 4 cil., 6-sedežni odprti, 50.000.—
ITALA, 24 HP, 4-sedežni, 32.000.—
PEUGEOT, 24 HP, 4-sedežni, s spremljivo karoserijo kot tovorni ali kot osebni 27.000.—
PEUGEOT, 4-15 HP, mali poltovorni, dvosedežni, s novo pnevmatiko, 19.000.—
PEUGEOT, 30 HP, mala 4-sedežna sportna tipa 30.000.—
CITROEN, 24 HP, 4-sedežni, v dobrem stanju 25.000.—
AUSTRO FIAT, 35 HP, 4 cil., 6-sedežni, 15.000.—
AUSTRO DAIMLER, z dvojno karoserijo, zaprto in odprto, 6-sedežni, 65 HP, 6 cil., 45.000.—
S. A. M., sportni dvosedežni, 30 HP, 4 cil., 20.000.—
RENAULT OMNIBUS, 16-sedežni, model 1928, 35 HP 52.000.—

Vozovi v vozovni pripravnem stanju, s deloma že plačanimi taksumi za letošnje leto. Informacije daje: V. & M. Barešič & Co., Ljubljana DUNAJSKA CESTA 12, glavno zastopstvo CHEVROLET avtomobilov

JANEZ ŠRIBAR
trgovec
MILKA ŠRIBAR roj. SLOKAR
hčerka lesnega trgovca iz Domžal
poročena
Ljubljana 29. junija 1929 Domžale

Podpisani naznanjam cenjenemu občinstvu, da otvorim 2. julija 1929 delavnico za splošno brušenje na Tržaški cesti št. 5 ter se za cenjeni obisk najtopleje priporočam. 8143 Franc Vovk.

Prostovoljna javna dražba v Ljubljani

hiš št. 7 in 9 na Dunajski cesti v Ljubljani se vrši v sredo, dne 10. julija tekočega leta ob 16. uri v sobi št. 28 tukajšnje sodne palače.

Vsa tozadevna pojasnila daje podpisani sodni komisar. Mate Hafner, notar kot sodni komisar. 8161-a

Pogrebni zavod J. Gaštek, Vodmat-Ljubljana.

Potrdim srceom naznanjemo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni soproj in oče, gospod

IVAN HRAST

višji sodni oficijal v pok.

po mučnem trpljenju, previden s sv. zakramentom za umirajočce, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagega pokojnika se vrši v nedeljo 30. junija ob 15. uri popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto 6. julija ob 6. uri v farni cerkvi na Brdu.

Ljubljana - Lukovica, dne 29. junija 1929.

Zaljuočil: Karil, soproga, Berta, Ivanka in Milka, hčere in ostali sorodniki.

Brez posebnega naznanila. Občina Ljubljana, Mestni pogrebni zavod

Zapustil nas je po kratki, težki boleznii naš nad vse ljubljeni oče, stari oče in tast, gospod

Jakob Čebular

profesor v pokoju

previden s tolažili sv. vere, v 85. letu svoje živiljske dobe. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 3. julija t. l. ob 4. uri pop. izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 1. julija 1929.

Alfred, Toni, Oskar, sinovi. Marija, Maica, Olga, hčere.
Širca, Delak, dr. Knaflič, zet. Vanda, Vida, sinahi.
Vnučki, vnučkinje in drugi sorodniki.

V nekemal žalosti naznanjamo, da nam je predobri oče, soproj ič., gospod

Ivan Mlač

železničar v pokoju

dne 30. junija mirno v Gospodu zaspal v starosti 63 let.

Pogreb se vrši danes v torek, dne 2. t. m. ob pop. 5. uri pop. iz mestne bolnice na okoliško pokopališče.

Zaljuočil soproga in ostali.

Umrla nam je naša srčno ljubljena soproga, mamica, hčerka in sestra, gospa

Zinka Žigon

roj. CIGOJ

soproga starešine sodišča v Litiji

dne 1. julija t. l. po kratkem, mučnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 2. julija 1929, ob 4. uri pop. izpred mrtvašnice veže splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Litija - Ljubljana, 1. julija 1929.

Alojzij Žigon, soproj. Milena, Uroš, Savo, Zarko, otroci in vsi ostali sorodniki.

Občina Ljubljana, Mestni pogrebni zavod

Za vedno nas je zapustila ljubljena ženka, sestra, nečakinja, zlata mamica, gospa

Gretka Leskovar

roj. Logar

Pogreb bo v Polčcanah dne 2. julija 1929 ob pol 16. uri.

Polčane, dne 1. julija 1929.

Drago Leskovar, soproj. Nadica, hčerka in ostali sorodniki.

CENE MALIM OGLASOM:

Za oglase, ki služijo v posredovane in socialne namene občinstva vsaka beseda 50 par. Če naj pove naslov Oglasni oddelek »Jutra«, je plačati posebno pristojbino 2 Din. Če pa je oglaš priobčen pod šifro je plačati pristojbino za šifro 3 Din. Telefonske številke: 2492, 3492

Mali oglasi

Kdor hoče da se mu pošlje ali kako družo informacijo tičečo se malih oglasov naj priloži v znakmah 2 Din sicer ne bo prejel odgovora! 2 Din

CENE MALIM OGLASOM:

Zenitve in dopisovanja ter oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda 1 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 5 Din. Vse pristojbine je uposlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčujejo. Št. ček. rač. pri Pošt. hranilnici v Ljubljani, 11842.

Službo dobi

Za knjigovodjo s perfektno znanjem slovenske, nemške, francoske in italijanske jezikovne in računalniške veštine. Pomožna je poslala na upravno enotnost Josip Polj, pošta Ribnica na Pohorju. 23103

Gozdarje

za kmetarje gozdov. Nemo za mesec julij, avgust, september in oktober. Pomožna je poslala na upravno enotnost Josip Polj, pošta Ribnica na Pohorju. 23103

Pletiljo

samoestojno, ki razume tudi kombinacijo »vovov«, sprejem. — Pomožna s navedbo prakse in plače na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »Pletilja«. 23169

2 cirkularista

s večletno prakso, kakor tudi veščini v delu sprejem. Pomožna s navedbo prakse in plače na oglasni oddelek »Jutra«. 23157

Brivskega pomočnika

dobrega delavca, sprejem. Nika Komar. Poljanska cesta 13. 13811

Izurjeno pletiljo

za nogavice sprejem. takoj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23214

Pisarniško moč

zmožno slovenskega, nemškega jezika sprejem. — Pomožna pod »Vestnost« na ogl. odd. »Jutra«. 23217

Iščem deklico

ki en in polletno fantko, zmožno nekoliko kuhe, ki bi opravljala hišna dela. — Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23209

Učenko

s najmanj dvomesečno meščansko šolsko izobrazbo sprejem. Nika Komar. Poljanska cesta 13. 13811

Več zidarjev

dobrih, sprejem. v delo: Gradbeno podjetje Miroslav Zupan. Ljubljana, Vošnjakova ulica 6. 23233

Pletiljo

dobro izurjeno za kmetijsko stroje sprejem. takoj. Kozina, Vošnjakova 4/11. 23244

Postrežnico

ki en in pol letno, ki zna eho šteti, perilo prati in likati. Tina Kapajčić. Pot v Rožno dolino št. 10. 23259

Hotelski sluga

zmožen nemščine, se išče. Hotel Struželj. 23263

Čevljarstva pomočnika

takoj sprejem. Josip Prešeren, Ljubljana 7. 23255

Učenca

zdravca, poštenih staršev, najraje sira telesiščarica, s primerno šolsko izobrazbo, prejme velika manufakturna trgovina na Gorenjskem. Pomožna pod »Bodošt« trgovca na ogl. odd. »Jutra«. 23259

Šivilje

spetne in v perilu izučene, s daljšo prakso, sprejem. na emulacijo in šifro v stalno službo takoj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23259

Brivski pomočnik

mišji, dober brivec, se takoj sprejme. Rožič, Štrka. 23263

Krojaški pomočnik

dobro izurjen v delu, želi službo za takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23190

Železninar

dobro izurjen v vsaj 20 letni praksi, želi stalno službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23168

Pošten mladenič

želi spremiti službo. Najraje bi šel kot hišnik ali sluga. Vešč je evrovjanja, ker je bil dosedaj strežnik. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23161

Natakarica

s osebno pravico, vešč. Evrovjanja, želi službo v hotelu ali v gostilni s mesarjo. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23181

Mlinar

oženjen, povzeten v vseh strokah, želi nazaj v Slovenijo, plača po dogovoru. Pomožna na oglasni oddelek »Jutra« pod »Mlinar«. 23153

Trgovski pomočnik

mlad, vešč mešane stroke, želi prometni službo v mestu ali na deželi. Pomožna na oglasni oddelek »Jutra« pod »Prodajalec 1555«. 23173

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

Pouk

Prva oblast. koncesionarna šoterska šola Camernik, Ljubljana (Jugoslov.). Dunajska cesta 35. Telefon 2298. Širokovinski teoretični pouk in praktično vojnino za različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega avgusta. 23218

Boljša šivilja

gre hišna na dom tudi izven mesta. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23219

Stavbeni tehnik

iščem mesta takoj. Podjetja, ki imajo na razpolago kakšno mesto, prosim, da sporočijo svoje naslove ogl. odd. »Jutra«. 23254

Nemščino

slovensko, francosko, italijansko in klavir poučje dipl. učiteljica v Kolodvorski ulici št. 11, pritišče. 23102

Učiteljica

prejame za prihodnje šolsko leto dec. ene družine v Ljubljani v vago in pouk. Na oglasni oddelek »Jutra« pod »Učiteljica«. 23209

Vse prijavitelke

za strojno pletenje naj se zglasijo najkasneje do 5. tega meseca v Ljubljani. P. r. i. v. o. št. 10. 23210

Profesorska družina

zudi bivaljske mlajši učenci prijetno in veselo zlastno. Nemška konversacija, klavir, pomoč pri pouku v hiši. Naslov pove ogl. odd. »Jutra«. 23225

Nemško govoriti

se veči hitro nauče po moji metodi. Selenburgova ulica št. 4/II. 23255

Želim pouk

iz italijanščine za dve osebi po osem uri zvečer! — Pomožna s vesmi pogoji na ogl. odd. »Jutra« pod »Bodost«. 23250

Učiteljico za klavir

iščem v bližini bolnice. — Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23250

Gorazdov učni zavod

preje Gartnerjev tečaj prične s poukom sredi meseca septembra. Stenočrta in strojeplejše se poučuje po najnovejši metodi. Honorar zelo zmerno. Osebnosti prijavljene dne 3., 4., 5. julija po prijavi do 2. do 5. ure. Ciri Metelova ul. 19. Ciri Metelova ul. 19. 23259

Hotelski sluga

zmožen nemščine, se išče. Hotel Struželj. 23263

Čevljarstva pomočnika

takoj sprejem. Josip Prešeren, Ljubljana 7. 23255

Učenca

zdravca, poštenih staršev, najraje sira telesiščarica, s primerno šolsko izobrazbo, prejme velika manufakturna trgovina na Gorenjskem. Pomožna pod »Bodošt« trgovca na ogl. odd. »Jutra«. 23259

Šivilje

spetne in v perilu izučene, s daljšo prakso, sprejem. na emulacijo in šifro v stalno službo takoj. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 23259

Brivski pomočnik

mišji, dober brivec, se takoj sprejme. Rožič, Štrka. 23263

Krojaški pomočnik

dobro izurjen v delu, želi službo za takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23190

Železninar

dobro izurjen v vsaj 20 letni praksi, želi stalno službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23168

Pošten mladenič

želi spremiti službo. Najraje bi šel kot hišnik ali sluga. Vešč je evrovjanja, ker je bil dosedaj strežnik. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23161

Natakarica

s osebno pravico, vešč. Evrovjanja, želi službo v hotelu ali v gostilni s mesarjo. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 23181

Mlinar

oženjen, povzeten v vseh strokah, želi nazaj v Slovenijo, plača po dogovoru. Pomožna na oglasni oddelek »Jutra« pod »Mlinar«. 23153

Trgovski pomočnik

mlad, vešč mešane stroke, želi prometni službo v mestu ali na deželi. Pomožna na oglasni oddelek »Jutra« pod »Prodajalec 1555«. 23173

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

Gospod Kozamurnik in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

in njegov avtomobil

75. Zdejci pa je gospod Kozamurnik

Milof Zevac:

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

Favsta je sprejela to kraljevsko opravičilo z ravnodušnim nagibom glave.

»In zdaj, sire,« je nadaljeval Espinosa, »zdaj, ko sem vam pokazal, kakšne naklepe smujejo zoper Vaše veličanstvo ti ubogi, vrli ljudje, ki vam jih je žal — zdaj hočem izpolniti vašo voljo in preklicati svoje odredbe. Nič naj jim ne brani, da ne bi svobodno izvršili svojih zločinskih namer.«

Ne da bi počakal odgovora, je srdito krenil proti izhodu.

»Stojte, kardinal!« je kričnil kralj.

Espinosa je čakal te besede; prepričan je bil, da ga bo kralj zadržal. Brez naglice in brez vidne radosti ali zmagoslavja se je obrnil in stopil spet na svoje mesto za kraljevim naslanjačem.

»Gospod kardinal,« je rekel Filip z dovolj močnim glasom, da so ga v loži vsi slišali, »dobro služabnik ste in usluga, ki ste nam jo danes storili, ne bo nikoli pozabljena.«

Espinosa se je globoko priklonil. Dosegel je bil zadoščenje, ki ga je hotel imeti.

»Odrežite, da nastopi ta tož slavnj Torero,« je dodal kralj. »Rad bi že videl, ali zasluži glas, ki gre o njem po vsej Andaluziji.«

X.

Chicovo zmagoslavje.

Torero je stal na borišču. V levici je držal svoj plašč iz rdečega satena, v desnici pa svoj paradni meč.

Plašč je bil zelo majhen, tiste posebne vrste, ki jih uporabljajo bikoborci še danes ta dan. Njegov meč je bil najplemenitejšega toledskega kova, toda poizkusil ga ni bil še nikoli.

Poleg njega sta stala njegova dva pomočnika in pridnikavec

163

Chico. Torero se je razgovarjal s Pardailanom, ki je hotel gledati borbo odtod, zakaj kraj se mu je videl pripraven, da brž priskoči domu Cesarju na pomoč, če bi bilo potreba.

Nedaleč od tega vhoda se je gnetla na hodniku množica ljudi; na oko bi bil sodil, da spadajo k množičnemu občinstvu, ki je opravljalo pri bikoborbi službo pomočnikov in rediteljev.

Niti Pardailan niti Torero se nista menila za te ljudi. Ko je prišel trenutek nastopa, je mož stisnil vitezovo roko in se posavil na sredo borišča, nasproti vratom, skozi katera so spuščali bika v areno. Njegova opoda in paže Chico so mu stopili za hrbet.

Ker je utegnil bik vsak trenutek pridreviti, so jo vsi, ki so med premorom pohajkovali po borišču, naglo pobrisali preko ograd, spremljani po zasoljenih šalah gledalcev.

Toda šale so zbijali samo dvorjaniki; le-teh ni ovirala niti kraljeva prisotnost. Z meščanstvom, preprostim ljudstvom in siromašnejšim plemstvom je bilo drugače. Povsod, po sedežih, po hodnikih in na tribunah, je mrgolelo vohunov inkvizicije. Gorje tistemu, ki bi bil zanimal neoprezno besedico! In ker vsakdo ve, da vnet ovaduh časih tudi nedolžno besedo napak sliši, so ubogi ljudje rajše molčali. Med tem, ko se je razlegal z mest visokega plemstva vrišč in smeh, je visela nad manj sijajnim občinstvom grobna, tesnobna tišina.

Dvorjani so vedeli, da je Torero obsojen. Ko se je prikazala njegova slička postava sredi arene, ga niso sprejeli s pozdravnimi in hrabrilnimi vzkliki kakor po navadi, ampak z mrtvaškimi molkom.

Ljudstvo ni vedelo o obsodbi ničesar. Poučeni so bili samo Faustini ljudje in pristaši vojvode Castranskega, in ti so bili pripravljani, da mu planejo na pomoč. A vsem, bodi si, da so vedeli ali da niso vedeli, je bil Torero nekakšen polbog. Čakali so ga že mnogo ur in kopneli po njem z nestrpnostjo, ki je naraščala od trenutka do trenutka.

Ledeno molčanje visokega plemstva je preproste gledalce izprva nekam osupnilo. Nato se je uprla v njih ljubezen do Torera; polastilo se jih je ogorčenje nad tem mrzlim sprejemom in iz ogorčenja se je jela porajati želja po osveti.

Torero, ki je nepremično stal sredi borišča, je opazil to potuhnjeno sovražnost na eni in to ogorčenje na drugi strani. Zaničljivo se je nasmešnil, a vendar si ni mogel utajiti, da mu gre ta neobičajni sprejem mučno do živga.

Ljudstvo je menda uganilo, kaj se godi v njegovem ljubljencu. Kmalu se je vzdignil zamočkel hrup, izprva boječ in neodločen, nato pa vse močnejši in močnejši, dokler se ni kakor grom razlil preko arene. Donebesno navdušenje in pozdravljanje ljudstva se je izzivalo odzvalo prezirljivemu molčanju dvorjanov.

Torero, vzradoščen nad tem dokazom simpatije, se je odvrnil od tribun in kraljeve lože ter z mečem elegantno pozdravil svoje prijatelje. Nato se je okrenil proti kraljevemu balkonu in še bolj razmahajeto, zato pa dokaj manj prisrčno pozdravil kralja, ki se je v svoji okosteneli etiketnosti začutil dolžnega, da vrne pozdrav človeku, kateremu je bilo po njegovi volji čez nekaj minut umreti...

To, da je Torero najprej pozdravil ljudstvo, potem šele Filipa II., je bilo drzna gesta, ki so jo vsi razumeli. Razumeli jo je kralj, čigar pozdrav je bil hladen kakor jeklo; razumeli so jo dvorjaniki, med katerimi se je takoj oglasilo srdito mrmranje; in razumelo jo je ljudstvo.

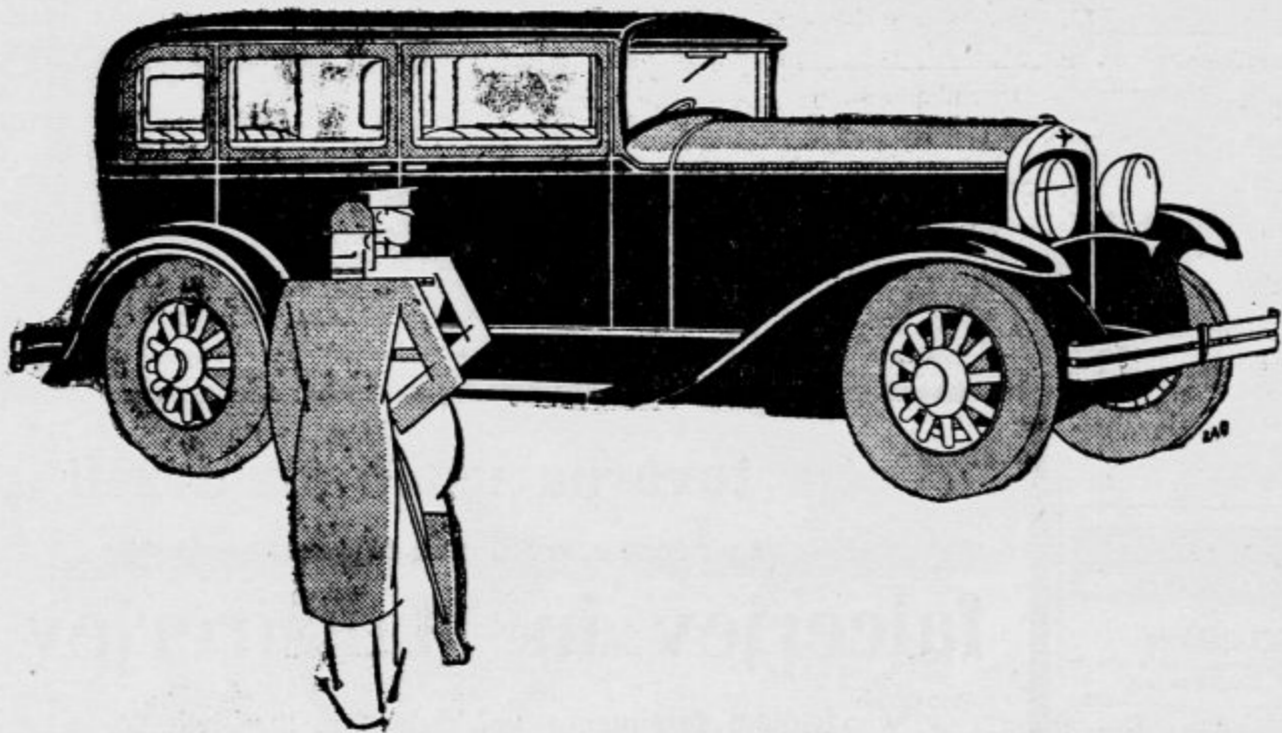
»Vrlo, don Cesar! Vrlo, Torero!« je iznova zagrmelo okoli arene, Torero se je pomenljivo nasmešnil...

Ti drobni dogodki, ki jih ne bi danes nihče opazil, so imeli v tistih dneh veliko pomen. Zakaj ni ga pod solncem bolj občutljivega in nadutega bitja, nego je španski plemič.

In ker je bil kralj prvi plemič v deželi, je pomenila drznost, naperjena proti njemu, žalitev celokupnega plemstva. Bila je neznošen zločin, ki je vpil do neba po takojšnji kazni.

Torero, ta pustolovec, ki ni imel ne grba ne imena, si je bil dovolil zapostaviti Njegovo Veličanstvo! In ta sodrga, ki se je pririvala tam spodaj, se je upala s svojimi kljuc podpreti njegovo nesramnost! In oni drugi pustolovec, Francoz, ki se je bil priklatil v Spanijo, da nihče ni vedel kako in čemu, je predrzno stal ob strani in mrdal z brki, kakor bi hotel reči: Evo me, tudi jaz sem tu, da se potegnem zanj, če se upate kaj začeti!

NIKOLI NE MORE IZGUBITI KAROSERIJA, KI SE SESTOJI SAMO IZ ENEGA DELA, SVOJE BREZŠUMNOSTI

Terajte novi Dodge Siks — z vso silo njegovega nenavadno močnega motorja z 6 cilindri — po slabih in izvoženih cestah, po terenu ki je brez potov Pustite delovati njegove hidravlične zavore, kadarkoli in kjerkoli se vam poljubi. Vozite se z novim Dodge Brothers Siks-om — kjerkoli hočete in kadarkoli hočete. Prevozili bode te tisoče in tisoče kilometrov leta in leta dolgo I njegova karoserija, ki se sestoji samo iz enega dela, bo na koncu ravno tako izgledala kod v začetku — Lepa, neobrabljena, elegantna in brezšumna. Kajti ta enodelna karoserija je zgrajena na popolnoma novi način: sestoji se samo iz enega dela, in je trdna in lepa. Ona je tako tesno združena z Chassis, da je cel voz zelo veliko pridobil na trdnosti in stabiliteti. Samo Dodge Brothers Siks ima takšno karoserijo. Oglejte si ga in ga preiskusite sami takoj!

PREISKUSITE NOVI

DODGE BROTHERS SIKS

Generalno zastupstvo za Jugoslavijo: Avtomobilska radnja VELAUTO

Filijala Sekule Zecovića Filijala

ZAGREB, Gundulićeva 7; BEOGRAD, Dečanska 23; SKOPLJE, Kej 13. Oktobra 5

Se rezervne delove za Dodge ima zastopništvo vedno na stavarstvu

DODGE BROTHERS' MOTOR CARS, DIVISION OF CHRYSLER MOTORS, DETROIT, MICHIGAN

Uglašje ter popravlja klavirje in harmonije strokovna tvrdka

G. Jurásek
Ljubljana, Ključavničarska ulica 3/II, vhod Mestni trg št. 22 in Cankarjevo nabrežje št. 13. 136-a

Počitnice za gospe

so prijetne, ako si krajšajo čas z ročnimi deli. Došle so namizni prti v novih vzorih za vezenje. Pletene košarice za kopalne stvari!

TONI JAGER, Dvojni trg 1, Ljubljana.

»Češnje so letos dobro obrabile!« Za zimo jih ohranite najbolje v WECK-ovih česah za vkuhanje. Tovarniška zaloga **Weck** za celo državo pri tv. Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10-I. Maribor: Carl Lots in Pinter & Lenard. Celje: Josip Jagodič. **Zahtevajte cenik!**

Lutz in Monolit peči
Samotež najcenejša, prvovrstna Šamota za peči in štedilnike
Elektromotorji Cons Altona Bahrenfeld
Ing. GUZELJ, Ljubljana VII.
Jernejeva cesta št. 5 **Telefon št. 3252**

Samo iz originalne Jugobanat-patent-moke se dobiva najboljše pecivo!

Najboljši liker za želodec je **Zdravnik zelodca**
krepi in zdravi ŽELODEC
LOVRO SEBENIK Ljubljana VII.

Vinski špirit za vlaganje sadja **delikatosa Josip Vitek** Ljubljana Sv. Petra c. 13

Vreče nove in rabljene vseh vrst ter juto za embalažo ima vedno v zalogi **Mirko Mlakar** Ljubljana, Slomškova ulica 11.

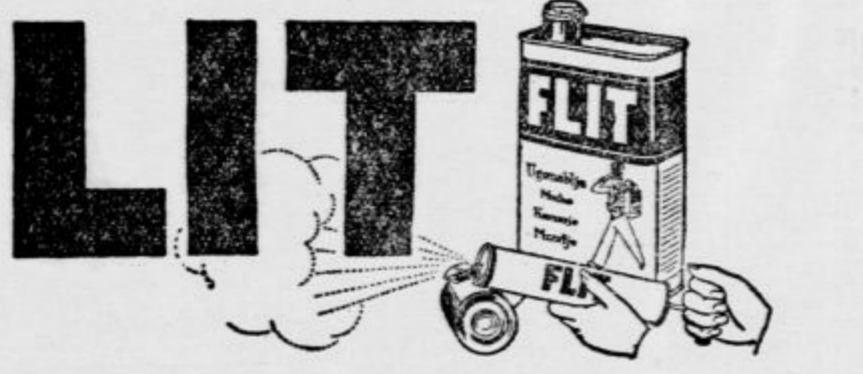
Citajte vedno naše oglase!

Koplji se v peni
Peng
Idealna kopelj za sušanje je mednarodna svetovna senzacija, uporabljena od milijonov ljudi. Povzroča sušanje, vitkost in dobro razpoloženje. PENG švedska Osmos penasta kopelj se zdravniško priporoča kot popolnoma neškodljiva za srce, jetra in v obde za zdravje. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Kjer je še nimajo, tja pošlje en paket PENG-a za vnaprej poslanih Din 42.— generalno zastopstvo: LUXOL, Veliki Bečkerek br. 65.

Flit uničuje bolhe

povzročnike tvojih brezsnenih noči. One večno pretijo tvojemu zdravju. Flitova para ti bo temeljito očistila dom od okuženih in odurnih bolh. Flit prodira v najmanjše razpokane in tam uničuje jajca ščurkov, stenic in drugih insektov, kateri se v njih skrivajo in zaredijo. Tebi neškodljiv—insektom smrtonosen. Ne pusti madežev. Ne zamenjaj Flit z drugimi sličnimi produkti. Jako velika ubijalna moč osigura Flitu prednost. Nabavi Flit in brizgalnico še danes.

Zakaj se mučite
s prekomerno debelostjo, ki ne le, da je nelepa, temveč je tudi škodljiva. Mast se tvori zaradi počasne cirkulacije krvi — treba je torej cirkulacijo krvi regulirati. To stori

Punkt-Roller
ki odstranjuje prekomerno maščobo s **tilnika, gležnjev, ramen, nog, trebuha, stegen, bokov,** **Presenetljiv učinek!**
Priporočajo ga zdravniki
toda pazite na besedo „Punkt auf der Stirn“ ker so v prometu ponaredbe

Punkt-Roller 230 Din, Punkt-Roller s pomoženo sesalno možjo 330 Din, Punkt-Roller za lica 100 Din. Dobiva se v vseh boljših trgovinah te stroke. Dobi se povsod in tudi pri: »Cosmochemia«, Zagreb, 104, Račkoga ul. 7. **Z njim postane vsako nadležno dijetno zdravljenje odveč.**

Največja izbira — najnižje cene najno večjih dvokoles drkalnih, za ceste tur n damskih, motorjev, malih dvokoles za otroke, igračnih in otroških vozičkov raznih modelov od najcenejšega do naj finejšega, brezšivnih strojev Central Bobbin. Pred nakupom oglejte si zalogo pri tvrdki: Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4. Ceniki franco. Prodaja na obroke.